



Republika Srbija
MINISTARSTVO PROSVETE
ZAVOD ZA VREDNOVANJE KVALITETA
OBRAZOVANJA I VASPITANJA
PEDAGOŠKI ZAVOD VOJVODINE

ZBIRKA ZADATAKA IZ
HRVATSKOGA JEZIKA

ZA ZAVRŠNI ISPIT U OSNOVNOM OBRAZOVANJU I ODGOJU ZA ŠKOLSKU 2010./2011. GODINU





Republika Srbija

MINISTARSTVO PROSVETE

ZAVOD ZA VREDNOVANJE KVALITETA
OBRAZOVANJA I VASPITANJA

PEDAGOŠKI ZAVOD VOJVODINE

ZBIRKA ZADATAKA IZ

HRVATSKOGA JEZIKA

ZA ZAVRŠNI ISPIT U OSNOVNOM OBRAZOVANJU I ODGOJU
ZA ŠKOLSKU 2010./2011. GODINU

Autorica

Biljana Horvat, OŠ „Ivan Milutinović“, Subotica

Beograd, 2011.

**ZBIRKA ZADATAKA IZ HRVATSKOGA JEZIKA
ZA ZAVRŠNI ISPIT U OSNOVNOM OBRAZOVANJU I ODGOJU
ZA ŠKOLSKU 2010./2011. GODINU**

Izdavač

Ministarstvo prosvete Republike Srbije
Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja
Pedagoški zavod Vojvodine

Za izdavača

dr. Žarko Obradović, ministar prosvjete
mr. Dragan Banićević, ravnatelj Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja
Lenka Erdelj, ravnateljica Pedagoškog zavoda Vojvodine

Lektura i korektura

Željka Zelić

Izrada zbirke zadataka financirana je iz proračuna Republike Srbije, kroz Projekt 2601-08 IPA 2008
Podrška osiguranju kvalitete završnih ispita na nacionalnoj razini u osnovnom i srednjem obrazovanju.

Dragi učenici, drage učenice,

Pred vama je Zbirka zadataka iz hrvatskoga jezika. Zbirka je namijenjena vježbanju i pripremanju za polaganje završnoga ispita. Zadatci u zbirci zadataka raspoređeni su, prema složenosti zahtjeva, na osnovnu, srednju i naprednu razinu. U okviru svake razine, zadatci su razvrstani u sljedeća područja: Vještina čitanja i razumijevanje pročitanog; Pismeno izražavanje; Gramatika, leksik, razvoj književnoga jezika i Književnost.

U zbirci se nalaze zadatci koji će biti na završnom ispitu, potpuno isti ili djelomično izmijenjeni. Na testu će se, osim zadataka iz zbirke, naći i novi zadatci. Kako biste se pripremili i za ovaj dio testa, u zbirci su navedeni primjeri takvih zadataka.

U posljednjem dijelu zbirke zadataka nalaze se rješenja zadataka, kao i popis obrazovnih standarda koji se ispituju zadatcima iz zbirke.

Testovi koje ćete rješavati na završnom ispitu sadržavaju zadatke kojima se ispituje ostvarenost obrazovnih standarda na sve tri razine: osnovnoj, srednjoj i naprednoj. Svaki zadatak na testu donosi najviše jedan bod na završnom ispitu.

Želim Vam uspješan rad!

Autorica

Sadržaj

OSNOVNA RAZINA	7
Vještina čitanja i razumijevanje pročitanog	7
Pismeno izražavanje	21
Gramatika, leksik, razvoj književnoga jezika	26
Književnost	35
 SREDNJA RAZINA	 53
Vještina čitanja i razumijevanje pročitanog	53
Pismeno izražavanje	61
Gramatika, leksik, razvoj književnoga jezika	63
Književnost	70
 NAPREDNA RAZINA	 84
Vještina čitanja i razumijevanje pročitanoga	84
Pismeno izražavanje	89
Gramatika, leksik, razvoj književnoga jezika	90
Književnost	95
 Primjeri za dio testa na završnom ispitu koji će sadržavati nove, neobjavljene zadatke	 111
Rješenja	123
Popis obrazovnih standarda koji se ispituju zadatcima na završnom ispitu	143

OSNOVNA RAZINA

Vještina čitanja i razumijevanje pročitanog

- 1.** Pozorno pročitaj ulomak iz pisma koje je slikar Vincent van Gogh uputio svome bratu i u kojem govori o jednoj svojoj slici. Potom pogledaj tri poznate slike ovog umjetnika i na crtu ispod slike o kojoj je riječ stavi znak +.

„Palo mi je nešto novo na pamet i, evo skice... Ovoga puta to je samo moja spavaća soba, jedino što tu boja čini sve i svojom jednostavnosću daje uzvišeniji stil stvarima, ona ovđe treba nagovijestiti počinak ili spavanje uopće. Jednom riječju, pogled na sobu trebao bi odmarati mozak ili, još bolje, maštu“.



(Žitno polje s čempresima)



(Umjetnikova soba u Arlesu)



(Irisi)

- 2.** Pročitaj tekst i uradi zadatak.

Krtice primaju i dugoročne vremenske signale. Skupljaju li na jesen velike zalihe hrane, najavljuju dugu, oštru i snježnu zimu. Unose li pak u jesen u svoja skloništa mnogo strni ili slame, zima će naravno, biti hladna. Treba se ugrijati. Zamijetilo se da kadšto krtica ne ruje u proljeće svoje hodnike u nizinskim, ravnim područjima, nego na strminama pokraj vode, i to na određenoj udaljenosti od nje. Stječe se dojam kako krtica predosjeća kišno ljeto i podizanje razine vode te kao da zna koliko će se voda povisiti.

Zaokruži točan odgovor.

Krtice najavljuju dugu, oštru i snježnu zimu tako što:

- a) skupljaju mnogo lišća
- b) skupljaju velike zalihe hrane
- c) skupljaju mnogo strni i slame
- d) skupljaju velike količine vode

3. Pročitaj tekst i uradi zadatak.

Pod pokroviteljstvom Španjolske, genoveški trgovac Kristofor Kolumbo otisnuo se u potragu za zapadnim putem do Kine. No, njegove karte (utemeljene na geografiji antičkih Grka i Biblike) bile su netočne. Umjesto do Kine, doplovio je do Kariba (vjerujući da je riječ o Japanu). Njemu se pripisalo otkriće Amerike.

Zaokruži točan odgovor.

Kristofor Kolumbo doplovio je do:

- a) Kine
- b) Japana
- c) Španjolske
- d) Kariba

4. Pročitaj tekst i uradi zadatak.

Na Solomonskim otocima u Južnom Pacifiku stanovnici jednog sela primjenjuju jedinstvenu tehniku sječe drva. Ako je stablo preveliko da bi ga srušili sjekirom, seljani ga obaraju vikom. Drvosječe se prikradu stablu u zoru i iznenada počnu vikati na nj iz svega glasa. Čine to trideset dana uzastopno. Nakon nekog vremena stablo umre i sruši se. Teorija glasi da vikanje ubija duh stabla i seljani tvrde da ta tehnika nikada nije zakazala.

Zaokruži točan odgovor.

Na Solomonskim otocima seljani duh stabla ubijaju:

- a) sjekirom
- b) vikanjem
- c) zastrašivanjem
- d) prikradanjem

5. Pročitaj sljedeći tekst i zaokruži slovo ispred točnog odgovora:

Bašćanska ploča tijekom jeseni izlaže se na prvom katu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Prema propozicijama o izlaganju, djelo će biti dostupno građanima deset dana. Snimanje nije dopušteno.

Navedeni tekst:

- a) opisuje
- b) komentira
- c) definira
- d) obavještava

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

6. Pročitaj sljedeći tekst i zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Zbog iznimnog interesa publike za izložbu ‘Vlaho Bukovac – hrvatski kozmopolit’ promijenjeno je radno vrijeme Galerije Klovićevi dvori, tako da se spomenuta izložba može razgledati svakoga dana (i ponedjeljkom!) od 11 do 20 sati.

Navedeni tekst:

- a) opisuje
- b) komentira
- c) definira
- d) obavještava

7. Pročitaj tekst i zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Svaka grančica, svaka svrž okičena je bijelim snijegom i čini se kao da je od mramora, te priliči onim divnim uresima starih gotskih hramova. Sve je to u prigušenu svjetlu zimskoga dana tonulo u polutamnim sjenama, a ipak svjetlucalo nježnim bljeskom koji je strujao iz bijelog snijega, baš kao u crkvi u predvečerje kad na tamnim zidovima dršće trag vječne luči.

Navedeni tekst:

- a) opisuje
- b) komentira
- c) definira
- d) obavještava

8. Zaokruži slovo ispred neumjetničkog teksta.

a) Svemir je čitav svijet što nas okružuje. Grane znanosti koje proučavaju svemir jesu astronomija, kozmogenija i kozmologija. Dio svemira koji čine Sunce i devet planeta koji kruže oko njega (uključujući i Zemlju) zove se Sunčev sustav. Pretpostavlja se da je svemir star oko 15 milijardi godina i da je nastao u Velikom prasku. Svemir se sastoji od galaktika (nakupina milijuna zvijezda), praznog prostora i međuzvjezdane tvari. Galaktike su organizirane u galaktička jata i superjata.

b) Gledajući nebo i trepet zvjezdica, čutim kako narav diše. Slušajući šum mora, čujem kako narav govori. Svaka riječ mi se odziva u duši.

...

Sa strahopoštovanjem virim u nebeske visine, pitajući se: Što sam ja?

Što je čovjek samo prema ovomu svijetu? – A što je naša Zemlja prema svemiru?!

...

Mjesec se vrti oko Zemlje, a Zemlja s Mjesecom oko Sunca. Sunce – kažu neki zvjezdaznaci – kreće se, s cijelim svojim sustavom, oko još većeg Sunca. A okolo čega se kreće ono drugo Sunce s milijunima svojih planeta?

- Tu prestaje zvjezdaznanstvo, tu počinje vjera.
- U toj razmjernosti čovjek iščezava.
- Što smo mi? Što je ovaj svijet?

9. Ako je tekst administrativni, na crtlu iza njega napiši **A**, ako je publicistički, napiši **P**, a ako je znanstveni, napiši **Z**.

- a) Prijava za ovogodišnju sezonu ljetnih kampova kod nas i u svijetu počela je krajem ožujka i dosad se, kako doznačimo od organizatora u udruzi „Mladi istraživači Srbije“, prijavilo već 430 mlađih volontera. Ima još oko 1 700 slobodnih mesta, a prijavljivanje je otvoreno do popune kampova. _____
- b) Po vidu su glagoli svršeni i nesvršeni. Nesvršeni glagoli izriču radnju koja u određenom vremenu još nije svršena. Svršeni glagoli izriču radnju koja je u određenom vremenu već svršena bilo u cjelini bilo samo djelomično. Neki glagoli mogu biti dvovidni: svršeni i nesvršeni. _____
- c) Poduzetnička i tržišna sloboda temelj je gospodarskog ustroja Republike Hrvatske. Država svim poduzetnicima osigurava jednak pravni položaj na tržištu. Zabranjena je zloporaba monopolskog položaja određenog zakonom. Država potiče gospodarski napredak i socijalno blagostanje građana i brine se za gospodarski razvitak svih svojih krajeva. Prava stečena ulaganjem kapitala ne mogu se umanjiti zakonom niti drugim pravnim aktom. _____

10. Ako je tekst administrativni, na crtlu iza njega napiši **A**, ako je književnoumjetnički **K**, a ako je znanstveni **Z**.

- a) Golemo Sinjsko polje na žarkom ljetnom suncu činilo se još veće jer modrušasta maglica sakrivaše očima udaljene bregove. Sve je mirovalo u podnevnom žaru, a daleke, daleke kamene planine jače se modrile vireći nepomično iza te niske i tanke maglice. Činilo se da je cijela Krajina u raskošnu ljetnom snu ili kao da počiva nakon ljute borbe i izvršena junaštva. _____
- b) Članak 29.
Dijete ima pravo na obrazovanje usmjereni na njegove osobitosti i nadarenosti, psihičke i tjelesne sposobnosti, te na ono koje ga priprema za aktivnog građanina u slobodnom društvu gdje se poštuju drugi i prirodni okoliš. _____
- c) Glazbala ili glazbeni instrumenti su naprave čija je svrha proizvođenje zvukova (tj. promjenljivi zvučni tlak u zraku), bilo različitih frekvencija da bismo dobili melodiju, bilo uvijek istih frekvencija da bismo dobili ritam. Za dobivanje zvuka potreban je izvor energije koji može proizvesti glazbenik, a kako je kod nekih instrumenata potrebna veća energija, zvuk se pobuđuje mehaničkim ili električnim izvorima energije. _____

11. Pročitaj navedeni tekst i riješi zadatak.

ŽIVOTOPIS

Ime i prezime: Ivana Janković

Datum rođenja: 5. ožujka 1994.

Mjesto rođenja: Subotica, Republika Srbija

Adresa i telefon: Cvjetna ulica 9, 24000 Subotica, tel.: 024/123 456

Školovanje

- završena osnovna škola u OŠ "Ivan Milutinović" u Subotici

- završen 6. razred osnovne glazbene škole u Subotici (violina)

Strani jezici

- njemački jezik – izvrsno

- engleski jezik – vrlo dobro

Osobine

- dobra prijateljica

- dobra u timskome radu

- dobro poznavanje rada na računalu

- dobro sviram, pjevam i plešem

Hobi

- odbojka

- crkveno pjevanje u zboru

Ponuđeni tekst pripada:

- a) književnoumjetničkom stilu
- b) znanstvenom stilu
- c) razgovornom stilu
- d) administrativnom stilu

12. Pročitaj tekst i zaokruži točan odgovor.

ŠKOLA, ustanova za plansko i sustavno obrazovanje i odgajanje. U školi se učenicima širi spoznajna, i estetska, i moralna sfera, obogaćuje njihov emocionalni život, jača volja, oblikuju pozitivne osobine, izgrađuje pogled na svijet, razvija karakter, formira ličnost. Radi svega toga u školama postoje društveno prihvaćeni nastavni planovi i programi koji obuhvaćaju obrazovna dobra i odgojne vrijednosti (→nastava).

Navedeni tekst napisan je:

- a) novinarskim stilom
- b) znanstvenim stilom
- c) razgovornim stilom
- d) književnoumjetničkim stilom

13. Pred tobom je dio sadržaja jedne knjige. Pozorno ga pregledaj i odgovori na pitanja.

REČENICA.....	195
GRAMATIČKO USTROJSTVO REČENICE.....	197
PREDIKAT.....	197
SUBJEKT.....	198
GLAGOLSKE DOPUNE.....	199
Objekt	199
Priložne oznake	200
PRIDJEVNE DOPUNE	207
IMENIČNE DOPUNE.....	208
Atribut.....	209
Apozicija.....	211
PREDIKATNI PROŠIRAK.....	214
SUBJEKTNI I PREDIKATNI SKUP.....	215
NEOGLAGOLJENA REČENICA.....	216
REČENICA S NEIZREČENIM SUBJEKTOM.....	217
BESUBJEKTNA REČENICA.....	218
REČENICA S VIŠE ISTOVRSNIH ČLANOVA.....	219
REČENICA PO PRIOPĆAJNOJ SVRSI.....	220
REČENICE PO SASTAVU.....	221
JEDNOSTAVNA REČENICA.....	222
SLOŽENA REČENICA.....	223
NEZAVISNO SLOŽENA REČENICA.....	227
Rečenični niz.....	228
Sastavne rečenice.....	229
Rastavne rečenice.....	231
Suprotne rečenice.....	232
Isključne rečenice.....	235
Zaključne rečenice.....	238

a) Na kojim stranicama možeš čitati o priložnim oznakama?

b) Navedi broj stranice na kojoj počinje tekst o složenim rečenicama.

14. Pročitaj tekst i odgovori na pitanja.

WINSTON CHURCHILL

Novinar, političar, državnik i književnik (nobelovac)

NAJPOZNATIJI BRITANAC ILI IZMIŠLJENI (KNJIŽEVNI) LIK

Prema nekim anketama Churchill je najslavniji Britanac. Potječe iz bogate, aristokratske obitelji. Svjetska će ga povijest pamtitи po tome što se među prvima suprotstavio Hitleru.

VIKTORIJA – SIMBOL POBJEDE

Često čujemo da je važno pozitivno misliti, čak i kad je situacija vrlo loša. Churchill je podupirao takvo mišljenje. I u najtežim trenutcima nije gubio optimizam. Od uposlenika u svom uredu zahtijevao je da budu nasmiješeni iako su uokolo padale bombe. Svaki je govor završio riječima ohrabrenja: „Sigurni smo da će na kraju sve dobro završiti.“ Nakon njemačkog

bombardiranja prošetao se Londonom držeći u zraku ruku s dva ispružena prsta u obliku slova V. Bio je to simbol pobjede (victory). Osim optimizma, ljudi bi trebala krasiti upornost. „Nikada, nikada, nikada, nikada nemojte odustati“, poručuje Churchill. To vrijedi i za školu. Nema toga predmeta koji se ne bi mogao naučiti.

Citiraj Churchillovu misao o upornosti.

- 15.** Pozorno pročitaj tekst i odgovori na postavljena pitanja.

DIJALOG I MONOLOG

S dijalogom se susrećete svakodnevno: od razgovora s vama bliskim osobama preko komunikacije s drugim ljudima do ovog teksta: čovjekova potreba za drugim čovjekom ostvaruje se upravo dijalogom.

Međutim, ima trenutaka kada čovjek želi biti sam, kada nikomu ne želi otkriti svoja razmišljanja. U takvim trenutcima može se izraziti samo monologom – „razgovorom“ sa samim sobom.

Dijalog

Dijalogom se služimo svakodnevno u usmenoj komunikaciji: rečenice koje izgovaramo nisu uvijek sastavljene od svih rečeničnih dijelova – to je i razumljivo jer čovjek teži sporazumijevanju sa što manje riječi.

Dijalog je čest stilski postupak u književnim djelima. Njime dva lika (ili više njih) izravno izražavaju misli u neposrednom razgovoru. Stoga je dijalogom moguće iznijeti i najsloženije pojave ljudske stvarnosti.

Monolog

U književnom tekstu monologom se naziva posebni oblik prikazivanja dramske radnje u kojem se lik ne obraća drugom liku već sebi, odnosno publici.

- a) Prepiši naslov teksta.
-

- b) Koliko podnaslova ima tekst? _____

- 16.** Pročitaj sljedeći tekst, a zatim riješi zadatak.

Doseljenje Hrvata u današnju postojbinu

Pitanje podrijetla Hrvata nije do danas posve objašnjeno. O najranijoj hrvatskoj povijesti sačuvano je vrlo malo povjesnih izvora na temelju kojih bi se mogli donijeti sigurni zaključci. Stoga se u proučavanje podrijetla Hrvata, osim povjesničara, često uključuju i drugi znanstvenici – arheolozi, jezikoslovci, antropolozi i dr. – koji našoj spoznaji dodaju nove podatke. Postoji nekoliko teorija o podrijetlu Hrvata. Ono što se sa sigurnošću može tvrditi jest da se Hrvati ubrajaju u skupinu slavenskih naroda, te da se ni danas ni u prošlosti niti po jeziku niti po običajima niti po imenima i nazivima mjesta nisu bitno razlikovali od pripadnika ostalih slavenskih naroda.

Hrvatska su se plemena naselila na područje današnje Hrvatske na kraju VII. i početku VIII. stoljeća. Proces doseljavanja trajao je dugo. Tijekom preseljenja Hrvatima se na putu isprijecila država Avara, nomadskoga naroda koji se nešto ranije naselio u Podunavlju.

Kasnije je nastala predaja prema kojoj su se na čelu sedam hrvatskih plemena, koja su se doselila u novu postojbinu, nalazila petorica braće i dvije sestre. Oni su, navodno, vodili svoje suplemenike od ravnice Karpatskoga gorja i Panonske nizine do Jadranskoga mora.

Na svome su se putu prema jugu Hrvati često sukobljavali s narodima s kojima su se susretali, napose s Avarima i Romanima, ali su ponekad i surađivali s njima.

Na putu u današnju postojbinu Hrvatima su se isprijecili:

- a) Huni
- b) Angli
- c) Avari
- d) Spartanci

Zaokruži točan odgovor.

17. Pročitaj sljedeći tekst i riješi zadatak.

MARK TWAIN, TOM i HUCK

MARK TWAIN: 1835. – 1910., američki pisac, humorist i dramatičar

Počeo je raditi u 12. godini kao putujući tiskar, a nastavio kao kormilar na parobrodima koji su vozili Mississipijem. Svoje doživljaje s Mississipija opisivao je za jedne novine. Tada je svoje pravo ime zamijenio pseudonomom Mark Twain. Na rijeci Mississippi ta fraza znači - dva hvata duboko. Proslavio se romanom Pustolovine Tome Sawyera (1876.). U njemu Twain slavi bosonogo djetinjstvo u gradu na obali rijeke Mississipi.

Pustolovine Huckleberryja Finna (1884.) nastavak su Toma Sawyera i to je djelo Twainov najbolji i najduhovitiji roman. Huck bježi od svoga oca na splavi rijekom Mississippi s odbjeglim robom Jimom. Pritom, dakako, doživljava stotine zanimljivih i vratolomnih pustolovina.

Mark Twain bio je poznat po duhovitosti. Evo nekoliko njegovih izreka:

„Odjeća čini čovjeka. Goli ljudi nemaju nikakav utjecaj u društvu.“

„Budi oprezan kad čitaš knjige o zdravlju. Moglo bi ti se dogoditi da umreš zbog tiskarske pogreške.“

„Nisam dopustio da škola negativno utječe na moje obrazovanje.“

„Treba govoriti istinu, jednostavnije je. Ako kažeš istinu, ne moraš pamtitи kome si slagao.“

„Ja uopće ne pušim, kad spavam.“

Mark Twain prijateljevao je s Nikolom Teslom koji je bio na glasu kao usamljenik i ne baš pretjerano društvena osoba. Twain je bio jedan od rijetkih Teslinih prijatelja.

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora:

1. Mark Twain bio je poznat:
 - a) po tvrdoglavosti
 - b) po svojim izumima
 - c) po hrabrim djelima
 - d) po duhovitosti

2. Mark Twain je bio prijatelj: a) Tomu Sawyeru
b) Nikoli Tesli
c) Huckleberryju Finnu
d) kormilaru parobroda

18. Pročitaj tekst i odgovori na postavljeno pitanje.

Pčela se užurbano mota gore – dolje po košnici i leti kao „muha bez glave“. Barem nam se tako na prvi pogled čini. Kad bismo je pozornije promotrili, vidjeli bismo da leti u obliku broja osam i da joj se trbuhanadiže u određenom ritmu. Pčela pleše i ponavlja pokrete prema zadanoj koreografiji.

Pčele u košnici plešu kako bi prenijele informacije o mjestu na kojem su pronašle cvijeće ili pelud. Kreću se prema ustaljenim kodovima. Zbog toga možemo reći da je njihov „ples“ neka vrsta jezika.

Zaokruži točan odgovor.

Pčele se u košnici kreću u obliku broja osam:

- a) kako bi upozorile na nadolazeću opasnost
- b) kako bi osvježile zrak u košnici
- c) kako bi prenijele informacije o mjestu na kojem su pronašle cvijeće
- d) kako bi raspršile pelud po cijeloj košnici

19. Pročitaj tekst pa zaokruži točan odgovor.

Na Tahitiju i danas živi legenda o zdjeli svjetlosti. Legenda kaže da u zoru, uoči rođenja djeteta, Sunce napuni jednu zdjelu svojom svjetlošću. Svako dijete dobije svoju zdjelu svjetlosti da ga prati kroz život. Zdjela se puni svjetlošću sve dok je čovjekovo srce čisto i dok se ne zaprila bahatošću, lijenošću, mržnjom, sve dok ne zavidi i nije pohlepno. Ali svaka ružna misao ili ružan čin u čovjekovu zdjelu svjetlosti ubaci po jedan kamenčić. Kad u zdjelu upadne kamenčić, on istisne malo svjetlosti. Kamenčić po kamenčić – i zdjela se polako napuni kamenjem. Za svjetlost u njoj nema mjesta. Međutim, ako čovjek požali za svojom svjetlošću i ponovno ju poželi, rješenje je vrlo jednostavno: dovoljno je odlučiti da ćeš se popraviti i istresti kamenje iz svoje zdjele. Kamenje ispadne, a zdjela se ponovno napuni svjetlošću.

Svako dijete dobije svoju zdjelu svjetlosti:

- a) da ju napuni kamenjem
- b) da iz nje piye vodu
- c) da ga prati kroz život
- d) da u njoj nosi dragocjenosti

- 20.** Pozorno pročitaj tekst *Jezera u Europi*. U tekstu podcrtaj samo važne podatke koje si saznao/saznala o jezerima.

Jezera u Europi

U Europi postoji nekoliko vrsta jezera. Od ukupno 135 000 km² jezerskih površina najveći dio zauzimaju ledenjačka jezera. Ona su rezultat rada ledenjaka za vrijeme ledenog doba, kao i njihova otapanja. Zato su najčešće na prostorima nekadašnjih ledenih područja, na sjeveru Europe i na Alpama. Prirodna jezera mogu biti i tektonskog, vulkanskog, krškog i riječnog postanka, te ostatci mora. Danas ima sve više umjetnih jezera koja je čovjek stvorio kao akumulaciju vode iz hidroelektrana, ali i vađenjem šljunka, stvaranjem ribnjaka i sl. Tako su nastala neka jezera koja veličinom i značenjem često premašuju prirodna.

- 21.** Pažljivo pročitaj tekst i podcrtaj glavnu misao u tekstu.

Nešto si razbio, pokvario, zabrljao, uništio... Živciraš se. Misliš da si nesposobna šeprtlja. Stidiš se sam sebe.

Svaki dan svatko od nas napravi neku gadnu brljotinu, ali život ide dalje.

Današnje će ti brige već sutra biti prošlost. Svako je jutro nova prilika da ponovno počneš.

Ne okljevaj iskoristiti tu priliku.

Počni ponovno, ali na drugi način.

- 22.** Pažljivo pročitaj tekst pa podcrtaj ime grada o kojem tekst govori.

Kad su u davnini na čarobnom hrvatskom poluotoku Istri divovi gradili velike tvrde gradove nad dolinom zelenooke rijeke Mirne, od preostalih sitnijih ulomaka kamena podigli su najmanji grad na svijetu - Hum.

Hlm ili Hum, Cholm ili Colmo (talijanski) straži na zelenom sretištu Bijele i Sive Istre, tamo gdje vapnenaste lance Učke i Ćićarije meko dodiruje tkanica listopadnih šumaraka, laporu, plodnih prisoja, vinograda, šikara i poneke oaze crljenice. Od obližnjeg Roča, još jednog od nebrušenih dragulja Istre, trebalo je do Huma nekoć prašnjavim putom dobrih pola sata, a od nešto daljeg Buzeta sat i pol na konju. Danas nam je poslije vožnje od Rijeke kroz tunel Učke do Roča, za tih obilnih šest kilometara Alejom glagoljaša dostajalo desetak minuta polagane vožnje autom po zavojitom uskom asfaltnom putu do poluotvorenih gradskih vrata od pozelenjelog bakra „najmanjeg grada na svijetu”.

- 23.** Pozorno pročitaj navedene rečenice i utvrди njihov redoslijed, upisujući na crtlu ispred svake broj 2, 3, 4 ili 5.

— Slijedi razdoblje u kojem su hrvatski penjači ispenjali smjerove koji danas važe za klasične smjerove u Paklenici. Riječ je o smjerovima kao što su Mosoraški, Velebitaški, Klin, Funkcija.

— Povijest alpinizma u Paklenici počinje davne 1938. godine kada je Dragutin Brahm pokušao ispenjati Anića kuk.

— Danas na pakleničkim penjalištima postoji više od 360 opremljenih i uređenih smjerova različitih težina i dužina pa svaki penjač može pronaći ponešto za svoj užitak.

Glavna penjačka sezona u Paklenici počinje u proljeće i traje do kasno u jesen.

— Na žalost, pri tomu je smrtno stradao. Dvije godine kasnije, Slavko Brezovečki i Marijan Dragman dovršavaju Brahmov smjer.

— Od godine 1970. slovenski alpinisti dolaze u Nacionalni park Paklenicu i polako preuzimaju inicijativu u postavljanju novih smjerova.

24. Pozorno pročitaj navedene rečenice i utvrди slijed događaja tako što ćeš na crtlu pored njih upisati 1, 2, 3...

— S našega gledišta, sa Zemlje, čini nam se da u njoj ima više zvijezda nego drugdje. A budući da nismo u središtu galaktike, za vedrih noći možemo uživati u dobru pogledu na najgušća područja.

— Ono što gledate zapravo je trag skupine sastavljene od milijardu zvijezda: Mliječna staza.

— Mliječna staza drugim riječima nije ništa drugo doli naša vlastita galaktika viđena iznutra i u poprečnom presjeku.

— Za vedrih noći daleko od svjetla grada, pogledajte u nebo i sigurno ćete vidjeti bijelu stazu.

— U ovom zvjezdanim konglomeratu živimo zajedno uz 200 milijardi drugih sunaca.

— Stoljećima je budila maštu pjesnika, a zatim je postala zanimljiva znanstvenicima. Ispalo je da je "kap mljeka s prsa božice Junone" i "put prema raju" samo dio koji mi vidimo od veće cjeline promjera 100 000 svjetlosnih godina, sačinjene između ostalih od nebeskih objekata – zvijezda i zvjezdanih oblaka – kojega je Sunčev sustav tek dio.

25. Pozorno pročitaj navedene rečenice i utvrди slijed događaja tako što ćeš na crtlu pored njih upisati 2, 3, 4...

— Privlačenje njegove gravitacije dovoljno je snažno da u našim morima stvara plimu.

— Zemlja bez prestanka kruži oko Sunca i svake ga godine jednom obide.

— Stoga, kretanje Zemlje određuje izloženost površine Sunčevoj toplini i svjetlosti.

— Usto, tako su pravilna da prema njima namještamo satove i živimo. Međutim, i Zemlja ima tijelo koje kruži oko nje - Mjesec - koji mjesечно načini puni krug.

— Ta gibanja upravljaju izmjenama dana i noći, duljinom godine i godišnjim dobima.

— Istodobno, Zemlja se poput zvrka okreće oko svoje osi

26. Pozorno pročitaj navedene rečenice i utvrди slijed događaja tako što ćeš na crtlu pored njih upisati 1, 2, 3...

— Najviši, najizbrazdaniji lanci obično su i najmlađi jer se nalaze na aktivnim pločama i još rastu. Stariji lanci su niži i obronci su im blaži.

— Granice ploča mogu stvoriti duge planinske sustave nazvane lanci.

___ Najviši vrhovi pojavljuju se na mjestima gdje se kontinentalne ploče sudaraju i naslažu slojeve Zemljine kore.

___ Ključni proces nastanka planina je deformacija stijena zbog nabiranja (uzrokovanoj svijanjem slojeva stijena pod pritiskom).

1 Planine nastaju susretima tektonskih ploča.

___ Usto, veliku ulogu u tomu ima i vulkanska aktivnost, uobičajena na mjestima dodira kontinentalnih i oceanskih ploča.

- 27.** Pred tobom je dio repertoara za prosinac zagrebačkih kazališta za djecu. Želiš svoga mlađeg brata odvesti u kazalište 23. 12. Napiši nazine triju predstava koje će toga dana biti izvedene u kazalištima:

KAZALIŠTE MALA SCENA

Medveščak 2

10000 Zagreb, tel. 01/468-3352

Radno vrijeme:

ponedjeljak, utorak, srijeda: od 8 do 16 sati

četvrtak i petak: od 8 do 18 sati

subota: od 9 do 20 sati

18. 12. u 10:30; Priča o svjetlu, Ivica Šimić

20. 12. u 10:30 i 13:00; Priča o svjetlu, Ivica Šimić

21. 12. u 9:00, 13:00 i 17:00; Rock'n'roll za dva miša, Ivor Martinić

22. 12. u 10:30 i 13:00; Priča o svjetlu, Ivica Šimić

23. 12. u 11:00 i 13:00; Priča o svjetlu, Ivica Šimić

Zagrebačko kazalište lutaka

Trg kralja Tomislava 19

10000 Zagreb, tel. +385/1 4878 444

e-mail: kazaliste.lutaka@zkl.hr

Ulaz za gledatelje: iz Ulice baruna Trenka 3

21. 12. u 10:00 i 17:00; Ježeva kućica, Branko Ćopić

22. 12. u 9:30 i 12:00; Svarožić, Ana Tonković-Dolenčić

23. 12. u 11:00 i 13:00; Svarožić, Ana Tonković-Dolenčić

*Blagajna radi utorkom i srijedom od 10:00 do 13:00,
četvrtkom i petkom od 15:00 do 18:00 te sat vremena prije početka predstave.*

Dječje kazalište "Smješko"

Prilaz Đure Deželića 76

10000 Zagreb, tel./fax.: 01/ 3704 377

e-mail: kazaliste-smjesko@inet.hr

20. 12. u 11:30 i 16:00 i 19:00; Bilo jednom slovo A, Mario Kovač

21. 12. u 9:00 i 17:00; Što nedostaje Djedici Mrazovskom?, L. Bittnec

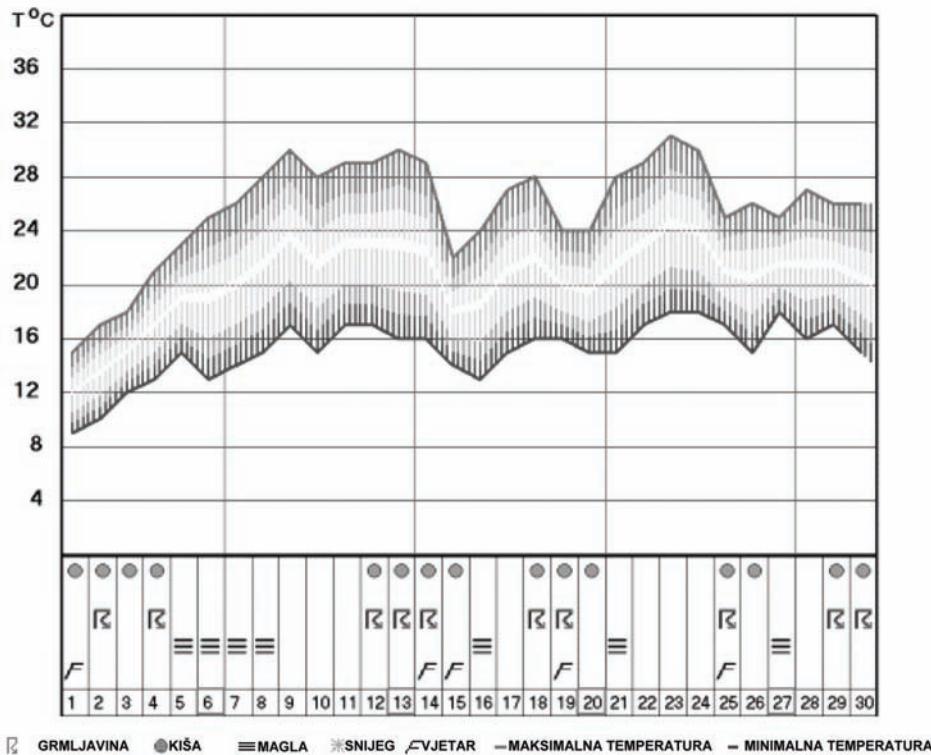
22. 12. u 10:30 i 13:00; Što nedostaje Djedici Mrazovskom?, L. Bittnec

23. 12. u 11:00 i 13:00; Što nedostaje Djedici Mrazovskom?, L. Bittnec

Nazivi predstava su:

1. _____
2. _____
3. _____

- 28.** Pred tobom je grafički prikaz mjeseca vremenske prognoze. Pozorno pogledaj i odgovori na postavljena pitanja.



- 1) Kojih se datuma očekuje magla? _____
- 2) Kojih će datuma temperatura biti ispod 12 stupnjeva? _____

- 29.** Pred tobom se nalazi stranica iz tiskovine Kulturni vodič Zagreba. Htio/htjela bi svoje prijatelje pozvati na predstavu u kazalište Mala scena. Ispiši naslove triju predstava koje se izvode u tom kazalištu.

▷ KAZALIŠTA	
HNK , Trg maršala Tita 15, tel. 4888-415 - 19:30: HNK I. pl. Zajec , Riječka A. Pencicelli, Gioconda, dir. N. Matosević, red. O. Prohić, ul. O. Kamenska, N. Jović Trivic, I. Čikeš, N. Martić, D. Ledić, M. Gossi, D. Berčić	
GAVELLA , Frankopanska 8, 4849-552	Plesno centra CEKAO Zagreb
- 19:30: C. Goldoni: Ribarske svade , red. J. Juvandić, ul. I. Vidović, V. Knežević, J. Sević, M. Majurec, K. Pačić, A. Dobrić, P. Vutović, Lj. Kapor, R. Žitaric	GRADSKO KAZALIŠTE TREŠNJA , Motičevačka 1, 3638-556
KOMEDIJA , Kaptol 9, tel. 4813-200	- 10. I. Brčić Maharanic: Cudnovate zgode segata Lilićima , red. R. Medvešek, ul. R. Ruždjak, A. Naumov, R. Rusnadić, B. Novčić, S. Hrenar, Z. Anočić, K. Klabutar, I. Bakarić, V. Vujićić-Sutnjak, D. Radetić, H. Banetić
- 19:30: F. Elbi/B. Fosser/J. Kander: Chicago , muzikali, red. D. Ruždjak Podolski, dir. D. Appelt, koreo. I. Barberić, ul. B. Gregorić, R. Sabljak, I. Melin, Lj. Zečević, J. Blašić, D. Peka	ZAGREBAČKO KAZ. LUTAKA Ulica baruna Trnka 3, tel. 4879-445
KEREMPUH , Alfa 31, tel. 4833-347	- 20: Studio za suvremeni plez Teatar ljudavi
- 20. G. Kulenović: Bitange i princzeze , red. G. Kulenović, ul. R. Bitarac, H. Kečeket, M. Elegyević Balic, T. Filipović, Dangubić, D. Čuček, M. Mirković	DJEĆJE KAZALIŠTE DUBRAVA , Censka 1, tel. 2910-487
VIDRA , Dražkovićeva 80, tel. 4810-111	- 10, 12. A. Senosić: Postolari i vrag , red. D. Ruždjak Podolski, ul. S. Sunčić, A. Stanidić, V. Pančić
- 20. Planer Art. J. Baron: U posjetu kod gospodinjina Greene, red. A. Bukvić, ul. P. Krivčić, L. Dragić	KAZALIŠTE SVAROG , U knjižnici Dubrava, Avenija Dubrava 5ta, tel. 2859-789
JKM , Testina 7, tel. 4872-554	- 10: S. Matanović: Kucica tvrdavica , red. S. Matanović, A. Čajko-Sesterko, Lj. Hercigonja, I. Matosević
TEATAR EXIT , Ilica 208, tel. 3704-120	TEATAR GAVRAN , Dugi do 58c, tel. 2346-069
- 20. S. Berkoff: Dekadencija , red. M. Raguž, ul. N. Lutetić, V. Matula	- 20: u maloj dvorani Luiinski M. Gavran: Zabranjeni smijanje , red. Z. Mužić, ul. M. Gavran, A. Stanidić, T. Maršić
TEATAR & TD , Savska 25, tel. 4593-510	KAZALIŠTE MERLIN , Grada Chicaga 2, tel. 4614-027
- 20: Via Negativa: Incasso	- 14: u C2000 Sisecgrad, Argentinska 5. Galeb J. Livingston
OFF THEATAR BAGATELLA , Bedrijanska 13, tel. 6170-423	KNAP , Hanegradská 4ta, tel. 2303-622
- 16-18: Kulturni OFF Centar	- 20: S. Anočić: Smisao života
- 17: Upis u glumačku školu OTB	gospodinina Lojtrice, red. S. Anočić, ul. R. Rusnadić, Z. Anočić, R. Ruždjak
- 19:30: M. Mikulandra: Podstana	CENTAR ZA KULTURU NOVI ZAGREB , Trg Narodne zajednice 2, tel. 6140-910
MALA SCENA , Medvedčak 2, tel. 4683-362	- 9:30: V. Matula/B. Kovacević/R. Sutković- Stipanović: Münchhausen , red. B. Kovacević, ul. V. Matula
- 10. J. Sigismund: Paše sam na svijetu , ul. I. Šimić	
- 12, 13:30: N. Šerman: Nevidljivi Leonard , ul. B. M. Šemcić, V. Lončar, I. Šimić, I. Zadro, P. Gamoš	
- 17: L. Hübner: Brijedice , ul. D. Vidutin, H. Minić, N. Kačić, Z. Anočić	
ŽAR PTICA , Bijenička 97, tel. 2347-226	
- 10, 11:5: S. Škrinjarić: Plesna haljina zutog maslačka , red. I. koreo. T. Škrinjarić, ul. G. Marin i polaznici	

Naslovi predstava su:

1. _____
2. _____
3. _____

30. Ispiši iz tablice primjere za povratnu zamjenicu.

Povratna zamjenica: _____

ZAMJENICE PREMA ZNAČENJU	
NAZIV	PRIMJER
osobne	ja, ti, on, ona, ono, mi, vi, oni, one, ona
povratna	sebe/se, sebi/si, sobom
posvojne	moj, tvoj, njegov/njezin...
povratno - posvojna	svoj, svoja, svoje...
pokazne	ovaj, taj, onaj; ovakav, takav, onakav; ovolik, tolik, onolik...
upitne	tko?, što?, koji?, čiji?, kakav?, koliki?
odnosne	tko, što, koji, čiji, kakav, koliki...
neodređene	netko, nešto, nitko, ništa, itko, išta, kojigod, štogod...

Pismeno izražavanje

31. Napiši pisanim slovima:

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Knjiga o džungli

Trg cvijeća

32. Prepiši pisanim slovima:

Varšavska ulica _____

Industrija nafte _____

33. Prepiši riječi pisanim slovima.

škola _____

pas _____

proljeće _____

34. Prepiši riječi velikim tiskanim slovima:

matematika _____

zima _____

djevojčica _____

stablo _____

35. Napiši četiri rečenice na temu:

Vrijeme velikoga odmora

U sastavku ispričaj neki događaj koji se dogodio u školskom dvorištu tijekom velikoga odmora. Možeš izabrati događaj u kojemu si sudjelovao ili onaj kojemu si svjedočio. Odgovor će biti vrjednovan na temelju razumljivosti i gramatičke točnosti.

- 36.** Napiši jednu rečenicu, od najmanje deset riječi, o svojoj školi ili o svom odjelu. Rečenica treba biti razumljiva i gramatički ispravna.

- 37.** Napiši jednu rečenicu, od najmanje deset riječi, o svom najboljem prijatelju. Rečenica treba biti razumljiva i gramatički ispravna.

- 38.** Od zadanih riječi sastavi dvije razumljive i gramatički ispravne rečenice (možeš mijenjati oblik riječima i ako je potrebno dodati 2 – 3 nove riječi).

sunce, cvjetati, pjesma ptica, proljeće, vrt, marelica, rastjerati, cvjetovi, pčele, dolazi, oblak

- 39.** Zadana rečenica pripada razgovornom, neformalnom stilu. Promijeni ju tako da se može rabiti i u službenim, formalnim situacijama.

Od staroga sam uzeo fotoaparat i fotke su ispale super.

- 40.** Navedena rečenica pripada razgovornom stilu. Preoblikuj je u standardni govor prilagođen službenom razgovoru.

Super frendica mi je pokazala cool fotke njezinih staraca.

- 41.** Navedena rečenica pripada razgovornom stilu. Preoblikuj je u standardni govor prilagođen službenom razgovoru.

Ful se često imam potrebu nekom požalit, al' нико неће да слуша.

- 42.** Navedena rečenica pripada razgovornom stilu. Preoblikuj je u standardni govor prilagođen službenom razgovoru.

Sorry, kaj si u bedu, evo ti kiss!

- 43.** Vodeći računa o pravopisu, tiskanim slovima popuni rubrike u prijavnici za upis u srednju školu. **Popuni samo one rubrike koje se odnose na naziv srednje škole i tvoje osobne podatke (izostavi državljanstvo i nacionalnu pripadnost).**

- 44.** Popuni zahtjev za izdavanje osobne iskaznice (izostavi matični broj građana).

Naziv srednje škole

**PRIJAVNICA
na natječaj za upis u I. razred srednje škole (POPUNJAVA UČENIK)**

Ime i prezime		
Datum rođenja	Mjesto	Država
Državljanstvo	Nacionalnost	
Ime i prezime roditelja	Adresa stanovanja	

Naziv i mjesto završene osnovne škole

Prijavljujem se za upis u:	
a) program	gimnazije,
b) program strukovne kvalifikacije za zanimanje	

Ako mi škola ne može omogućiti upis u navedeni program, želim se upisati u jedan od ovih programa:

I.	II.
----	-----

Popis dokumenata koje prilažem radi vrednovanja uspjeha ili ostvarenja dodatnih prava za upis

1. Svjedodžbe VII. i VIII. razreda osnovne škole
2.

Obrazac 2

ZAHTJEV ZA IZDAVANJE OSOBNE ISKAZNICE

1.	Matični broj građana	
2.	Prezime	
3.	Ime	
4.	Ime i prezime roditelja	
5.	Dan, mjesec i godina rođenja	
6.	Mjesto i država rođenja	
7.	Prebivalište i adresa stanovanja	

Mjesto i datum podnošenja zahtjeva:

Potpis podnositelja zahtjeva

- 45.** Želiš se prijaviti na smotru recitatora na hrvatskom jeziku.

Vodeći računa o pravopisu, tiskanim slovima popuni rubrike u prijavnici.

U rubriku naziv pjesme upiši: Slap, a zatim ime autora: Dobriša Cesarić. Kontakt telefon i tko te je pripremio ne trebaš upisivati.

**HRVATSKA ČITAONICA
24000 Subotica, Bele Gabrića 21
tel./fax +381 24 520-268; mobtel. +381 63 801 70 90
bernadica@gmail.com**

**PRIJAVNICA
za smotru recitatora na hrvatskom jeziku**

Ime i prezime, razred:

Škola ili KUD, mjesto:

Naziv pjesme:

Autor:

Recitatora je pripremio/la (kontakt tel.) :

.....

Datum:

- 46.** Vodeći računa o pravopisu, tiskanim slovima popuni rubrike u potvrdi za dobivanje putne karte (klasu i Urbroj ne trebaš upisati).

REPUBLIKA HRVATSKA

.....
(naziv škole)

Klasa:

Urbroj:

.....
20.....

Na temelju Zakona o općem upravnom postupku (»Narodne novine« br. 47/09 i)

izdaje se

P O T V R D A

kojom se potvrđuje da je

sin-kći rod., u

općina / grad Republika sa stanom u

..... upisan-a školske godine /

u (.....) razred ove škole i da školu redovito polazi.

Ova potvrda izdaje se na zahtjev stranke u svrhu

..... time da je¹⁾

1) Navesti propis o naplati pristojbe ili oslobodenju na temelju Zakona o upravnim pristojbama.

M.P.

Ravnatelj:



47. Zaokruži slovo ispred rečenice koja je napisana prema pravopisnim pravilima.

- a) Govorio je ne iskreno sa mnom cijelu večer.
- b) U najbolje riješenom zadatku nije bilo ne pravilnosti.
- c) Plodovi koje smo ubrali nisu bili ne korisni.
- d) Svi su odustali od igre ne znajući gdje sam se sakrio.

48. Napiši slovima sljedeće brojeve:

48 _____

128. _____

500 _____

XII. _____

49. Zaokruži slovo ispred ispravno napisane rečenice.

- a) Rječi postoje i prije i poslije dolaska na papir.
- b) U cvjećarnici ima puno cvijeća.
- c) Zagrmjeti će njegov glas.
- d) U ničemu niste pogriješili.

50. Brojeve napiši slovima:

13 _____

444. _____

1 000 000 _____

XII. _____

Gramatika, leksik, razvoj književnoga jezika

51. Dopuni sljedeći tekst:

1. Jezik se bilježi slovima. Slovo je pisani znak za jezični glas. Glasovi prilikom čijeg izgovora zračna struja slobodno prolazi kroz govorni kanal nazivaju se _____. Glasovi prilikom čijeg izgovora zračna struja nailazi na prepreku nazivaju se _____.
2. Glasovi prilikom čijeg izgovora glasnice trepere su _____, a oni prilikom čijeg izgovora ne trepere su _____.

52. U kvadratiće upiši zvučne parnjake navedenih bezvučnih glasova. Ako zvučni parnjak ne postoji, upiši kosu crtu:

t	č	ć	s	h

53. Od zadanih dijelova sastavi riječ. Pripazi na glasovne promjene:

- iz- + čistiti = _____
raz- + ljutiti = _____
od- + dahnuti = _____
raz- + širiti = _____
pod- + pisati = _____

54. Upiši odgovarajući oblik riječi koja je u zagradi.

a) Ja vučem, a oni ne _____ (**vući**).

Ti možeš, a ja ne _____ (**moći**).

b) U _____ (**čestitka**) sam poželio svom prijatelju da njegov klub ponovno zaigra u prvoj _____ (**liga**).

c) Na izložbi je bilo puno _____ (**posjetitelj**). Svim je tim _____ (**posjetitelj**) slikar posebno zahvalio.

55. U rečenici koja je odgovor na postavljeno pitanje podcrtaj riječ na kojoj stoji rečenični naglasak:

a) (- Kada je Janko doputovao?)

– Jučer je doputovao.

b) (- Komu si to rekla?)

– Nisam rekla nikomu.

56. U rečenicama podcrtaj naglasnice.

a) Hoćeš li?

b) Daj mi.

57. Podcrtaj riječ u rečenici na kojoj stoji rečenični naglasak.

a) Ne tuguj!

b) Stigli su.

58. U rečenici podcrtaj naglašene riječi.

Danas je cijeli otok kazalište koje za pozornicu ima plaže.

59. Razvrstaj riječi prema vrsti: ljetni, igračka, naš, sreća, ljetovati, igrati, sretan, taj

imenice

pridjevi

zamjenice

glagoli

igračka

60. U tekstu su podcrtani glagolski oblici u aoristu. Zamijeni ih prezentom, kao što je započeto:

Kad ribice odoše, navali Rak Krojač na posao. Posla račiće nabrati materijal potreban za riblje haljine: riječne bisere, sedef, šarenim sitnim pjesak. A čim se oni vratište, poče on praviti nova odijela nižući biser i sedef na duga vlakna like.

Za to su vrijeme ribe spremale vir za zabavu. Predvečer se uputiše Raku Krojaču vidjeti što je s haljinama.

Kad ribice odu, _____ Rak Krojač na posao. _____ račiće nabrati materijal potreban za riblje haljine: riječne bisere, sedef, šarenim sitnim pjesak. A čim _____ oni _____, _____ on praviti nova odijela nižući biser i sedef na duga vlakna like.

Za to su vrijeme ribe spremale vir za zabavu. Predvečer _____ Raku Krojaču vidjeti što je s haljinama.

61. Razvrstaj riječi po vrstama, kao što je započeto.

uredan, stol, svoj, vrijeme, nositi, plesati, šutljiva, mi

imenice

stol

pridjevi

zamjenice

glagoli

62. Glagole u zagradi napiši na crte u perfektu.

Kad _____ (ugledati) sunce, dječak _____ (zastati).

_____ (ne moći) vjerovati svojim očima.

Sunce _____ (žariti se) i _____ (prelijevati se) nebom.

Oblaci _____ (mijenjati) boje i oblike.

Nebo _____ (pokazati) svu svoju ljepotu i sjaj.

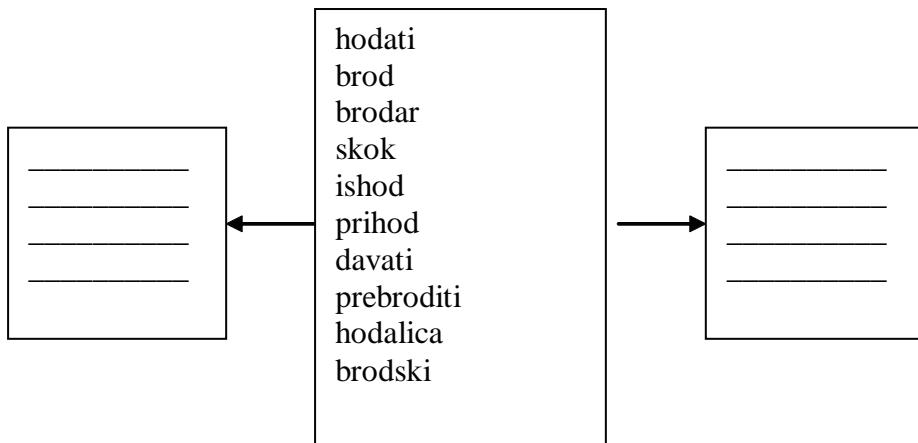
63. Zaokruži slovo ispred niza koji predstavlja porodicu riječi.

a) radnja, raditi, rad, radar, radnica

b) pisati, pisac, pisar, natpis, upis

c) kositi, kosac, košnja, otkos, prkos

64. Razvrstaj riječi u dvije skupine na temelju zajedničkoga korijena. Riječi koje ne pripadaju ni jednoj skupini precrtaj.



65. Ispod porodice riječi napiši njihov korijen.

hodati	gradilište	visina
prohodati	graditelj	visok
hod	ograda	uzvisina
ishod	ugraditi	previsok
prihod	pregraditi	visjeti

66. Od sljedećih imenica tvori pridjeve u muškom rodu jednine.

- Lidija _____
Mislav _____
Dario _____
planina _____
drvo _____
more _____

67. Uz sljedeće rečenice napiši jesu li nezavisno ili zavisno složene.

- a) Mama ide sama u kino, a tata ide na utakmicu. _____
b) Ivana je dobro naučila, zato je dobila peticu. _____
c) Tko rano rani, dvije sreće grabi. _____
d) Stići ćeš na vlak ako požuriš. _____

68. Okomitom crtom razdvoji surečenice.

- a) Subotica je da ju jedva prepoznajem i čini mi se da nikad nisam ni bila Subotičanka.
b) Branka je mirno crtala iako ju je mama nekoliko puta pozvala.

69. Pozorno pročitaj rečenicu. Okomitim crtama podijeli rečenicu na riječi i odgovori na pitanje.

Nemogu,učimpromjenjiveinepromjenjivevrsteriječi,aposlijetogažurimnaklizanje.
Koliko riječi ima u rečenici? _____

70. U rečenicama podcrtaj sintagmu.

- a) Trud i rad doveli su ga na dobar glas.
b) Bilo je to teško vrijeme za njih.

71. Napiši veznike nezavisno složenih rečenica.

- a) sastavne rečenice: _____
- b) rastavne rečenice: _____
- c) suprotne rečenice: _____
- d) isključne rečenice: _____
- e) zaključne rečenice: _____

72. Iza svake rečenice napiši na crtlu kojoj vrsti nezavisno složenih rečenica pripada.

- a) Dupin skoči iz vode i majstorski se prevrne u zraku. _____
- b) Sve smo obavili, dakle, sad smo slobodni. _____
- c) Gleda, a ne vidi. _____
- d) Stalno je umoran ili je zbog nečega bijesan. _____

73. Zaokruži slovo ispred veznika kojima se povezuju suprotne rečenice.

- a) a, ali, nego, no, već
- b) i, pa, te, ni, niti
- c) dakle, zato, stoga
- d) jedino, jedino što, samo, samo što, tek, tek što

74. Pročitaj rečenicu i zaokruži točan odgovor.

Dječaci su se tomu nasmijali, samo je Eva bila ozbiljna.

Rečenica je:

- a) sastavna
- b) rastavna
- c) isključna
- d) zaključna

75. Pozorno pročitaj sljedeću rečenicu i odredi službu riječi u njoj.

Ivana, moja susjeda, nedjeljom pravi voćne kolače.

Zadatak riješi povezivanjem riječi iz lijevoga stupca s riječima iz desnoga, kao što je započeto.

- | | |
|-----------------|--------------------|
| 1. Ivana | a) objekt |
| 2. moja susjeda | b) subjekt |
| 3. pravi | c) apozicija |
| 4. nedjeljom | d) predikat |
| 5. voćne kolače | e) priložna oznaka |

76. Popuni tablicu određujući rečenične dijelove kao što je započeto:

Marko će sutra u školu ponijeti slatkiše.

Kako glasi rečenični dio	Marko				
Naziv rečeničnog dijela					PRILOŽNA OZNAKA MJESTA

77. Pozorno pročitaj sljedeću rečenicu i odredi rečeničnim dijelovima službu kao što je započeto.

Vrijedna gospođa Marija prodaje cvijeće na tržnici.

- | | |
|---------------|--------------------|
| 1. Vrijedna | a) apozicija |
| 2. gospođa | b) objekt |
| 3. Marija | c) atribut |
| 4. prodaje | d) subjekt |
| 5. cvijeće | e) predikat |
| 6. na tržnici | f) priložna oznaka |

78. Izdvoji rečenične dijelove upiši ih u tablicu i odredi im službu kao što je započeto u tablici.

Već nekoliko dana pekari peku u krušnoj peći kukuruzni kruh.

Rečenični dio	Već nekoliko dana				
Služba u rečenici					(IZRAVNI) OBJEKT

79. Riječi koje se nalaze u zagradi napiši u njihovom ispravnom obliku.

Rođena sam u _____ (Višnjevac), gdje je moj otac bio učitelj. Ali, još dok sam bila beba, preselili smo se u _____ (Vuka). To je također selo u _____ (slavonska ravnica), koje je okruženo nepreglednim _____ (polja).

Ima tu i _____ (rijeke). Pokraj _____ (jedna takva rijeka), po kojoj je selo _____ (dobiti ime), sam odrasla. Tamo sam s _____ (dječaci) pravila _____ (vodenice) od _____ (kukuruzovina). Odrasla sam slušajući pjev _____ (ptice), trčeći po _____ (livade) i gledajući _____ (oblaci).

80. Izraze u zagradama napiši u odgovarajućem obliku na crtlu.

Božidar Prosenjak, hrvatski književnik, maštovito i živopisno prikazuje život jednog _____ (divlji konj).

Prosenjak je rođen u _____ (Koprivnica). Djetinjstvo je proveo u _____ (pitomo podravsko mjesto) Kuzmincu gdje je započeo osnovno školovanje. Studirao je i diplomirao grupu romanskih _____ (jezik) na _____ (Filozofski fakultet) u _____ (Zagreb). Radio je kao novinar i pisao pjesničke, pripovjedačke i dramske _____ (tekst). Uz roman Divlji konj objavio je po jednu _____ (zbirka) pjesama i proznih _____ (tekst) pod nazivom „A“. Rado surađuje s _____ (dječji časopisi), posebice Modrom lastom. Neke su njegove _____ (priča) objavljene na više od 20 _____ (jezik).

81. Riječi koji se nalaze u zagradi napiši u njihovom ispravnom obliku.

Kažu da sam rođen u _____ (zagrebačka Petrova bolnica), premda ne znam razlog. Bio sam posve zdrav, jedino što nisam mogao odmah hodati, ali to je čest slučaj kod tek rođene _____ (djeca). Možda sam se rodio u bolnici jer mi je majka _____ (biti liječnica) i vjerojatno toga dana dežurna. (...) Moja majka Beata bijaše iz _____ (obitelj Sztraka), a njezin otac i moj liječnički djed zvao se Koloman. Po _____ (ta linija) imam mađarske, slovačke, slovenske i još ne znam kakve _____ (krv), vjerojatno sudetsko-njemačke, što je odredilo moje nagnuće prema _____ (srednja Europa). Djed po _____ (otac) je pak iz čiste hrvatske, zagorske obitelji, a došao je na samom _____ (početak) stoljeća u _____ (Zagreb) iz _____ (Zlatar). (...) Rođen sam, dakle, četrnaestog dana _____ (mjesec srpanj) godine 1943., usred _____ (Drugi svjetski rat), koji je meni bio prvi u životu.

(Uломak iz *Autobiografije Hrvoja Hitreca*)

82. Dopuni rečenice tako da sliku zamjeniš tekstrom ili tako da riječ u zagradi staviš u odgovarajući oblik.

- Uz postelju je ostala nepročitana _____ .
- Pišem _____ (olovka), a brišem _____ (gumica).
- Na visokom crkvenom tornju ugledao sam veliko _____ .
- Hoćeš li me naučiti vesti, _____ (baka)?

83. U sljedeću rečenicu upiši odgovarajući glagolski oblik glagola **saznati**:

Da su Marko i Luka prošle nedjelje govorili istinu, mi _____ sve o tom događaju na vrijeme.

84. Glagole iz zagrada napiši na crtlu u odgovarajućem obliku.

Ja upravo _____ (završavati) osnovnu školu. Za nekoliko dana _____ (polagati) prijemni ispit. _____ (voljeti) se upisati u gimnaziju, ali ne znam hoću li uspjeti.

_____ (Početi) _____ (učiti) još prije dva mjeseca, ali roditelji mi ne prestaju ponavljati: „_____ (Vježbati) svaki dan i položit će!“

85. Glagole iz zagrade napiši na crtlu u odgovarajućem obliku.

– Ja _____ (biti) jesen i _____ (ne biti) strašna! _____ (Pogledati) me! Sad _____ (biti) još slatka, darežljiva plodovima i zlatna. Poslije _____ (promjeniti) u kišnu i tužnu. Ali tebi _____ (ostaviti) tada jedan listić na grani. _____ (Imati) ga kao zlatni broš. Dokle god _____ (ostati) s njime, i on s tobom, vjetrovi ti _____ (ne nauditi).
– Hvala ti! Tvoj dar _____ (sačuvati me) dok _____ (ne očvrsnuti) - _____ (šapnuti) brezica.

86. Prepiši rečenicu tako da glagole u aoristu napišeš u perfektu.

Prijatelji mu još prije šest tjedana otpotovaše za Egipat, no on osta jer se zaljubi u trsku.

_____.

87. U svakom rečeničnom paru precrtaj onu rečenicu koja je napisana administrativnim jezikom.

- a) Meteorolozi očekuju zahladnjene. – Meteorolozi očekuju da će se pojaviti razdoblje niskih temperatura.
- b) Vršimo usluge sklapanja namještaja. – Sklapamo namještaj.
- c) Nemamo dovoljno finansijskih sredstava. – Nemamo dovoljno novca.
- d) Cijene su ponovno porasle. – Ponovno je došlo do rasta cijena.

88. Podcrtaj rečenice napisane administrativnim jezikom.

- a) Ministar je zadovoljan postignutim rezultatima. - Ministar je izrazio iznimno zadovoljstvo zbog postignutih rezultata.
- b) Učenici s nedovoljnim ocjenama upućuju se na ponavljanje razreda. - Učenici s nedovoljnim ocjenama ponavljaju razred.
- c) Natjecateljima će biti dodijeljene nagrade. – Natjecatelji će biti nagrađeni.
- d) Policija će istražiti krađu. - Policija će provesti istragu o krađi.

89. Podcrtaj rečenice napisane administrativnim jezikom.

- a) U trgovini će se ponedjeljkom i srijedom vršiti prodaja robe. – U trgovini će se ponedjeljkom i srijedom prodavati roba.
- b) To čine kako bi pomogli ljudima. - To čine s namjerom da pomognu ljudima.
- c) To možete riješiti računalom. - To možete riješiti pomoću računala.
- d) Bit će prisiljen na suživot. – Bit će prisiljen na zajednički suživot.

Književnost

90. Poveži riječi iz lijevoga stupca s riječima iz desnoga tako da dobiješ parove sinonima.
U lijevom je stupcu jedna riječ suvišna.

- | | |
|--------------|---------------|
| 1. human | a) častan |
| 2. čestit | b) čovječan |
| 3. oprezan | c) dosjetljiv |
| 4. stidljiv | d) smotren |
| 5. dovitljiv | |

91. Zaokruži slova ispred rečeničnih parova u kojima imamo homonime.

- a) Načičkao se na granu kos. – Toranj u Pizzi je oduvijek kos.
- b) Nebo je mutno i sivo. – Nešto mi je u njegovoj priči mutno.
- c) Luk je zaista zdravo povrće. – Lovci koriste strijelu i luk.
- d) Pazi, nož je vrlo oštar! – On ima oštar i pronicljiv duh.

92. a) Podcrtaj par antonima:

doći – dolaziti
doći – stići
doći – otići

b) U nizu riječi podcrtaj onu koja je antonim riječi **leden**:

hladan, mlak, topao, vruć

c) Napiši antonime sljedećih riječi:

lijep _____
ispod _____

93. Zaokruži podcrtane riječi koje imaju metaforičko značenje:

- a) Otvori lijevo prozorsko krilo.
Jedno krilo te zgrade je gotovo sasvim porušeno.
Ptici je zaraslo slomljeno krilo.

b) Dobro je postavljati visoke zahtjeve.
Strop nije jako visok, tako da ga mogu dotaknuti rukom.
Ako tako nastavi, dospjet će do visokog položaja u društvu.

94. Zaokruži slovo ispred primjera u kojem riječ POGODILI znači DOGOVORILI.

- a) Pogodili su me tim uvredama.
- b) Pogodili smo ga loptom.
- c) Pogodili su odgovor.
- d) Pogodili smo dobru cijenu.

95. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj riječ blago znači „dobroćudno“.

- a) Blago onom tko je zdrav.
- b) Na pašnjacima je napasao blago.
- c) Na napuštenom otoku pronašao je blago.
- d) Mama ju je blago pogledala.

96. Zaokruži slovo ispred primjera u kojem riječ zvijezda označava „bol“.

- a) On je filmska zvijezda.
- b) Vidio je sve zvijezde.
- c) Nebo je večeras puno zvijezda.
- d) Ribar je iz mora izvukao samo zvijezde.

97. Zaokruži slovo ispred primjera u kojem riječ jezik znači „govorni organ“.

- a) Opekao je jezik vrelim čajem.
- b) Rabili su poseban programski jezik.
- c) Govori tri svjetska jezika.
- d) Jezik je sustav za sporazumijevanje.

98. Poveži izraz iz lijevoga stupca s odgovarajućim značenjem iz desnoga, kao što je započeto:

- | | |
|----------------------|--------------------------------|
| 1. razbiti led | a) vrijedno se posvetiti poslu |
| 2. uhvatiti maglu | b) prijeći granicu dopuštenog |
| 3. prevršiti mjeru | c) prevladati početne teškoće |
| 4. zagrijati stolicu | d) pobjeći, nestati |

99. Dopuni sljedeće rečenice:

- a) Ukoliko se tko sasvim povukao, prikrio, odustao od djelovanja, kažemo da se skrio u _____ rupu.
- b) Želimo li se komu osvetiti, uzvratiti istom mjerom, kažemo: „_____ za _____, zub za zub“.
- c) Ako se tko trudi biti neprimjetnim, pravi se manjim od _____ zrna.
- d) Ako je tko nemiran, uzrujan ili uzbudjen, kaže se da sjedi kao na _____.

100. Poveži izraz s odgovarajućim značenjem.

- | | | |
|------------------------------|---|--------------------|
| 1. pasti na pamet | → | a) razglasiti |
| 2. prevesti žedna preko vode | → | b) lak na riječima |
| 3. brz na jeziku | → | c) sjetiti se čega |
| 4. udariti na sva zvona | → | d) prevariti |

101. Dopuni sljedeće rečenice:

- a) Ako je nešto jako daleko, kažemo: Bogu je _____ nogu.
- b) Ako netko radi uzaludan posao, kažemo: Ispravlja _____ Drinu.
- c) Ako smo se prestali zanimati za koga, kažemo: Digli smo _____ od njega.
- d) Ako se nekom posrećilo, onda mu je pala _____ u med.

102. U sljedećem tekstu podcrtan je jedan izraz. Pozorno pročitaj tekst i na temelju njega zaključi što znači riječ **termički**:

Kada bi mi pošlo za rukom taj problem doista riješiti, i stvoriti teoriju pomoću koje mogu pratiti posljedice Sunčeva zračenja, onda bih, prije svega, bio u stanju izračunom naći glavne crte Zemljine klime. To, samo po sebi, ne bi izgledalo Bog zna što, jer bih, u najboljem slučaju, našao što je već poznato. No moja bi teorija dala i više. Ona bi otkrila čitav mehanizam termičkih pojava u Zemljinoj atmosferi, od kojih smo do sada poznавали samo konačne posljedice. Ona bi nas poučila kakve temperature vladaju u onim slojevima naše atmosfere gdje se nismo još popeli. I otisla bi još mnogo dalje. Sunce, koje zagrijava našu Zemlju, zagrijava i one planete koji su se ohladili i obavili čvrstim ljuskama. Zato bi se rezultati te teorije odnosili i na ta nebeska tijela. Oni bi nam pružili prve pouzdane podatke o klimatskim prilikama na površini tih planeta, o kojima se do tada nije ništa znalo.

(Milutin Milanković, *Kroz svemir i stoljeća*, prilagođeno i prevedeno na hrvatski jezik)

Riječ **termički** znači:

- a) vulkanski
- b) toplinski
- c) atmosferski
- d) zračni
- e) klimatski

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

103. Pozorno pročitaj sljedeći tekst i riješi zadatak.

Vodeći opskrbljivač telekomunikacijske opreme proveo je opsežno istraživanje o telekomunikacijama u Srbiji

Jedan od vodećih opskrbljivača telekomunikacijske opreme u svijetu upravo je završio veliki projekt istraživanja tržišta u četirima državama jugoistočne Europe – Srbiji, Bugarskoj, Rumunjskoj i Grčkoj. Istraživanje pruža podrobni uvid u potrebe krajnjih korisnika i njihove stavove o telekomunikacijskim proizvodima i uslugama.

Podcrtana riječ pokazuje da je provedeno istraživanje bilo:

- a) znanstveno
- b) anonimno
- c) obimno
- d) utemeljeno

104. Pročitaj sljedeći ulomak iz djela „Umjetnost i njezina povijest“.

„Najznačajnija *crt* rimske arhitekture, ipak, jest uporaba lukova. Ovaj je izum igrao malu ili nikakvu ulogu u grčkom graditeljstvu, premda je, vjerojatno bio poznat i grčkim *neimarima*. Sastaviti luk od posebnih, klinasto uglavljenih kamena prilično je složena vještina u graditeljstvu.“

1. Riječ *neimar* znači:

- a) kipar
- b) povjesničar
- c) graditelj
- d) sastavljač

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

2. Napiši riječ koja ima isto značenje kao riječ *crt* iz prve rečenice.

105. Pročitaj tekst i zaokruži točan odgovor.

Prva kazališna premijera u sezoni

Nakon kraćeg zatišja, ljubitelji kazališta ovoga će vikenda ponovno moći uživati u predstavama. Prva premijera u novoj kazališnoj sezoni varaždinskog HNK, bit će predstava Mihaila Bulgakova ‘Von Lamot od mača - Spelavanje vu četiri spelanja i devet dogodov prama Cervantesovomu Don Quijoteu’. Premijera će se održati ovog petka i u nedjelju u 19,30 sati.

Podcrtana riječ znači:

- a) da je predstava izvođena već nekoliko puta
- b) da se predstava izvodi prvi put
- c) da se predstava izvodi već nekoliko godina
- d) da se predstava izvodi zadnji put

106. Navedena je natuknica iz *Velikoga rječnika hrvatskoga jezika* Vladimira Anića.

Pročitaj pa odgovori kako u nominativu muškoga roda jednine glasi pravilno napisan **naziv** osobe koja vozi bicikl.

- **bicikl** m, G mn. -kala/a, vozilo za jednu osobu s dva kotača sa žbicama
biciklist m, mn. -sti, (**biciklistkinja** ž), onaj koji vozi bicikl

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Onaj koji vozi bicikl je:

- a) biciklist
- b) biciklist i biciklista
- c) biciklist i biciklisti
- d) biciklista

107. Pročitaj članak iz *Rječnika hrvatskoga jezika* Vladimira Anića. Odgovori na pitanje.

kuć | a ž 1. zgrada koja ima zidove i krov i služi za stanovanje [kamena ~a kuća od kamena; *zidana* ~a kuća od opeke (za razliku od drvene ili kuće od čerpiča)] 2. a. obitelj, ukućani, porodica, loza [*iz dobre* ~e] b. razg. prostor stalnog boravljenja; stan [*nisam kod* ~e] 3. razg. poduzeće, ustanova, tvrtka [*izdavačka* ~a, *kazališna* ~a, *robna* ~a]

Koje je drugo razgovorno značenje riječi **kuća**? Prepiši navod iz teksta.

108. Pročitaj objašnjenje natuknice i riješi zadatak.

knjiga ž (D L knjizi, G mn knjigā)

1. a. *tisk*. više listova s tekstrom ili s tekstrom i slikama povezanih zajedničkim hrptom koji su namijenjeni da kao cjelina služe čitanju ili proučavanju b. *jez. knjiž*. pismo, list [*knjigu piše*]
2. *meton.* učenje, učenost, znanje 3. ono što služi posebnoj vrsti evidencije [*poslovna knjiga; zemljija knjiga; matična knjiga* evidencija o rođenima, vjenčanima i umrlima] 4. knjiga koju je tko (vlast, katedra itd.) izdao u određenoj boji korica i koja se prema njima tako naziva

U jeziku književnosti riječ **knjiga** znači:

- a) pismo, list
- b) više listova s tekstrom i slikama povezanih zajedničkim hrptom
- c) učenje, učenost, znanje
- d) knjiga koju je tko izdao u određenoj boji korica

109. Pročitaj objašnjenje natuknice i zaokruži točan odgovor.

slika ž {D L slići, G mn slikā}

1. umjetničko djelo izrađeno u bojama, u dvije dimenzije na plošnoj podlozi (na platnu, papiru, drvu, staklu i sl.) 2. razg. a. fotografija [*albumi za slike*] b. prizor na TV ili filmskom ekranu [*imati lošu sliku*] 3. pren. a. izgled kakvog bića, predmeta ili predjela; prizor b. opis čega (u književnom djelu ili pričanju) c. prizor u izvedbi scenskog djela

Slika znači *fotografiju* u:

- a) prvobitnom značenju
- b) razgovornom značenju
- c) prenesenom značenju
- d) osnovnom značenju

110. Napiši naziv pisma kojim je napisana *Bašćanska ploča*.

111. Zaokruži slovo uz točne tvrdnje.

- a) Bašćanska ploča je pisana glagoljicom.
- b) Prvi pisani hrvatski pjesnički tekst je Marulićeva Judita.

- c) Faust Vrančić objavio je 1595. prvi hrvatski Rječnik pet najuglednijih europskih jezika.
- d) Hrvatski vukovci na čelu s Tomom Maretićem slijede ideje Vuka Stefanovića Karadžića.
- e) Bosančica je hrvatska latinica.

112. Tko je početkom 19. stoljeća ujedinio sve Hrvate u jednom jeziku i u jednom slovopisu?

113. Prva Gramatika hrvatskoga jezika tiskana je 1604. godine, a sastavio ju je:

- a) Juraj Habdelić
- b) Faust Vrančić
- c) Bartol Kašić
- d) Marko Marulić

114. Napiši kojim je narječjem napisana pjesma.

Moja zemja

Pod Učkun kućice
bele,
miće, kot suzice
vele.

Beli zidići, črjeni krovići
na keh vrapčići
kantaju.
Mići dolčići, još manje lešice
na keh ženice
kopaju...

Drago Gervais

Pjesma je napisana _____ narječjem.

115. Napiši kojim je narječjem napisana pjesma *Fala* Dragutina Domjanića.

Fala

Za vsaku dobru reč,
kaj reći si mi znala.
Za vsaki pogled tvoj,
za vsaki smeh tvoj – fala!

Pjesma je napisana _____ narječjem.

116. Pročitaj pjesmu *Podne* Pere Ljubića i dopuni rečenicu.

Podne

Pjaca je prazna.
Sunce nad njon.
Na kampanelu
zazvoni zvon.

Prazne ponistre.
Martav je grad.
Pjaca je prazna.
I na njoj hlad.

Pjesma je napisana _____ narječjem.

117. Pažljivo pročitaj stihove i na crtlu pored njih napiši kojim su narječjem napisani.

- a) Mila mati, ti ćeš bolje znati,/ De tumači što taj sanak znači! _____
- b) Vetrek diše/ i travicu niše,/ a kosa/ s čela znojeka briše. _____
- c) Črleni dolčići,/ mandule bile/ znež hiža vrtići mići/ i lozja glavice cile. _____

118. Zaokruži rečenicu u kojoj nema pogreške.

- a) Učiću hrvatski.
- b) Želio bih da kupim nove tenisice.
- c) Još nisam vidjela bistriju rijeku.
- d) Da li me voliš?

119. Sljedeće riječi napiši sukladno hrvatskome književnome jeziku.

- a) milion _____
b) krompir _____
c) kafa _____
d) paradajz _____

120. U Srbiji ima više jezika nacionalnih manjina. U ovom su nizu navedeni neki od njih. Podcrtaj ih.

engleski, rusinski, ruski, mađarski, srpski, francuski, romski

121. Podcrtaj rečenicu napisanu u skladu s hrvatskim jezikom.

- a) Da li ćeš da dođeš? – Hoćeš li doći?
b) Netko te čeka. – Neko te čeka.
c) Dobra večer! – Dobro veče!
d) Upisali su se u III. razred. – Upisali su se u III razred.

122. Poveži naslove pjesama s njihovim autorima. Jedan je naslov suvišan.

Voćka poslije kiše	Vladimir Nazor
Tomislav	Antun Gustav Matoš
Notturno	Dragutin Tadijanović
Plavi san	Dobriša Cesarić
Dažd	

123. Poveži naslov djela s autorom.

- | | | |
|----------------------|------------------------------|-----------|
| 1. Ferenc Molnar | a) Trojica u Trnju | 1. - ____ |
| 2. Ivan Kušan | b) Kako je tata osvojio mamu | 2. - ____ |
| 3. Pavao Pavličić | c) Divlji konj | 3. - ____ |
| 4. Božidar Prosenjak | d) Koko i duhovi | 4. - ____ |
| 5. Miro Gavran | e) Junaci Pavlove ulice | 5. - ____ |

124. Poveži naslove pjesama s njihovim autorima. Jedan naslov je suvišan.

Visoka žuta žita	Josip Pupačić
Balada iz predgrađa	Vladimir Vidrić
Tri moja brata	Dragutin Tadijanović
Pejzaž	Dobriša Cesarić
Opomena	Petar Preradović
Jezik roda moga	

125. Zaokruži točan odgovor.

Marko Marulić napisao je:

- a) baladu Školjka
- b) ep Judita
- c) putopis Skitnje
- d) sonet Notturno

126. Pročitaj tvrdnje koje se odnose na usmenu književnost i odredi je li tvrdnja točna (T) ili netočna (N).

Djelo stvara neimenovani pojedinac.

T N

Djelo nije podložno promjeni i uvijek se prenosi u istom obliku.

T N

U djelima je izražena snažna potreba pojedinca za iskazivanjem vlastitih stavova.

T N

U djelima se koriste stalni epiteti, ustaljeni početci i završetci.

T N

127. Zaokruži istinite tvrdnje.

- a) Po podrijetlu književnost može biti narodna i umjetnička.
- b) Po nacionalnoj pripadnosti književnost može biti hrvatska, talijanska...
- c) Tvorac umjetničke književnosti je neimenovani daroviti pojedinac iz naroda.
- d) Po vremenu nastanka književnost može biti klasična, moderna i suvremena.

128. Na crtlu uz citat napiši pripada li citat usmenoj ili umjetničkoj književnosti.

- a) „Oj, divojko, rumena jabuko,
bije li ti more u prozore.“

b) „Gledam more gdje se meni penje
i slušam more dobro jutro veli
i ono sluša mene ja mu šapćem
o dobro jutro more kažem tiho
pa opet tiše ponovim mu pozdrav.“

c) „Sviram sebe, svod i svijet.
Mrkost šuma, sjaj čistine.
Sviram, sviram od davnine.
Star sam kao ptica let.“

d) „Ive jaše kroz orašje:
Ive li je, sunce li je?
Konjik li je, vila li je?
Uzda li je, zvijezda li je?
Sedlo li je, srebro li je?“

129. Pročitaj pjesmu pa zaokruži točan odgovor.

Junaku

Pade listak naranče
usred čaše junačke.
Da je znala naranča
da je čaša junačka,
vrhom bi se povila,
pa bi čašu popila.

Pjesma *Junaku* pripada:

- a) usmenoj književnosti
- b) umjetničkoj književnosti

130. Odredi kojem književnom rodu pripada ulomak:

“Znali su da je Salko zaljubljen u Martu, najljepšu curu u Begluku, pa je ne spominjahu pred njim. No znali su i to da je njemu samo osamnaest godina, a ona je dvije godine starija i nije moguće da mu bude žena. Pa još: Salkov je otac bio hajduk i strašno je naprasit čovjek, a Martina je mati vještica, pa su se momci klonili i njezine kuće i njezinih pogleda.”

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Ulomak pripada:

- a) lirskom rodu
- b) epskom rodu
- c) dramskom rodu

131. Podcrtaj uljeza u svakom nizu.

- | | |
|---|---------------------------|
| a) himna, sonet, oda, ep | (lirske književne vrste) |
| b) novela, epska pjesma, roman, elegija | (epske književne vrste) |
| c) komedija, tragedija, balada, drama | (dramske književne vrste) |

132. Odredi kojem *književnom rodu* pripada djelo iz kojega je preuzet ulomak:

„Dogodilo se Petrici ono što se svakom dječaku (i djevojčici, naravno) prije ili poslije dogodi. Odrastao je. Izdužio se kao klas pšenice u srpnju, mršavo mu tijelo postalo okretno i gipko kao u mlada ždrijepca, a oči pod žutom kosom pametne i sjajne. Šiljasti nos prekriven narančastim pjegama, imao je zadatak da nanjuši dobru hranu i – budale. Jer, Petrica bješe shvatio da je svijet pun tikvana, a tikvani da su puni novaca, te valja samo malo mućnuti glavom da se njihovi zlatnici presele tamo gdje će se bolje osjećati. U Kerempuhov džep. Da, i još je nešto imao Petrica – duge i brze noge, što bijaše neobično važno, jer su bukvani koje je vukao za nos bili katkad moćni i opasni.“

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Ulomak pripada:

- a) lirskom rodu
- b) epskom rodu
- c) dramskom rodu

133. Pročitaj pjesmu Dobriše Cesarića i zaokruži točan odgovor.

Tiho, o tiho govori mi jesen

„Tiho, o tiho govori mi jesen;
Šuštanjem lišća i šapatom kiše.
Al zima srcu govori još tiše.
I kada sniježi, a spušta se tama,
u pahuljama tišina je sama.“

Pjesma *Tih*, o tih govorim i jesen pripada:

- a) lirskom književnom rodu
- b) epskom književnom rodu
- c) dramskom književnom rodu

134. Pozorno pročitaj Gundulićeve stihove i odgovori na pitanje.

„Kolo od sreće uokoli
vrteći se ne pristaje:
tko je gori, eto je doli,
a tko doli, gori ustaje.”

- a) Od koliko se slogova sastoje Gundulićevi stihovi? _____
- b) Kako nazivamo takav stih? _____

135. Pročitaj stihove glasovita epa *Smrt Smail-age Čengića* Ivana Mažuranića i odgovori na pitanja.

„Sunce zađe, a mjesec izađe.
Tko se vere uz klance niz klance
ter se krade k onoj Gori Crnoj?
Obnoć grede, a obdan počiva,
junak njegda, sad ne junak više,
no trst, kojoj svaki hlad kidiše.“

- a) Od koliko se slogova sastoje Mažuranićevi stihovi? _____
- b) Kako nazivamo takav stih? _____

136. Pročitaj stihove pjesme *Notturno* Antuna Gustava Matoša. Podcrtaj deseterce.

„Mlačna noć; u selu lavež; kasan.
Ćuk il' netopir;
Ljubav cvijeća – miris jak i strasan.
Slavi tajni pir.“

137. Pročitaj stihove pjesme Vesne Parun *Za sve su kriva djetinjstva naša* i podcrtaj deseterac.

„Izrasli smo sami kao biljke.
I sada smo postali istraživači
zапуštenih predjela mašte
nenavikli na poslušnost zlu...“.

138. Tema jednog sastavka bila je MOJE JUTRO.

Imenuj koji je oblik priповijedanja autorica primjenila u pojedinom ulomku (dijalog, monolog, priповijedanje ili opisivanje). Jedno rješenje se ponavlja.

- a) Zazvonila je budilica. Skočila sam iz kreveta, na brzinu se spremila i istrčala iz kuće.
Jedva sam stigla do autobusa koji je već kretao s postaje. _____
- b) Unutrašnjost autobusa bila je išarana grafitima, a po podu su se razlijevale barice prljave vode. _____
- c) – Djevojčice, gurnula si me!
– Oprostite, nije bilo namjerno. _____
- d) – Nisi namjerno, ali mene boli nogu! Ne pazite kuda hodate, ne čuvate ni sebe ni druge.
Kad sam ja bio mlad, vodio sam računa i kuda hodam i gdje stajem, a ne kao muha bez glave... _____
- e) Gledala sam u Dunav, miran i plav, u stare žućkaste kuće i krošnje pune zlatnog lišća. _____

139. Odredi koji je oblik priповijedanja rabljen u navedenom tekstu.

Iako je kazališna uprava komad primila s prikrivenom sumnjom, a neki su ga čak i otvoreno odbili zbog potpunog nerazumijevanja sadržaja, prevladala je naklonost prema jednom mladom redatelju te mu je pružena prilika da komad pripremi, ali izvan radnoga vremena, što će reći manje-više privatno, „na kraju ćemo vidjeti”, kako to već kod nas biva.

U ovom ulomku dominira:

- a) opisivanje
- b) priповijedanje
- c) monolog
- d) dijalog

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

140. U zadatku su navedeni primjeri za: dijalog, monolog, pripovijedanje i opisivanje. Uz svaki primjer napiši kojoj od tih pripovjednih tehnika pripada. Jedna pripovjedna tehnika se ponavlja.

a) „Orali su i kopali, sijali pšenicu i ječam, raž i heljdu, repu i kukuruz, okopavali vinograd, kosili sijeno, otavu i otavicu (ako je bila jesen sretna i topla), i to uvijek od jutra do noći...“

b) „Na drugom planetu? – Da.

Ima li lovaca na tom planetu? – Da.“

c) „Profesorica geografije – ni mlada, ni stara... Za smijeh nije znala, bar ju mi nismo vidjeli nasmijanu. Kosa joj je uvijek bila brižno skupljena na zatiljku...“

d) “Gdje je sunce? – pitao me odjednom.

- Iza oblaka.

- Je li uvijek tamo? I kad je oblačno?

- Uvijek.“

e) „Mislim: danas će vidjeti mržnju u mojim očima, sigurno će je vidjeti jer ju neću moći sakriti, a neću ni htjeti. Znam, ponekad sam tvrdoglav i da me režeš ostajem pri svome. A nikad nisam bio sigurniji u ono što sam osjećao, nego jutros.“

141. Pročitaj ulomak i zaokruži točan odgovor.

“Mladiću jedva bijaše dvadeset godina. Lice bijedlo, plemenito, kosa odugačka, crnomanjasta, brčići mali, čelo visoko, a sjajne plavetne oči pod tamnim trepavicama dvije žive zvijezde da ih nije mutila neka sjeta. Mladić bijaše lijep, snažan, a ljepši od nebrige i sjete. Naherio je kapu kunicu na uho, a orlovo pero treptilo mu je za kapom.“

(Šenoa, *Zlatarovo zlato*)

U ulomku prevladava:

- a) pripovijedanje u 1. osobi
- b) dijalog
- c) opisivanje
- d) monolog

142. U sljedećim stihovima podcrtaj epitete:

„... A sjajne kapi s bezbroj rubina
rasipahu se, dok polako tone
jesenje sunce...“

143. Pozorno pročitaj stihove pjesme *Cvrčak* Vladimira Nazora pa riješi zadatak.

Cvrčak

I cvrči, cvrči cvrčak na čvoru crne smrče.
Svoj trohej zagušljivi, svoj zvučni teški jamb...
Podne je. - Kao voda tišinom razlijeva se
Sunčani ditiramb.

Iz prethodno navedenih stihova pjesme *Cvrčak* prepisi primjer za **onomatopeju**.

144. Iz pjesme Tina Ujevića *Bura na Braču* ispiši onomatopeje.

Bura na Braču

U prozore i vratnice
lupa bura tmurnih ura;
dršću male dvokatnice.
Bura. Bura. Bura. Bura.

Kao misli zlopatnice,
kao duše sve patnice,
u pjesmi bez riječi
struje hladni žmarci
u kući bez peći;
tresu male dvokatnice,
u prozore, u vratnice.

Jauču šumarci.
Uz obalu stabla gura.
Vjetar gruva, grmi bura.

Onomatopeje: _____

145. Pozorno pročitaj dijalog između Anči i Pigi u ulomku romana *Čuj, Pigi, zaljubila sam se Branke Kalauz*, pa riješi zadatak.

- Visina: oko 185 cm.
- Znači, nije za košarku već za prizemne sportove, npr. za nogoš.
- Težina: ojak i temeljit.
- Što znači, voli papati.
- Oči: zelenkastoplave.
- Riječju, tirkizne!
- Kosa: smeđa.
- Poput raženog kruha.
- Taj najviše volim!
- Jučer si rekla da voliš kukuruzni.
- Zubi: svi na broju.

Iz navedenog ulomka ispiši primjer za **usporedbu**.

146. Pročitaj ulomak bajkovite priče *Ole i Trufa* Isaaca B. Singera:

„Ole, tvoje su riječi tako slatke, ali nisu istinite - reče Trufa. – Ti znadeš vrlo dobro da više nisam lijepa. Pogledaj kako sam naborana. Svi su se moji sokovi isušili i stid me je pred pticama. Promatraju me s toliko sažaljenja! Ponekad mi se čini da mi se smiju gledajući me kako sam se smežurala. Ja sam izgubila sve, a jedino mi je još ostala – ljubav za tebe. – Zar to nije dosta? Od svih naših moći ljubav je najviša, najdivnija – reče Ole. – Tako dugo dok se međusobno volimo mi ostajemo ovdje, i nikakav vjetar i kiša ne mogu nas uništiti...“.

Dopuni.

- a) Književni rod: _____
- b) Književna vrsta: _____
- c) Vrijeme radnje: _____
- d) Mjesto radnje: _____
- e) Likovi: _____

147. Pročitaj pjesmu Dobriše Cesarića *Slap* i razmisli o motivu slapa. Odgovori na pitanje.

Slap

Teče i teče, teče jedan slap;
Što u njem znači moja mala kap.

Gle, jedna duga u vodi se stvara,
i sja i dršće u hiljadu šara.
Taj san u slapu da bi mogo sjati,
i moja kaplja pomaže ga tkati.

Što u pjesmi predstavlja motiv slapa?

148. Pročitaj ulomak i odredi temu.

“Prvi put u životu sreo sam se s teletom u svome djetinjstvu. Bilo je to prije sto i pedeset godina. Naša krava Zekulja otelila je divno malo telešće, koje smo tako zavoljeli, da smo ga s dopuštenjem njegove i naše majke iz pojate prenijeli u kuću. (Doduše, naša se kuća nije mnogo razlikovala od staje; obje su bile malene, drvene i nepopodene). Naše tele bilo je mnogo pametnije od ostale seoske teladi. Svako seosko tele zove se samo tele i nikako drugačije i ozvat će ti se samo onako, ako ga zavokativiš: - Tele! Glupo tele! – dok se naše telešće odzivalo samo na svoje ime, a njegovo ime bješe četveroimeno: Dragica, Draguša, Draginja i Draga(na).”

Tema ulomka: _____

149. Pročitaj navod iz romana Meše Selimovića i odredi mjesto i vrijeme radnje.

„Ljeto je bilo, smjenjivala se kiša i vrelina, stanovali smo u čadorima, na ravnici punoj komaraca i kreketa žaba, sat hoda od Save, uz nekadašnji han, gdje je mališan stanovao s majkom i poluslijepom bakom. Jednom, dok sam sjedio u polju, na trulom panju, u gruboj slakovini do koljena, sam, zaglušen cikom zrikavaca pod vrelim suncem (uvijek je nešto cičalo, pištalo, ciptalo, pjevalo na ovoj ravnici), smućen onim što sam čuo od vojnika, video sam dječaka kako je zastao u travi, utonuo gotovo do grla. Javio mi se s povjerenjem. Bili smo već poznanici.“

a) Mjesto radnje: _____

b) Vrijeme radnje: _____

SREDNJA RAZINA

Vještina čitanja i razumijevanje pročitanog

150. Pročitaj sljedeće rečenice. Jedna od njih je reklama, a ostale su tehnički opisi, upute. Zaokruži slovo ispred reklame.

- a) Pročitatje ove jednostavne smjernice.
- b) Budi aktivnan, razgovoraj s prijateljima!
- c) Ne dodirujte nepotrebno antenu!
- d) Sigurnosna zaporka pomaže Vam zaštiti telefon.

151. Pročitaj tekst *Kloniranje* i zaokruži točan odgovor.

Kloniranje

Maja: Društvo, jeste li za ili protiv kloniranja?

Žuti: Majo, pusti nas na miru!

Sunčica: A meni se baš sviđa tema. Ja sam protiv.

Žuti: A zašto? Baš je guba da od mene izrade još sto istih ovakvih!

Fran: I jedan takav je suvišan na zemlji!

Maja: Dečki, raspravljamo mirno o temi! Sunčice, obrazloži svoj stav.

Sunčica: Pa ... mislim ... i ja bih željela da sto ovakvih zgodnih Sunčica hoda zemljom, ali što ako netko ružan i zao proizvede sto istih – ružnih i zlih ljudi?

Fran: Ne znači da bi klonovi bili zli. Čovjek nastaje i odgojem, a ne samo genima.

Sunčica: Otkrivena je i karta ljudskoga gena pa znanstvenici sada mogu programirati ljude kakve žele. Bojim se!

...

Tekst *Kloniranje* je:

- a) izlaganje
- b) rasprava
- c) reklama
- d) intervju

152. Pročitaj tekst i zaokruži točan odgovor.

... neki novi DVD – i

STANLEY DONEN: MALI PRINC (THE LITTLE PRINCE, 1974.) FORMAT 16:9 (1,78:1), 85 MIN., SURROUND DOLBY DIGITAL, PARAMOUNT/VTI

Popularnu knjigu koju sa zanimanjem čitaju i djeca i odrasli, Mali princ francuskog pisca i pilota Antoinea de Saint – Exuperyja, na film je prenio hollywoodski redatelj muzikla Stanley Donen. Priču iznosi Pilot (Richard Kiley) koji je u djetinjstvu počeo slikati, ali odrasli nisu razumjeli njegova nastojanja. Jednom, sam i već odrastao, u zrakoplovu se izgubi u oluji i sleti u pustinju, a ondje sretne dječaka koji odmah shvati što označava njegov crtež. To je Mali princ (Stewen Warner) s nepoznatog malog planeta, koji mu ispriča kako je putovao svemirom i s kime se susretao. Da bi na film prenio maštoviti i metaforični svijet Malog princa, redatelj Stanley Donen kombinira glazbene točke s igranim i animiranim sekvencama. Uz protagoniste još glume: Bob Fosse kao Zmija, Gene Wilder kao Lisica i Joss Ackland kao Kralj. DVD uz film ne sadrži dodatke.

Navedeni tekst je:

- a) priča
- b) intervju
- c) rasprava
- d) prikaz

153. Pročitaj tekst pa zaokruži točan odgovor.

NOVO U KNJIŽARAMA
O životnom iskustvu prvih monaha

(Povijest monaštva: Od sv. Antuna opata do sv. Bernarda, autor: Monah Dorotej, izdavač: Verbum, Split 2006., stranica 367, tvrdi uvez)

Benediktinski monah otac Dorotej Toić monah je benediktinskog samostana Čokovac na otoku Pašmanu, rodom je iz Cresa, a djeluje kao duhovnik nadbiskupskog sjemeništa u Zadru.

U ovoj knjizi životno iskustvo prvih monaha prenosi na jednostavan i zanimljiv način upoznajući čitatelje o monaškom načinu života i duhovnosti te o životu i djelovanju velikih monaških likova. Posebnost knjizi daju riječi, zgode, pojedine pouke onih koji su pred kraj trećega i u četvrtome stoljeću „prokrčili“ nov stil življenja po evanđelju te idućih generacija njihovih sljedbenika.

Tekst *O životnom iskustvu prvih monaha* je:

- a) vijest
- b) izlaganje
- c) rasprava
- d) prikaz

154. Zaokruži netočne odgovore.

Obilježja književnoumjetničkog stila:

- a) maštovitost
- b) izražajnost
- c) osjećajnost
- d) tumačenje
- e) izvornost
- f) jednoznačnost riječi
- g) slobodna uporaba svih jezičnih sredstava
- h) slikovitost

155. Zaokruži točne odgovore.

Obilježja tekstova novinarskoga stila:

- a) objektivnost
- b) sažetost
- c) uporaba svih jezičnih sredstava
- d) točnost
- e) subjektivnost
- f) logičnost

156.

Poštovani,

obavještavamo Vas da je u pripremi knjiga o uličnim grafitima.

Ukoliko ste voljni surađivati na ovom zahtjevnom projektu, pozivamo Vas da se svojim radom uključite u tim stručnjaka koji nastoje istražiti ovu vrstu umjetničkoga izričaja.

Sastanak zainteresiranih stručnjaka s voditeljima ovoga projekta održat će se u utorak 22. listopada 2010. godine u 17 sati.

Nadamo se da ćemo uspješno surađivati.

Srdačni pozdrav.

Zaokruži slovo ispred tvrdnje koja se odnosi na ovaj tekst.

I.

- a) Tekst je pravopisno, gramatički i jezično usklađen s normom standardnoga jezika.
- b) Tekst je objektivan.
- c) U tekstu ima stručnih riječi.
- d) Tekst je subjektivan.
- e) Tekst je jasan, kratak i uljudan.
- f) Tekst je kratak i osjećajan.

II. Na temelju zaokruženih tvrdnji ovaj tekst pripada _____ funkcionalnom stilu.

157. Poveži naziv stila s obilježjima.

- | | |
|-------------------------------------|--|
| a) književnoumjetnički stil _____ | 1) objektivnost, točnost, logičnost,
stručne riječi i izrazi |
| b) znanstveni _____ | 2) kratkoća, jasnoća, točnost,
jednoznačnost |
| c) administrativno - poslovni _____ | 3) subjektivnost, slikovitost, izražajnost,
uporaba stilskih izražajnih sredstava |

158. Pozorno pročitaj navedene tekstove i odredi što im je zajedničko.

Tekst 1

Medvjed je medvjed zato što je „medoqed”, jer jede med. Zna se da medvjed nije samo medoqed; kad nema meda, on je „sveqed”: biljoqed i mesoqed. Ipak, medvjed je u svim slavenskim jezicima nazvan po medu, jer od sve hrane najviše voli - med. A u staroj postojbini Slavena, u šumama iza Karpati, tamo je bilo puno meda.

Nije samo medvjed - medvjed. I čovjeka ponekad nazovu medvjedom - ako je krupan, ili ako je grub, nespretan, trapav, truntav i nezgrapan.

Tekst 2

Medvjed m (medvjedica ž) (G mn medvjeda) 1. zool. zvijer planinskih krajeva, guste runjave smeđe dlake, sitnih očiju, malih ušiju, kratka repa i snažnih kandža na prstima, čije različite vrste žive najviše u šumama Europe, Azije i Amerike (*Ursus arctos*) 2. pren, a. osoba neuglađena ponašanja b. podr. nezgrapna osoba zdepaste tjelesne građe.

Iz obaju tekstova može se saznati:

- a) kako je medvjed u slavenskim jezicima dobio ime
- b) na kojim kontinentima medvjedi danas žive
- c) kakvog čovjeka nazivamo medvjedom
- d) koja je omiljena hrana medvjeda

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

159. Pozorno pročitaj navedene tekstove i odredi što im je zajedničko.

Tekst 1

Naranča

Dohvatih naranču sa stola
i najedanput
u svijesti mi sinu:
sada je zima
neprijazna, duga,
a ja u ruci držim komad juga
i zlati mi se naranča u ruci.
Sačuvala je malo južnog sunca
na svojoj kori.
i smije se,
i miriše,
i gori.

Dobriša Cesarić

Tekst 2

Naranča je okrugli sočni plod drveta naranče s narančastom ili žutom korom te slatkim, sočnim mesom, podijeljenim na segmente koji mogu, ali i ne moraju sadržavati sjemenke. Najvjerojatnije potječe iz toplih krajeva jugoistočne Azije i južne Kine, a spominju se na početku kršćanske ere u indijskim i kineskim tekstovima. Naranču je vjerojatno poznavao i antički svijet jer se smatra da su mitske zlatne jabuke "Hesperidum mala" u stvari naranče. Naranče su u Europu najvjerojatnije donijeli Arapi (u Španjolsku), a križari u Francusku. Postoji više vrsta naranči, a razlikuju se u veličini, boji i kakvoći.

Iz oba teksta može se saznati:

- a) da naranče dozrijevaju zimi
- b) da su naranče okruglog oblika
- c) da naranče potječu iz toplih, južnih krajeva
- d) da su naranče u Europu donijeli Arapi

160. Pozorno pročitaj navedene tekstove i odredi što im je zajedničko.

Tekst 1

Cvrčak je najuporniji i najglasniji svirač toplih ljeta, no nije zelen. Izgledom i obojenošću ovaj veliki kukac izgleda poput kore drveta i čini se gotovo neprimjetnim. Cvrčci se po danu skrivaju među lišćem. Žive od sokova koje sišu iz mladih izdanaka biljaka. Pravilo običnog cvrčka tipičnog za primorske krajeve je pjevati i ne biti viđen. Kod nas još nalazimo sivog maninog cvrčka koji je ime dobio po tome što jakim ubodom rila napravi rupe na jasenu iz kojih izlazi slatki sok koji se zgusne u manu.

Tekst 2

Cvrčak je poznatiji po svom glasanju nego po izgledu. Najčešće ga čujemo u našem priobalnom pojusu za podnevne žege. Zvuk proizvodi pomoću kožice na zatku koju potresa snažan mišić. Cvrče samo mužjaci. Najčešće se zadržava na stablima, a zbog boje slične kori teško ga zamjećujemo. Hrani se biljnim sokovima. Ženka buši koru drveća i u nju polaže jajašca. Kad se izlegu, ličinke padaju na tlo i zavlaze se u zemlju gdje se hrane sokovima iz korijena. Za godinu dana iz zemlje izlaze odrasli cvrčci.

Iz oba teksta može se saznati:

- a) da se ličinke cvrčka hrane sokovima iz korijena
- b) da je cvrčak boje slične kori drveta
- c) da cvrče samo mužjaci
- d) da cvrčka često možemo vidjeti u prirodi

161. Pozorno pročitaj sljedeći tekst i odredi autorov stav.

Nasilje u školama

Nedavno je u 40 škola provedeno istraživanje o nasilju među učenicima. Ustanovljeno je da u odnosu žrtva - nasilnik ne sudjeluje svega 58% učenika. Drugim riječima, samo 58% učenika nisu ni žrtve, ni nasilnici. Znači, nešto manje od polovice učenika, točnije 42%, pojavljuje se u „krugu nasilja”, kao žrtve ili kao nasilnici. U ulozi je žrtve nasilja jako velik broj učenika, čak 37%.

Neke žrtve su istodobno i nasilnici. U ispitivanoj skupini ima 8% takvih učenika. U toj skupini, najčešći oblici nasilnog ponašanja su vrijeđanje i ismijavanje. Dakle, ovi učenici napadaju riječima, ne osjećajući da se riječima može nanijeti isto toliko boli koliko i udarcima, možda čak i više. Nasilno ponašanje učenika ove skupine odrasli najčešće nazivaju nestašlucima, živahnošću i slično, umanjujući na taj način ozbiljnost nasilnog čina koji su ova djeca u stanju učiniti.

Kakav je odnos autora ovog teksta prema nasilnom ponašanju mladih?

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

- a) ravnodušan je prema nasilju mladih
- b) interesiraju ga daljnji podatci
- c) zabrinut je
- d) bijesan je zbog nasilja mladih

162. Pozorno pročitaj sljedeći tekst.

Nasilje u školama

Nedavno je u 40 škola provedeno istraživanje o nasilju među učenicima. Ustanovljeno je da u odnosu žrtva - nasilnik ne sudjeluje svega 58% učenika. Drugim riječima, samo 58% učenika nisu ni žrtve, ni nasilnici. Znači, nešto manje od polovice učenika, točnije 42%, pojavljuje se u „krugu nasilja”, kao žrtve ili kao nasilnici. U ulozi je žrtve nasilja jako velik broj učenika, čak 37%.

Neke žrtve su istodobno i nasilnici. U ispitivanoj skupini ima 8% takvih učenika. U toj supini, najčešći oblici nasilnog ponašanja su vrijedanje i ismijavanje. Dakle, ovi učenici napadaju riječima, ne osjećajući da se riječima može nanijeti isto toliko boli koliko i udarcima, možda čak i više. Nasilno ponašanje učenika ove skupine odrasli najčešće nazivaju nestalucima, živahnošću i slično, umanjujući na taj način ozbiljnost nasilnog čina koji su ova djeca u stanju učiniti.

Iznoseći podatke o nasilnom ponašanju mladih, autor teksta *Nasilje u školama* spominje i jedno mišljenje o navedenom problemu s kojim se ne slaže. Podcrtaj u tekstu rečenicu u kojoj je izneseno to mišljenje.

163. Pročitaj sljedeći tekst i odredi stav autora teksta.

Učiti od divljih gusaka

Učiti od divljih gusaka? Postoji li išta čemu bi me obične guske mogle naučiti?

Oh, da, postoji!

Dvaput se godišnje ptice selice okupljaju u jata i putuju. Među njima su i divlje guske. U nekoliko tjedana prevale tisuće i tisuće kilometara. Guske nisu naročite letačice. Toliki put nijedna od njih ne bi uspjela preletjeti sama jer bi uginula od umora. Tajna je njihove selidbe u timskome radu. Kad bi sve guske istodobno letjele punom snagom i kad bi sve cijelo vrijeme mahale krilima, srušile bi se od iscrpljenosti već nakon nekoliko sati leta. Divlje guske lete mudrije: otkrile su let u V-formaciji. Leteći u V-formaciji, jedna drugoj stvaraju zračnu struju koja im omogućuje da lebde. Na taj se način odmaraju i uštede čak 75% energije. Guski na čelu formacije nitko krilima ne stvara zračne struje. Ona je voda i jedina mora letjeti punom snagom. Biti voda vrlo je težak posao. Sve su guske u jatu toga svjesne i zato kad guska na čelu formacije počne posustajati, cijelo je jato gakanjem bodri da izdrži još malo. Kad postane toliko umorna da joj ni bodrenje više ne pomaže, guska s čela formacije odleti na začelje, a mjesto vođe jata preuzima prva sljedeća guska. Na taj način svaka guska u jatu nekoliko puta tijekom dana postaje vođom. Ako bilo koja guska iz jata zbog bolesti ili iscrpljenosti mora sletjeti, jato se zbog nje ne zaustavlja. Jato leti dalje. Međutim, ne ostavljaju je samu! Uvijek se dvije guske iz jata izdvoje i ostaju s njom dok se ne oporavi ili dok ne ugine.

Što, dakle, možemo naučiti od divljih gusaka?

Timski raditi znači - letjeti u V-formaciji. Do zajedničkoga ćemo cilja mnogo brže i lakše stići ako surađujemo i pouzdamo se jedni u druge.

Kakav je odnos autora ovog teksta prema guskama?

- a) ravnodušan je prema guskama
- b) zabrinut je za guske
- c) divi se guskama
- d) razočaran je guskama

Pismeno izražavanje

164. Ako je navedena osobina tipična za govorni jezik, na crtlu pokraj nje napiši **G**, a ako je tipična za pisani jezik, napiši **P**:

- a) Ostvaruje se dijalogom. _____
- b) Rečenice su mu duže i složenije. _____
- c) Dopunjuje se gestama i mimikom. _____
- d) Na kraju rečenica stoje interpunkcijski znakovi. _____

165. Poveži pojmove iz dva stupca.

- | | |
|---|----------------------------|
| a) iskaz se ostvaruje govorom __ | 1) osobine govornog jezika |
| b) iskaz se ostvaruje pismom __ | 2) osobine pisanog jezika |
| c) oba sugovornika su nazočna i
u isto vrijeme sudjeluju u komunikaciji __ | |
| d) mogućnost rješavanja nesporazuma u danom trenutku __ | |
| e) može se čitati __ | |

166. Poveži pojmove iz dva stupca.

- | | |
|--|----------------------------|
| a) smanjuje mogućnost višeznačnog interpretiranja riječi__ | |
| b) potrebna je sposobnost slušanja__ | |
| c) ostvaruje se pisanim znakovima __ | 1) osobine govornog jezika |
| d) ne mogu ga rabiti gluhonijeme osobe __ | 2) osobine pisanog jezika |
| e) ostvaruje se artikulacijom glasova__ | |
| f) prilagođava se pravopisnim i gramatičkim pravilima __ | |

167. Pročitaj navedene osobine i zaokruži točan odgovor.

naglasak, geste i mimika, dijalog, jačina glasa

Navedene osobine pripadaju:

- a) govornom jeziku
- b) pisanom jeziku

168. Pravilno prepiši sljedeće rečenice vodeći računa o pravopisnim pravilima.

1. književnici mato lovrek i ante kovačić zadužili su hrvatski narod te mnoge kulturne ustanove, ulice i trgovi nose njihova imena.
2. tako se u zagrebu jedna škola zove osnovna škola mate lovruka, a mnogi gradovi u hrvatskoj imaju ulice s nazivom ulica ante kovačića.

1. _____

2. _____

169. Ako je kratica pravilno napisana, na crtu pokraj nje upiši T, a ako nije pravilno napisana, upiši N.

br. (broj)	____
itd (i tako dalje)	____
npr. (na primjer)	____
dr (doktor)	____
str (stranica)	____

170. U rečenicama upiši zarez ondje gdje je to potrebno:

- a) Otkad sam zaljubljen sve je ljepše.
- b) Čim pogledam Ivu srce mi jače zakuka

171.

a) Pročitaj tekst i podcrtaj pogrešno napisane riječi.

Na ime mojega prijatelja stigao je dugoočekivani paket izbliže okolice Zagreba, koji sam odmjerio od oka i procijenio da je po težak. Od nikoga nije očekivao tako velik dar i krozanj prodoše trnci veselja. Poskočio je od sreće cup cup i uzviknuo: "Ajme meni!" Jedinoštvo mu je tada trebalo bila je baš ta klik – klak stvarčica.

b) Pogrešno napisane riječi prepiši ispravno.

Gramatika, leksik, razvoj književnoga jezika

172. Podcrtaj naglašene samoglasnike u zadanim parovima riječi.

KORAK – KORAČATI, PISATI – PREPISIVATI,
PRIZNATI – PRIZNANJE, DODATI – DODAVATI,
LOVAC – ULOVLJEN, OSMIJEH – SMIJEŠITI SE

173. Zadane riječi razvrstaj u tablicu.

noć, kiša, ruka, magla, sunce, majka, mati, jezik, razred, breza

kratkosilazni ``	kratkouzlazni `	dugosilazni ^	dugouzlazni ,

174. Podcrtaj naglašene samoglasnike u riječima.

GOVOR, NAGLASAK, PREPOZNATI, SMIJEH, NOKAT, PROHODATI

175. Poveži navedene riječi u lijevom stupcu s odgovarajućom glasovnom promjenom u desnom stupcu. U lijevom je stupcu jedna riječ viška.

- | | |
|-----------|--|
| 1. svadba | a) palatalizacija |
| 2. vožnja | b) prelazak L u O |
| 3. kružić | c) jednačenje suglasnika po zvučnosti |
| 4. kotao | d) jednačenje suglasnika po tvorbenom mjestu |
| 5. ruski | |

176. Napiši nominativ množine zadanih imenica te imenuj glasovnu promjenu.

junak _____
oblak _____
orah _____
grijeh _____
osmijeh _____
glasovna promjena: _____

177. Zaokruži slovo ispred tražene glasovne promjene.

U riječima: *psi*, *sni*, *borci*, *bijelci* provedena je glasovna promjena:

- a) palatalizacija
- b) sibilarizacija
- c) jednačenje suglasnika po zvučnosti
- d) nepostojano *a*

178. U svakom je nizu uljez. Podcrtaj riječ koja nije prilog.

- a) trava, sutra, ovako, tada
- b) jučer, nekako, naše, sada
- c) ovdje, svugdje, sinoć, lijepa
- d) gdje, svakakav, svugdje, tamo

179. Podcrtane riječi razvrstaj u tablicu.

Puž je sporo putovao.

Nitko to neće učiniti umjesto tebe.

Odnekud se pojавio pas i ugrizao dječaka.

Jao, boli me noga!

Pogledaj što si učinio!

Hoćeš li doći?

O, prijatelju, baš si me iznenadio.

Ispred moje kuće stoji stara klupa.

Prijedlozi	Prilozi	Veznici	Čestice	Usklici

180. Svaki niz u zadatku sastoji se od glagola. U svakom nizu se krije jedna riječ koja mu ne pripada. Prepoznaj je i precrtaj.

- a) igrao, vidjela, darovan, gledale, našlo, zaboravile
- b) poludite, pospremite, čitaš, nazovite, potapšajte, zaključite
- c) uzeše, sjedoše, preskakivah, dodoh, digoh, zapjevaste

181. Podcrtaj uljeze i imenuj vrste riječi u nizu.

- a) neka, da, oko, li, zar, baš - _____
b) ali, nego, s, pa, te, niti - _____
c) oh, ej, ah, i, aha, uh - _____

182. Na crtlu iza riječi u lijevom stupcu napiši slovo koje stoji ispred tvorbenog načina te riječi.

- | | | |
|------------------|-------|---------------------------|
| 1. pisanje | _____ | a) sufiksalna (izvođenje) |
| 2. odjahati | _____ | b) slaganje |
| 3. prohladan | _____ | c) prefiksalna |
| 4. ljudski | _____ | |
| 5. poljoprivreda | _____ | |
| 6. nadbiskup | _____ | |

183. Poveži jednu riječ iz prvoga niza s jednom riječju iz drugoga niza te načini novu riječ - složenicu.
Svaku riječ smiješ upotrijebiti samo jednom.

1. niz: zrak, braniti, krasno
2. niz: kiša, pisati, ploviti
-

184. Upiši zadane riječi u tablicu prema načinu nastanka (od jedne riječi ili od dviju riječi).

Markov, stolica, zrakoplov, putopis

riječi nastale od jedne riječi		
riječi nastale od dviju riječi		

185. Pored sljedećih riječi napiši kojim su tvorbenim načinom nastale.

- a) metloboj, vodenljudi, sveokusnjak _____
b) repati, lepršavac, igrač _____
c) pokraj, ispod, uletjeti _____

186. Imenuj rečenice po sastavu (zavisno složena, nezavisno složena, rečenični niz, jednostavna proširena, jednostavna neproširena).

- a) Moji se prijatelji raduju sa mnom. _____
- b) Dok učim, često mislima odlutam k njoj. _____
- c) Došao je jučer, ostat će tijekom dana, sutra odlazi. _____
- d) Pjevala sam. _____
- e) Kupi alat ili ostavi zanat. _____

187. Zaokruži slovo ispred vrste zavisne rečenice kojoj pripada podcrtana rečenica:

Pošli smo u kuhinju da Iva objeduje.

- a) predikatna rečenica
- b) namjerna rečenica
- c) načinska rečenica
- d) posljedična rečenica

188. U sljedećem tekstu podcrtaj zavisne rečenice:

Živio davno neki siromašan dječak, bez oca i majke. Prepušten samome sebi, pođe u svijet tražiti posao. Iako je obišao preko deset sela, nigdje nije mogao naći posla. Tek se u desetom zaseoku prohtje nekom bogatašu, koji je imao posebna pastira i za goveda i za ovce i za svinje, da unajmi pastira i svojim pčelama. Dječak pristane ne misleći mnogo, jer je već bio malaksao od gladi i lutanja.

189. Pored svake rečenice napiši odgovarajuće početno slovo:

- ako je rečenica jednostavna J,
- ako je nezavisno složena N,
- ako je zavisno složena Z.

- a) Toga trenutka shvatio sam što nam je to cijeloga ljeta nedostajalo. _____
- b) Umjesto sitnih krađa tuđih poslova, prihvatimo se drugih nepodopština. _____
- c) Jednog popodneva, upravo kad sam dotjerivao svoje ljeskove štapove za sutrašnji ribolov, dotrčala je Anica sva zajapurena i ozarena luckastim zanosom. _____
- d) Kad si već toliko navalila, podimo vidjeti tu jabuku. _____
- e) Nemam vremena, a nemam ni strpljenja za vježbanje zadataka. _____

190. Razvrstaj riječi (i skupove riječi) prema njihovoj službi u rečenici.

Jutros je moja susjeda Marta otišla na tržnicu prodavati jaja, sir i vrhnje.

predikat: _____

subjekt: _____

atribut: _____

apozicija: _____

priložna oznaka vremena: _____

priložna oznaka mesta: _____

objekti: _____

191. Podcrtaj subjekt i imenuj vrstu riječi kojom je izrečen.

Vježbanje je zdravo. _____

192. Tamnije otisnutim riječima odredi službu u rečenici. (Nemoj rabiti kratice!)

- a) Moj **djed** Ivo voli pecati. _____
- b) Ivina baka Manda priča **najlepše** priče. _____
- c) **U Jadranskome moru** nema morskih pasa. _____
- d) Ribari love ribu velikom **mrežom**. _____
- e) Mama **mu** je ispekla veliku, čokoladnu **tortu**. _____

193. U sljedećem primjeru podcrtaj subjekte. (Pazi, subjekti su izrečeni sintagmom).

Vrata škole su ispisana imenima, na zidovima hodnika su dječji crteži, a stari prozori su izljeni šarenim cvjetićima.

194. Podcrtanim imenicama odredi značenje padeža u rečenici.

- a) Dat će ti pola **čokolade**. _____
- b) Idem u šetnju s **prijateljicom**. _____
- c) Pišem pismo **majci**. _____
- d) **U mravinjaku** je uvijek gužva. _____
- e) Mrak grabi **loncem**, a razlupano jaje zašiva **koncem**. _____

195. Dopuni tablicu, određujući značenje padeža.

Otac posluša, ode u dvor i ponovi caru riječi svoje kćeri.

Riječ / sintagma	Padež	Značenje padeža
<i>otac</i>	nominativ	
<i>u dvor</i>	<i>u</i> + akuzativ	
<i>caru</i>	dativ	
<i>svoje kćeri</i>	genitiv	

196. Dopuni tablicu.

Sutra ču prošetati gradom, otići u kino i darovati svojoj prijateljici knjigu.

Riječ / sintagma	Padež	Značenje padeža
<i>gradom</i>	instrumental	
<i>u kino</i>	akuzativ	
<i>svojoj prijateljici</i>	dativ	
<i>knjigu</i>	akuzativ	

197. Odredi padež podcrtanoj riječi pa napiši koje značenje ima u rečenici.

Primjer	Padež	Značenje
<u>Priča</u> je sastavljena od neobičnih riječi.		
<u>Sreća</u> je skrivena u malim stvarima.		
Putujem <u>vlakom</u> u obližnji grad.		
Iz učionice neću vidjeti <u>zalazak</u> sunca.		

198. U rečenicama podcrtaj glagolske oblike i imenuj ih.

a) Ja se doduše nisam bila u njoj ni rodila, ali sam u njoj poživjela.

b) Kada budem završio studij, bit ču profesor.

c) Bijaše jedan stari magarac i imadaše sina zgubidana.

d) Lipe zamirisaše kao tamjan u crkvi.

199. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj se javlja imperfekt.

- a) Došao bih vrlo rado.
- b) Poslaše me po kolače.
- c) Dječaci gledaše kroz prozor.
- d) Volio bih da budeš sretna.

200. Zadanu rečenicu napiši u budućem vremenu. Upotrijebi futur prvi i futur drugi.

Nogometaš je bio sretan kad je zabio pobjednički gol.

201. U svakom navedenom nizu glagolskih oblika precrtaj onaj koji tom nizu ne pripada.

- a) gledajući, mašući, tekući, pomoći
- b) rekosmo, dođosmo, govorosmo, prođosmo
- c) plivamo, kažimo, čuvajmo, vežimo

Književnost

202. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je riječ koljeno uporabljena metonimijski:

- a) Milan je pao i povrijedio koljeno.
- b) Sada su moderne suknje do koljena.
- c) Kad je bio mali, Janko je išao zakrpanih koljena.
- d) Bacio se na koljena i zamolio oprost.

203. Podcrtaj jednu od dvije rečenice u kojoj ima metonimije.

- a) Čitam Krležu. – Povremeno pročitam neko Krležino djelo.
- b) On je već sijede kose. – Sijeda kosa je ove sezone u modi.
- c) Posudi mi neko Andrićovo djelo. – Posudi mi Andrića.
- d) Kada sam osnovao svoj kvartet, uvijek sam gledao da prva violina bude upečatljiva. – Prvu violinu dobio sam od svojih roditelja.

204. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je leopard metonimija.

- a) *Leopardi* su vrsni lovci.
- b) Nosi *leoparda* oko vrata.
- c) *Leopard* je spavao na suncu.
- d) U našem zoološkom vrtu živi najljepši *leopard*.

205. Zaokruži slovo ispred onih rečenica u kojima ima metonimije.

- a) Dat ču ti svoj *mobil* pa me nazovi.
- b) Susjedi su kupili novi *Sonny*.
- c) Učenici jednom mjesечно odlazi u kazalište.
- d) Sve blagdane slavimo kod bake i djeda.
- e) Prvo *pero* hrvatskog krimića vodi nas u još jednu napetu i neizvjesnu avanturu.

206. Frazemima pridruži njihovo značenje tako da na crtu napišeš slovo uz koje se ono nalazi.

- | | | |
|-----------------------------------|-------|-------------------------|
| 1. Našli su zajednički jezik. | _____ | a) dobra srca |
| 2. Mora stegnuti remen. | _____ | b) nešto nepoznato |
| 3. Želi kruh bez motike. | _____ | c) razumiju jedni druge |
| 4. Moj brat je dobar kao kruh. | _____ | d) mora štedjeti |
| 5. Ne želim kupiti mačka u vreći. | _____ | e) imati bez rada |

207. Kada se za neku osobu kaže kako se voli "kititi tuđim perjem", to znači da ta osoba:

- a) voli posuđivati tuđu odjeću
- b) smatra tuđe ideje boljima od svojih
- c) prikazuje tuđe zasluge kao svoje
- d) često nosi odjeću poznatih modnih dizajnera

208. Pročitaj tekst.

Izgleda da su Babilonci prvi naslutili pravi oblik Zemlje, ali se ta spoznaja kosila s njihovim tradicionalnim, vjerskim shvaćanjima, prema kojima je nebo imalo oblik zvona koje je pokrivalo Zemlju. Zato se i nisu usudili objelodaniti ono što im je izgledalo očigledno, već prepustiše slobodoumnijim Grcima da to učine.

1. Podcrtaj u tekstu riječ koja znači: „biti u neskladu“.

2. Riječ „objelodaniti“ znači:

- a) objasniti
- b) objaviti
- c) usuditi
- d) obilježiti

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

209. Kada kažemo da netko nije mogao „držati jezik za zubima“, to znači da je ta osoba:

- a) šutljiva, ne razgovara ni s kim
- b) brzopleta, govori bez razmišljanja
- c) zlobna, ogovara druge
- d) brbljava, previše govori

Zaokruži točan odgovor.

210. Pozorno pročitaj sljedeću rečenicu i riješi zadatak.

Krajem veljače i početkom ožujka, neuobičajeno za to doba godine, na Ozrenu je naglo zatoplilo, puhnuo je vjetar razvigorac i drveće je prolistalo.

Podcrtani niz riječi označava:

- a) hladni proljetni vjetar
- b) topao jesenski vjetar
- c) topao proljetni vjetar
- d) zimski vjetar umjerene jačine

211. Pozorno pročitaj sljedeći tekst i riješi zadatak.

Zeleno ogledalo Kupe

Čamac na Kupi. To njegovo vlažno, meko zašiljeno drvo. Bez brze strasti kajaka, bez vrludanja *sandoline* – on odlazi težak, pijan, ravno u duboku noć niz klonuo šaš i mulj od propale mjesecine. Tuguje.

(ulomak iz putopisa Matka Peića *Skitnje*)

Podcrtana riječ označava:

- a) vrstu tužne pjesme
- b) riječni gliser
- c) drvenu plutajuću platformu
- d) mali čamac na vesla

212. Pozorno pročitaj sljedeću strofu pjesme *Da sam ja učiteljica* Dragutina Tadijanovića, a potom riješi zadatak.

Da sam ja učiteljica

Između dasaka dvorišne ograde
gledam vojsku kako ide ukorak.

Puceta sjajna, žuta, u suncu blistaju;
Sviraju trublje, žute, sjajne, svinute;
Udara bubanj i žuti poklopci:
prolazi banda... Na bijelcu oficir.

...

Rano dođe da nama ne da bandu gledati.

A ja da sam učiteljica...

Pustio bih djecu pred školu:

Gledajte, djeco!

A poslije ćete sjesti uokrug
i svaki će pričati što je video.

Podcrtana riječ označava:

- a) družinu kriminalaca sklonih lošim postupcima
- b) vojnu glazbu; skupinu, grupu svirača
- c) naziv za skupinu nasljednika Mao Tze Tunga

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

213. Pročitaj tekst i zaokruži početno slovo ispred točnog odgovora.

Djecu koja uništavaju igračke nazivaju objesnom, a djecu koja ih gomilaju zahvalnom. No, uništavanje i gomilanje igračaka samo su dva različita načina očitovanja iste bolesti: goropadne površnosti i ispravnosti od kojih zamire sve dobro. Djeci su potrebne igračke s kojima će biti u stvaralačkom odnosu.

Podcrtana riječ znači:

- a) vragolastom
- b) skromnom
- c) neobuzdanom
- d) zahtjevnom

214. Poveži sljedeća djela s povijesnim događajima na koja se ta djela odnose.

Bitka kod Bistrice Lesne, Dnevnik Ane Frank, Seljačka buna, Jama

Povijesni događaji:

Djela:

Ustanak protiv feudalnih gospodara: _____

Prvi svjetski rat: _____

Drugi svjetski rat: _____

215. Navedena imena autora i njihova književna djela poveži s povijesnim razdobljem o kojem pišu.

- 1) August Šenoa: Čuvaj se senjske ruke
- 2) Ivan Mažuranić: Smrt Smail – age Čengića
- 3) Sunčana Škrinjarić: Ulica predaka

- a) 16. st.
- b) Drugi svjetski rat
- c) prva polovica 17. st., osvajački pohodi Turaka i Mletaka

216. Navedena imena autora i njihova književna djela poveži s povijesnim razdobljem o kojem pišu.

- a) Ksaver Š. Gjalski: Dolazak Hrvata ____
- b) August Šenoa: Zlatarovo zlato ____
- c) Dinko Šimunović: Alkar ____

- 1) kraj 19. stoljeća
- 2) razdoblje od doseljenja do pokrštavanja Hrvata
- 3) Zagreb u 16. stoljeću

217. Popuni tablicu.

Naziv djela i ime pisca	Književni rod	Književna vrsta
<i>Alkar</i> , Dinko Šimunović		
<i>Novela od Stanca</i> , Marin Držić		
<i>Moj dom</i> , Silvije Strahimir Kranjčević		

218. Pročitaj stihove i odgovori na pitanja.

„Sunce zađe, a mjesec izađe.
Tko se vere uz klance niz klance
ter se krađe k onoj Gori Crnoj?
Obnoć grede, a obdan počiva,
junak njegda, sad ne junak više,
no trst kojoj svaki hlad kidiše.“

I. Odgovori.

- a) Kako glasi naslov cjelokupnoga epa? _____
b) Kako glasi naziv pjevanja čiji su ovo uvodni stihovi? _____

II. Zaokruži dio rečenice koji tvrdnju čini točnom.

- a) Radnja epa **počinje/ne počinje** skupljanjem harača.
b) Osiromašeni narod **daje/ne daje** harač.
c) Smail-aga **naređuje/ne naređuje** da se pogubi starac Durak.
d) Durakov sin Novica **bježi/ne bježi** iz turskog logora.
e) Dolazi do bitke u kojoj **pogibaju/ne pogibaju** i Novica i Smail-aga.

219. Dopuni tablicu.

Naziv djela i ime pisca	Književni rod	Književna vrsta
<i>Srna</i> , Dinko Šimunović		
<i>Romeo i Giulietta</i> , William Shakespeare		
<i>Hrvatska</i> , Drago Ivanišević		

220. Pročitaj uvodne stihove pjesme.

„Što se bijeli u gori zelenoj?
Al' je snijeg, al' su labudovi?
Da je snijeg, već bi okopnio,
da su labudovi, već bi poletjeli...“.

1. Kako glasi naslov pjesme? _____
2. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora. Pjesma je:
 - a) epska
 - b) lirska
 - c) lirsko-epska
3. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora. Prema obliku ova pjesma je:
 - a) balada
 - b) romansa

221. Prisjeti se osobina balade, na temelju ponuđenih stihova odredi koji ulomak pripada jednoj baladi.

1.

Kukuruz kao ljetna kiša šumi,
a cvate modri različak sa neba.
Vrganji meko snivaju u šumi,
u zlatnom žitu zrije miris hljeba.

2.

Do Save sjedeć Jana tepa:
„Oj sretne ribe vi!
U vama nema vrele krvi,
a ja sam ljudska kći.“

Ravnica pruža rosna njedra Bogu.
Kraj carskih cesta jablani su stari.
Kraj polja gnijezda cvrkuću na glogu:
U svakom zvuku mak se srca žari.

Moj ribar teško mrežu vuče,
ne, to ti riba nij:
U mreži blijeda, mrtva leži
ribara lijepa kći.

3.

“Gotovi smo, da idemo!”
Vrag da skoči, pa se trza,
baca tamo, baca sjemo,
bijesno škripi, lud se vrza,
ko tamjanom da ga kadiš,
ili svetom vodom hladiš,
psiće, puše, kune, psuje,
grize, plače, jadikuje:
Al' badava! - kako sio,
ko prikovan da je cio.

4.

Kad je junak nasred polja bio,
viknu Ive tanko, glasovito,
pa je Ivu konic poznavao;
Brže bolje njemu doletio.
Kad je Ive konja dobavio,
on se đipi konju na ramena
pa utječe, vesela mu majka.

Ulomak iz balade je u primjeru pod brojem _____.

222. Pročitaj pjesmu Dobriše Cesarića pa odredi kojoj lirsko – epskoj vrsti pripada.

„....I lije na uglu petrolejska lampa
Svjetlost crvenkastožutu
Na debelo blato kraj staroga plota
I dvije, tri cigle na putu.

I uvijek ista sirotinja uđe
U njezinu svjetlost iz mraka,
I s licem na kojem su obično brige
Pređe je u par koraka.

A jedne večeri nekoga nema,
A moro bi proć;
I lampa gori,
I gori u magli,
I već je noć.

I nema ga sutra, ni prekosutra ne,
I vele da bolestan leži,
I nema ga mjesec,
I nema ga dva,
I zima je već,
I sniježi...

A prolaze kao i dosada ljudi
I maj već miriše -
A njega nema, i nema, i nema ,
I nema ga više.

I lije na uglu petrolejska lampa
Svjetlost crvenkastožutu
Na debelo blato kraj staroga plota
I dvije, tri cigle na putu.“

Odgovor: _____

223. Pozorno pročitaj sljedeći ulomak.

Moj slučaj

Rođen sam, roditelji tvrde, 18. kolovoza, a župnik je zapisao 18. rujna 1930. godine u Imotskom.
Otac mi je bio žandar, majka kućanica, nepismena.

Babica mi je prekratko odrezala pupak i prorekla mi buran i kratak život. Žene koje su se po običaju skupile oko kolijevke jele su dunje, molile i zaklinjale.

Vlado Gotovac

Ovo je ulomak iz:

- a) znanstveno-popularnog teksta
- b) dnevnika
- c) biografije
- d) autobiografije

Zaokruži točan odgovor.

224. Pozorno pročitaj sljedeći ulomak iz književnog djela Matka Peića.

Zeleno ogledalo Kupe

Volim sve hrvatske rijeke. Kupu naročito. Kupa zelena, crna svijetložuta. Kupa zelena u rano proljeće, kad se jedna mala rimska nimfa budi u njezinu dnu pa se od njezinih brončanih osmijeha vinogradi šilje u najsladče, najvlažnije grudi. To proljetno zelenilo Kupe i onu zelenu pjegu koju vidiš kako putuje turopoljskim selima, te limenu jabuku tornja, ili vrat starog patka, osipa najbrbljavijim zelenilom. Taj zeleni Kupin dah, nježniji od mahovine u bari, lakši od neba iza kiše – najljepši je osmijeh proljeća.

Kupa crna među muljem gdje na trulim mačevima šaša jedna raskrvavljeni roda sanjari u rubovima nevjerojatno smirenim i bolesnim. U toj crnini trepti slatka nervosa seoskog psa.

Ovo je ulomak iz:

- a) znanstveno-popularnog teksta
- b) dnevnika
- c) putopisa
- d) autobiografije

Zaokruži točan odgovor.

225. Pozorno pročitaj zadane tekstove i odgovori na pitanja.

...Svemir je čitav svijet što nas okružuje. Grane znanosti koje proučavaju svemir jesu astronomija, kozmogenija i kozmologija. Dio svemira koji čine Sunce i devet planeta koji kruže oko njega (uključujući i Zemlju) zove se Sunčev sustav...

(www.wikipedija.org.)

a) Tekst pripada _____ stilu.

...Sa strahopoštovanjem virim u nebeske visine, pitajuć se: što sam ja? Što je čovjek samo prema ovom svijetu? - A što je naša Zemlja prema svemiru?!...

Mjesec se vrti oko Zemlje, a Zemlja s Mjesecom oko Sunca....

(ulomak iz crtice *Svemir* Frana Mažuranića)

b) Kojem stilu pripada ovaj ulomak? _____

226. Pozorno pročitaj sljedeći ulomak i odgovori na pitanje.

Prvi svjetski rat minirao mi je mladost, drugi najbolje godine života. No „između dva rata“ bilo je i vedrih, plodnih i borbenih trenutaka, zbog kojih sam ostao vjeran životu.

Po očevoj strani sam iz Vučje Jame (Lupinjaka) u Hrvatskom zagorju, po majčinoj iz tuđih podneblja. „Matoševa škola“ je skrivila da sam često pada na ispitima, mijenjao gimnazije i bavio se enologijom. No, Matošu i danas skidam kapu, smatrajući s njim da za književni posao „treba više talenta i energije no za nadbiskupski“.

Riječ je o ulomku iz:

- a) znanstveno-popularnog teksta
- b) dnevnika
- c) biografije
- d) autobiografije

Zaokruži točan odgovor.

227. Odredi stilsko sredstvo u Pupačićevu stihu:

„Livade su me voljele
nosile su moj glas
i njim su sjekle potoke.“

- a) usporedba
- b) personifikacija
- c) hiperbola
- d) onomatopeja

228. Pozorno pročitaj pjesmu *Notturno* A. G. Matoša i odgovori na pitanje.

„Mlačna noć; u selu lavež; kasan
čuk il netopir;
Ljubav cvijeća – miris jak i strasan
slavi tajni pir.

Sitni cvrčak sjetno cvrči, jasan
kao srebren vir;
- Teške oči sklapaju se na san,
s neba rosi mir.

S mrkog tornja bat
broji pospan sat,
blaga svjetlost sipi sa visina;
Kroz samoću, muk,
sve je tiši huk:
željeznicu guta već daljina.“

Koje **stilsko sredstvo** predstavlja podcrtani primjer?

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

- a) kontrast
- b) onomatopeja
- c) metafora
- d) gradacija

229. Iz ulomka putopisa *Skitnje Matka Peića* ispiši epitete.

„Kupa crna među muljem gdje na trulim mačevima šaša jedna raskrvavljeni roda
sanjari u rubovima nevjerojatno smirenim i bolesnim. U toj crnini trepti slatka nervosa seoskog
psa.“

Epiteti: _____

230. Pozorno pročitaj pjesmu Jure Kaštelana *Volio bih da me voliš*. Odgovori na pitanje.

„Volio bih da me voliš,
da budem cvijet u tvojoj kosi.
Ako si noć, ja ču biti zora
i bljesak svjetlosti u rosi.

Volio bih da me voliš
i da svi dani budu pjesma.
Ako si izvor, i ja ču biti
u živoj stijeni bistra česma.“

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Koje stilsko izražajno sredstvo je podcrtano u pjesmi?

- a) kontrast
- b) onomatopeja
- c) metafora
- d) hiperbola

231. Pozorno pročitaj ulomak iz pripovijetke *Prosjak Luka* Augusta Šenoe.

„Jutarnja studen protrese Luku. Probudi se, al' isprva nije smio izaći iz svoga skrovišta. Plašio se svijeta, bojao se je, da će svi svjedoci svijeta na njega prstom pokazati. Razmišljaо je sjedeći u kutu, o tom, što je vidio, što je snivao. Sad bijaše trijezan, hladan, al' samo časak. Zakratko spopa ga zavist, ljubomora, mržnja. U njegovu srcu probudiše se opet stare zmije sikćući mu u uho: „Osveti se ljudskom rodu, ljudi nisu nego zvijeri! Ljudi su prokleti! Drugi grli žensku koju ti ljubiš, a ona, vraćajući mu cijelove, ruga se tebi!... Osveti se svjetu, koji nema za te ni suza, ni smijeha, ni imena!“ – Sva jače i jače kuhala je krv u čovjeku. Osokoli se. Tad se izvuče iz zaklona. Već se je bilo jutro dobrano pomaklo, već se je rosa osušila bila. Luka pogleda prema selu, gotovo nije bilo ljudi, sve je napolju radilo. Nešta je čovjeka gonilo naprijed. Vukuć se jamom uz živicu, priđe bliže k selu i baš do vrta Mate Pavlekovića, blizu onog prijelaza gdje je Mari ponudio bio svoje novce. Pogleda preko živice na zavrtnicu. Nešto ga spopa, oko mu sijevnu, obazrjev se skunjen, skoči preko živice. Nasred zavrtnice sjedaše u zipci Marino dijete samo posve samo. Od kuće nije bilo čuti ni glaska, valjda su ljudi za poslom bili. Nedaleko od djeteta stajao badanj vode, kojom seljaci polijevaju vrt, kad u zdencu nestane vode.“

Zaokruži slova ispred točnih odgovora.

Kakav je Luka?

Luka je:

- a) nesretni zaljubljen
- b) radostan
- c) marljiv
- d) zavidan
- e) pijan
- f) ljubomoran
- g) dobromjeran

232. Pozorno pročitaj ulomak iz novele *Knjiga* Ive Andrića i uradi zadatak.

„Dolazio je na misao da se molitvom izbavi od svega. I šaputao bi, zaista, sve poznate molitve, nečujno, dugo i usrdno. S dlanom na ustima, da drug koji spava u istoj sobi ne bi čuo, upućivao je žarke riječi pravo Bogu i njegovim svecima, koji, kao što se kaže, mogu činiti i veća čuda, i tražio da se raskoričena knjiga sastavi, da je može mirno i slobodno vratiti onom čovjeku, ne izlažući se ni sam ne zna kakvim strogostima, poniženjima i kaznama. Zaspao bi tako, uljuljkan svojim vlastitim šapatom. A prije svitanja budio bi se s plašljivom, ali divnom nadom u sebi, odlazio do kovčega i tu nalazio svoju knjigu, jadno i beznadno raskinutu nadvoje, onaku kakva je bila prije svih njegovih nada i molitava i, čini mu se, još goru i beznadniju. Vraćao i se, poražen, u postelju.“

U ulomku je lik okarakteriziran:

- a) portretiranjem
- b) psihološkom karakterizacijom
- c) socijalnom karakterizacijom
- d) govornom karakterizacijom

233. Pozorno pročitaj ulomak iz novele *Duga* Dinka Šimunovića.

„Nije baš da joj je bilo ime Srna već Brunhilda, no tako su je odmila prozvali Čardačani ne nalazeći u njezinu krsnom imenu onoliko čara koliko majka Emilija. I lijepa bijaše Srna, vitka i visoka, a kose do ramena kao ugašeno zlato, pa vlažne i meke, baš kao svila na kukuruzima u Lugu.

Pa koliko je bila vitka, tako je hitro i skakala, makar i ne znajući kako je zovu. Žarke joj oči tako su se sjale, te bi mislio da su za sve prije nego za san. A bilo je samo deset godina toj Srni.“

Zaokruži točan odgovor.

U navedenom ulomku istaknute su Srnine:

- a) tjelesne karakteristike
- b) sociološke karakteristike
- c) psihološke karakteristike
- d) etičke karakteristike

234. Na crtlu ispod svakog ulomka napiši **naziv** odgovarajućeg pripovjedačkog postupka (unutarnji monolog, dijalog, pripovijedanje, opisivanje).

- Mislila sam da si to ti zvao.
- A ja da si ti!
- Ako nismo mi, tko je onda?

Pripovjedački postupak je _____.

Marijana (za sebe): Izgubiti se u šumi, to bi bilo najbolje. Ionako me nitko ne bi tražio – samo mama. Ali on ne, on nikako ne, uostalom mrzim ga.

Pripovjedački postupak je _____.

Bio je snježnobijeli paunaš, kakvog sam oduvijek želio imati, s crvenkastim očima i pernatim gaćama na troprstima nogama.

Pripovjedački postupak je _____.

Najvažnija stvar na svijetu je prijateljstvo. Kad stekneš dobrog prijatelja, život ti postane lakši i ljepši. Najbolji dokaz za to je Jurica. Jurica je moj najbolji prijatelj.

Pripovjedački postupak je _____.

235. Na crtlu ispod svakog ulomka napiši naziv odgovarajućeg pripovjedačkog postupka (monolog, dijalog, pripovijedanje, opisivanje).

- Vidiš on se brine! – šapne ona.
- Slutio sam tamo u onoj strašnoj noći da spašavam najplemenitijeg čovjeka svijeta.

Pripovjedački postupak je _____.

„Pitam se zašto je skočila“, razmišljao je starac. „Kao da je skočila da mi pokaže koliko je velika. Ali ja to ionako znam“, pomisli.

Pripovjedački postupak je _____.

Golo granje drveća po kojemu su se hvatale fine igle inju, sad se sve više sagibalo pod trbuhom snijega. Zrak, oblaci... sve se gubilo u sijanju snijega...

Pripovjedački postupak je _____.

Bio sam bogat. Imao sam sreću jer sam imao malu i veliku rijeku. Imao sam Bosut i Savu. Imao sam voćnjak, vinograd, šumu, park. Imao sam udice, praće, drvene mačeve, loptu krpenjaču, štagalj, sjenik, ulice od trave i dudova.

Pripovjedački postupak je _____.

236. Pročitaj ulomak te odredi oblik kazivanja u njemu.

“Spustila se večer. Iznad mora vise bakrenocrveni oblaci, zrak je mek poput svile i topao. U uvali se njišu svjetla jarbola. Athena leži čvrsto privezana na južnom molu, sa svojom dužinom i dubinom gaza, može pristati samo uz rijetke gatove i često se mora usidriti izvan luke....”

(GEO)

Oblik kazivanja u ovom ulomku je:

- a) unutarnji monolog
- b) dijalog
- c) opisivanje
- d) pripovijedanje

237. Rečenice govore o noveli *Duga* Dinka Šimunovića. Uz svaku navedenu rečenicu upiši P ako se njome prepričava to djelo, ili A ako se njome djelo analizira.

a) „Htjela je zagrliti i jablan i potok i kamen na kojem je počinula, i zariti se u vlažnu zemlju.“

b) „U noveli usporedno postoje i teku dvije priče/radnje - jedna o djevojčici Srni, druga o kljastoj Savi.“ _____

- c) „Pa i na više mjesta bilo je malih, okruglih crnožutih prostora – sve nedavna ognjišta Marčinkove djece, što su tu grijala i pekla kukuruze te lijepe, pozlaćene jeseni.“ _____
- d) „Šimunovićevu prozu obilježavaju opisi krajolika za koje on sam kaže da njima pojačava dojam nekog ugođaja ili duševnoga stanja.“ _____

238. Navedene rečenice u zadatku prepričavaju ili analiziraju djelo Dinka Šimunovića *Muljika*.

Na crtlu pored ponuđenih rečenica napiši P ako se njome prepričava, a A ako se analizira.

- a) U tekstu preovladava promatranje i objektivno opisivanje događaja u prirodi koji svoje osjećaje prenosi u krilo prirode i u predmete što ih opisuje. _____
- b) Kćerka je ostala kod mlinara, pa kako je bila sirota, kaluđeri je dadu za mlinareva sina Jovišu, a njezina kći je bila ta Muljika. _____
- c) Tekst obiluje lirskim idiličnim prizorima u kojima progovara tjelesnost i zdravlje. _____
- d) Krčmar je imao tri kćeri koje je udomio i dva sina oženio, a sin Ilija mu se sada vratio iz vojske. _____

239. Pored navedenih rečenica napiši P ako one prepričavaju, a A ako analiziraju neko djelo.

- 1) U patrijarhalnoj sredini živjela je djevojčica čiju su živahnost, razigranost i znatiželju roditelji neprestano gušili. Ona je čula da prolaskom ispod duge djevojčica može postati dječak. I jednoga dana, kada se pojavila duga, dijete je potrčalo u močvaru želeći proći ispod duge.

- 2) Možemo govoriti o četiri sloja Šenoinih junaka: povjesne osobe, zatim nositelji ljubavne fabule, mali građanski svijet te likovi intriganata – čine okosnicu fabula njegovih povjesnih romana – i svaki od njih ima određenu funkciju. _____
- 3) Balada započinje slavenskom antitezom kojom se pridobiva pozornost publike i prelazi se na opis zbivanja. Stih je epski deseterac. Dramski element u baladi je napetost. _____
- 4) Neobični dječak živi u cirkusu, u obitelji klauna. Prijateljuje s čudnim starcem koji mu otkriva svijet boja i priču o tužnom klaunu. Dječak s roditeljima stiže u novi grad, u kojem, lutajući ulicama, pomaže neznancu. _____

NAPREDNA RAZINA

Vještina čitanja i razumijevanje pročitanoga

240. Pozorno pročitaj dva teksta različitih autora o nasilnom ponašanju mladih u školama. Usporedi njihove stavove o nasilju.

Autor 1

Nedavno je u 40 škola provedeno istraživanje o nasilju među učenicima. Ustanovljeno je da u odnosu žrtva – nasilnik ne sudjeluje svega 58% učenika. Drugim riječima, samo 58% učenika nisu ni žrtve, ni nasilnici. Znači, nešto manje od polovice učenika, točnije 42%, pojavljuje se u „krugu nasilja”, kao žrtve ili kao nasilnici. U ulozi žrtve nasilja jako je velik broj učenika, čak 37%. Neke žrtve su istodobno i nasilnici. U ispitivanoj skupini ima 8% takvih učenika. U toj skupini, najčešći oblici nasilnog ponašanja jesu vrijeđanje i ismijavanje. Dakle, ovi učenici napadaju riječima.

Autor 2

Najveći broj učenika izjavio je da su tijekom svog školovanja, za vrijeme nastave ili poslije nje, bili izloženi ismijavanju, vrijeđanju, pogrdnim nadimcima. Navode, također, i druge neugodnosti: neumjesno zadirkivanje, širenje laži o njima, nagovaranje drugih učenika da se ne druže s njima.

Nastavnici i drugi uposlenici škola potvrđuju da su vrijeđanje i udaranje svakodnevni oblik nasilničkog ponašanja u školi. Samo registriranje problema ne znači da možemo odahnuti. Naprotiv, ovakvi oblici nasilja lako se prikrivaju, olako shvaćaju, „lakše” podnose i „lječe”, iako mogu biti vrlo teški i s jako složenim posljedicama.

Zaokruži slovo ispred točne tvrdnje.

- a) oba autora su samo iznijela podatke, bez stava o problemu koji ispituju
- b) autor 1 je zabrinutiji od autora 2
- c) autor 2 je zabrinutiji od autora 1
- d) oba su autora podjednako zabrinuta zbog nasilja u školama

241. Pozorno pročitaj dva teksta različitih autora o čitanju. Usporedi njihove stavove o budućnosti čitanja.

Autor 1

Suprotno očekivanjima u ovom informatičkom vremenu u kojem svi već živimo, postotak onih koji čitaju knjige i druge tiskovine svakim je danom manji. Tako nas barem uvjeravaju statističari u zemljama gdje prate takve trendove (SAD, EU). Tvrde čak da je ovakav trend opadanja nezaustavljiv i kako je pred nama vrijeme u kojem ćemo se iznova podijeliti na «klasu čitatelja» i onih drugih, kako je to bilo prije povjesnog «vala pismenosti» u drugoj polovici 19. stoljeća.

To, možda, nije predviđanje kako će čitanje (a valjda i pisanje) zamijeniti gledanje slika i govorna komunikacija, već da bi čitanje knjiga s vremenom moglo postati nešto kao ritual elitne manjine.

Autor 2

“Uvijek sam zamišljaо Raj kao neku vrstu biblioteke”, poznata je izjava Jorgea Luisa Borgesa. Da bismo došli u raj, moramo znati prepoznati kada smo tamo. Prestanimo se brinuti o takozvanoj propasti tiskanih knjiga i prepoznajmo blagoslove novog doba knjige. Možemo pojačati uživanje u elektroničkim knjigama, postati bolji čitatelji i još više cijeniti naša drage tiskane primjerke.

Zamišljam da će tiskane knjige postati nešto poput svijeća – imamo ih u svojim domovima i volimo njihovu svjetlost, ali ne osvjetljavamo njima naše domove. Čitatelji iz Lincolnovog doba vjerojatno bi se iznenadili kad bi vidjeli kako su naši domovi dobro osvijetljeni, a mislim da je vrlo vjerojatno da ćemo se i mi iznenaditi kad vidimo kako će načitani biti budući čitatelji knjiga.

Zaokruži slovo ispred točne tvrdnje.

- a) autor teksta 1 je manje zabrinut od autora teksta 2
- b) Autor teksta 1 je zabrinutiji od autora teksta 2
- c) oba autora teksta misle da u budućnosti nitko neće čitati knjige
- d) Oba autora su samo iznijela podatke, bez stava o problemu koji ispituju.

242. Pozorno pročitaj dva teksta različitih autora o prehrambenim navikama. Usporedi njihovo mišljenje o prehrambenim navikama.

Autor 1

Prilikom polaska u školu djeca dobivaju i vlastitu mogućnost odabira i potrošnje namirnica. Njihova prehrana nije više u potpunosti pod kontrolom roditelja te bez nadzora pojedu najmanje jedan obrok dnevno ili čak nekoliko međuobroka. Suvremeniji, brzi način života utječe i na način prehrane. Zbog nedostatka vremena, dinamike života i sve veće zaposlenosti roditelja, djeca i mladež učestalije konzumiraju hranu izvan doma. Češće se jedu obroci koji su po prehrambenom sastavu bogati energijom, ali ne sadrže dovoljnu količinu zaštitnih tvari, vitamina i minerala.

Autor 2

Različita istraživanja pokazuju da prosječna osoba ima manjak od osam do trinaest vitamina i minerala. Polovici odraslih manjka kalcija ili nedostaje vitamina B. Odrasli danas često ne jedu voće, ili ne jedu važno povrće poput kupusa i brokule. Većina odraslih ne jede povrće i voće bogato C – vitaminom ili ne jedu cjelovite žitarice. Svjetska zdravstvena organizacija preporučuje dnevno pet obroka povrća i voća i proizvode od cjelovitih žitarica.

Zaokruži slovo ispred točne tvrdnje.

- a) autor 1 oštro osuđuje roditelje zbog prehrambenih navika djece
- b) oba autora iznose rezultate posljednjih znanstvenih istraživanja o prehrambenim navikama
- c) oba autora upozoravaju na nedovoljan unos vitamina i minerala
- d) autor 2 podupire prehrambene navike odraslih

243. Pozorno pročitaj sljedeći tekst i riješi zadatak.

Proučavajući zagađivanje atmosfere, znanstvenici su ustvrdili da Australija izbacuje u atmosferu više štetnih plinova po stanovniku od bilo koje druge industrijski razvijene zemlje. Zbog povećanja broja stanovnika i krčenja šuma, u posljednja tri desetljeća Australija je postala jedan od najvećih zagađivača atmosfere plinovima koji doprinose takozvanom „efektu staklenika“. Tako je u Australiji 1990. godine u atmosferu izbačeno 36,4 tone ugljikova-dioksida po stanovniku, dok je istodobno u SAD-u ta količina iznosila 25,3 tone, u Kanadi 23,1 tonu, Njemačkoj 18 tona i Norveškoj 12,1 tonu.

Navedi **tri** ključne riječi iz ovoga teksta:

1. _____
2. _____
3. _____

244. Pročitaj ulomak teksta te zaokruži točnu tvrdnju.

“Azorsko otočje nalazi se gotovo na sredini Atlantskog oceana. Azori pripadaju Portugalu, ali su od europskog kontinenta i glavnog grada Lisabona udaljeni 1500 km. To otočje predstavlja vrhove najviše planine na Zemlji - srednjoatlantskoga grebena, planine duge 16.000 km, čije podnožje blizu Azora leži na morskom dnu na dubini od oko 6000 m, a najviši vrh Azorskog otočja - otok Pico, izdiže se 2351 m iznad morske razine. Azorsko otočje čini 9 otoka vulkanskog porijekla, nastalih izljevanjem lave iz oceanskog dna. Najveći je São Miguel s glavnim gradom Ponta Delgada.”

(Meridijani)

Glavna tema ovog ulomka su:

- a) Portugal i njegov glavni grad Lisbon
- b) planinski grebeni u Evropi
- c) otoci vulkanskog porijekla
- d) Azorski otoci

245. Pročitaj ulomak teksta o Azorskim otocima te podcrtaj rečenice koje donose podatke o prostornom položaju tematiziranog otočja.

“Azorsko otočje nalazi se gotovo na sredini Atlantskog oceana. Azori pripadaju Portugalu, ali su od europskog kontinenta i glavnog grada Lisabona udaljeni 1500 km. To otočje predstavlja vrhove najviše planine na Zemlji - srednjoatlantskoga grebena, planine duge 16.000 km, čije podnožje blizu Azora leži na morskom dnu na dubini od oko 6000 m, a najviši vrh Azorskog otočja - otok Pico, izdiže se 2351 m iznad morske razine. Azorsko otočje čini 9 otoka vulkanskog porijekla, nastalih izljevanjem lave iz oceanskog dna. Najveći je São Miguel s glavnim gradom Ponta Delgada.”

(Meridijani)

246. Pročitaj ulomak teksta te zaokruži točnu tvrdnju:

“Mačke su kao i psi, izraziti mesojedi i vrlo su izbirljive kad je riječ o hrani. No, za razliku od pasa, koji će rado pojesti i nešto slatko, mačke uglavnom ne pokazuju zanimanje za desert. Znanstvenici su još 70-ih godina prošloga stoljeća otkrili da domaće mačke imaju manju želju za slatkim nego ostali sisavci, ali nisu uspjeli dokazati zašto.

Znanstvenici su tu pojavu zabilježili i kod tigrova i geparda, što pokazuje da cijela porodica mačaka, *Felidae*, ne voli slatko.”

(GEO)

Zaokruži slovo ispred rečenice koja iznosi ono što je ključno u ovome ulomku:

- a) sklonosti mačaka u pogledu slatke hrane
- b) stanje znanosti u 70-im godinama prošloga stoljeća
- c) osobine i razlike sisavaca porodice *Felidae*
- d) neobične pojave u tigrova i geparda

247. Pozorno pogledaj tablicu i odgovori na pitanja vezana uz osobine glasova.

*Tablica 2. — Pregled zatvornika
(mjesto, način tvorbe)*

Mjesto tvorbe ->		usneni		zubnici	desnici	Prednjonepčani		Zadnjonepčani
		usnenici	zubnousnenici			tvrđi	meki	
eksploz.	zvučn.	b		d				g
	bezvuč.	p		t				k
afrikate	zvučn.					dž	đ	
	bezvuč.			c		č	ć	
frikativni	zvučn.			z		ž		
	bezvuč.		f	s		š		h
nazali	zvučn.	m			n		nj	
lateralni	zvučn.				l		lj	
	bezvuč.							
vibranti	zvučn.				r			
	bezvuč.							
poluvokal	zvučn.		v				j	
	bezvuč.							

- a) Nabroji tvrde prednjonepčane afrikate. _____
 b) U tablici zaokruži zubnousneni bezvučni glas.

248. Pozorno prouči tablicu i odgovori na pitanja.

Po vrsti zapreke		Samoglasnici		Suglasnici									
Po mjestu tvorbe				Sonanti		Šumnici				za-tvorni			
						tjesnačni	poluzatvorni						
Ispred tvrdog nepca	dvousneni (bilabijalni)				m						p b		
	zubnousneni (labiodentalni)			v		f							
	zubni (dentalni)			n		s z c ʒ				t d			
	nadzubni (alveolari)		r	l r									
Na tvrdom nepcu	Nep- čani	prednjotvrd- nepčani	i	je e ī	j ñ l	š ž			ć ž				
		stražnjotvrd- nepčani				š ž		ć ž					
Iza tvrdoga nepca	srednjonepčani	a	ə										
	mekonepčani	u	o		ŋ	x h γ				k g			

- a) Koji su nadzubni sonanti? _____
 b) Zaokruži u tablici zubnousneni tjesnačnik.

249. Pozorno pogledaj tablicu i odgovori na pitanje.

Naziv predmeta	Broj sati						Ukupno sati
	1. razred		2. razred		3. razred		
	tjedno	godišnje	tjedno	godišnje	tjedno	godišnje	
OPĆEOBRAZOVNI DIO							
Hrvatski jezik	4	140	4	140	4	128	408
Računalstvo	0	0	2	70	3	96	166
Tjelesna i zdravstvena kultura	2	70	2	70	2	64	204
Etika/ Vjeronomak	1	35	1	35	1	32	102
Strani jezik	2	70	1	35	1	32	137
UKUPNO OPĆEOBRAZOVNI DIO	9	315	10	350	11	352	1017

- a) Navedi koliko sati tjedno imaju učenici drugog razreda iz računalstva. _____
 b) Koliko sati ukupno u prvom, drugom i trećem razredu imaju učenici iz stranog jezika? _____

Pismeno izražavanje

250. U sljedećim rečenicama podcrtaj riječi koje moramo napisati velikim početnim slovom.

ivana brlić mažuranić, najpoznatija hrvatska književnica, rođena je u ogulinu 1834. godine. prva je žena članica akademije, zvali su je hrvatski andersen. dvaput je predložena za nobelovu nagradu. najpoznatiji joj je roman *čudnovate zgode i nezgode šegrta hlapića i zbirka bajki priče iz davnine*.

251. Načini riječi suprotnoga značenja tako da zadanim riječima dodaš česticu **ne**. Pripazi na sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi.

mislim _____
pažljiv _____
odlučan _____
znam _____

volim _____
moral _____
ljudi _____
bih _____

252. Riječi iz ikavskoga govora preoblikuj u ijekavske.

svit _____
pisme _____
zvizde _____
snig _____

rič _____
dica _____
vitar _____
lipa _____

253. Zaokruži slovo ispred pravilno napisanoga niza.

- a) Sveti Petar U Šumi, Slavonski Brod, Bosna I Hercegovina, Europa
- b) Sveti Petar u šumi, slavonski Brod, Bosna i Hercegovina, Evropa
- c) Sveti Petar u Šumi, Slavonski Brod, Bosna i Hercegovina, Europa
- d) sveti Petar u šumi, Slavonski brod, Bosna i Hercegovina, europa

Gramatika, leksik, razvoj književnoga jezika

254. Podcrtaj riječi u kojima je **r** slogotvorno.

crkva, braća, izmrvti, kruška, krvav, srce, krasti, vrvjeti, skršiti, skrušeno, brzo

255. U navedenim rečenicama okomitom crtom podijeli riječi na slogove.

- a) Sve što na suncu diše, ne raste bez kiše.
- b) Narcisi dok mirišu, traže kišu.
- c) Jablanove krošnje dok se njisu, zovu kišu.

256. Zaokruži početno slovo ispred primjera koji su točno podijeljeni na slogove:

- a) radn – ja
- b) pr – st
- c) pr – ste – no – vi
- d) vi – dje – ti
- e) cvi – je – će

257. Odvoji riječi na slogove.

POTRBUŠKE

NADNARAVNO

CIKORIJA

RAZRIJEŠITI

258. Napiši nazive glasovnih promjena koje nisu primijenjene u zadanim riječima, iako su postojali preduvjeti:

- a) seki: _____
- b) zadatci: _____
- c) junake (A mn.): _____
- d) odšetati: _____

259. Usporedi zadane parove riječi, podcrtaj riječ u kojoj primjećuješ glasovnu promjenu i napiši koja je to promjena:

- a) pekoh – pečem: _____
- b) stan – stambeni: _____

c) tvrd – tvrđi: _____

d) pismo – pisama: _____

260. Napiši sve faze promjena do konačnog izraza za broj **60**. Imenuj sve glasovne promjene.

60 _____

261. Ispiši riječi s glasovnim promjenama i navedi koje su to promjene.

Prisjećao se koncerta. Kazališna kritika reče da je izvrsna. Teška srca morao je priznati da je njegova glazba bila bolja.

262. Zadane riječi razvrstaj u tablicu.

primjećivati, slikarica, pamtiti, kišovit, zlato, razmišljati, govoriti, govor

kratkosilazni ``	kratkouzlazni ,	dugosilazni ^	dugouzlazni ,

263. I. Dopuni rečenice:

a) Iстicanje sloga jačim glasom zovemo _____.

b) Razlikujemo naglašene i _____ riječi.

c) Riječi koje imaju svoj naglasak i same za sebe tvore naglasne cjeline nazivamo _____.

d) Riječi koje nemaju svoj naglasak i u izgovoru se vežu uz naglasnice i zajedno s njima tvore naglasne cjeline nazivamo _____.

e) Dvije su vrste nenaglasnica:

1. _____ stoje ispred naglasnica.

2. Zanaglasnice stoje _____ naglasnica.

II. Podcrtaj prednaglasnice.

Sutra ne idem u školu jer do podne moram obaviti pregled kod liječnika.

III. Podcrtaj zanaglasnice.

Veselim se tvom dolasku. Dođeš li ujutro, odvest ću te do grada.

264. Zaokruži slovo ispred riječi čije se značenje odnosi na podcrtanu riječ u rečenici. Značenje odredi pomoću naglaska.

I. Lûk smo pronašli na stolu.

Lûk u rečenici znači:

- a. povrće
- b. oružje

II. Njezin pâs je bio veoma zapažen.

Pâs u rečenici znači:

- a. pojas
- b. životinja

265. Precrtaj pogrešno naglašene riječi:

ruka, rúka, ràzmišljati, razmíšljati, móć, môć

266. Odredi vrste rečenica u višestruko složenoj rečenici.

Iva je pomislila da je došao Luka jer je čula glas koji je sličan njegovu.

- a) Iva je pomislila _____
- b) da je došao Luka _____
- c) jer je čula glas _____
- d) koji je sličan njegovu _____

267. Napiši kojim vrstama pripadaju podcrtane zavisne rečenice:

- a) Josip nije otišao na trening jer je bio umoran. _____
- b) Da nije bio umoran, Josip bi otišao na trening. _____
- c) Iako je bio umoran, Josip je otišao na trening. _____

268. Zaokruži slovo ispred zavisno složenih rečenica.

- a) Požurio sam se da što prije dogotovim posao.
- b) Šuma umiraše u pjesmi i šumoru gustih, zdravih krošanja.
- c) Vlastelin je poručio upravitelju da ga dočeka u kolibi.
- d) Da je to znao, ne bi se toliko nadao.
- e) Naša kuća je najmanja u selu, ali meni je najdraža.

269. Odredi vrstu zavisno složene rečenice.

- a) Sad je pitanje što opet nije u redu. _____
- b) Čujem kako se baš i niste proslavili. _____
- c) Govorio je kako je najbolje znao. _____

270. Podcrtanim imenicama odredi značenje padeža u rečenici.

- a) Sad mislim, brado, da smo spasili stado. _____
- b) Putujem sa sestrom i prijateljicom. _____
- c) Pokušavao sam objasniti majci i stričevima. _____
- d) U njezinim očima bila je ljubav. _____
- e) Ove godine po prvi put putujem zrakoplovom. _____

271. Podcrtanim genitivnim oblicima odredi značenje. Na crtu upiši odgovarajući broj.

- | | | |
|--------------------|-------|-----------------|
| a) kule od pijeska | _____ | 1. djelomičnost |
| b) prije večere | _____ | 2. građa |
| c) malo kruha | _____ | 3. pripadnost |
| d) glavica kupusa | _____ | 4. vrijeme |

272. Odredi padež podcrtanim riječima, na prvu crtu napiši naziv padeža, a na drugu kakvo značenje ima padež u rečenici.

U planinama još nema snijega. _____ - _____

Spavajući na suncu, mogao je dobiti sunčanicu. _____ - _____

Plivam k brodu usidrenom u luci. _____ - _____

273. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je uporabljen **glagolski prilog sadašnji** s uzročnim značenjem.

- a) Idući tako niz vodu, dječaci nađu na svoju vodenicu.
- b) Marko i Ivan se vrate kući, čudeći se što će to biti.
- c) Patuljak nije isprva htio ići u krađu, bojeći se kazne.
- d) Slušajući radio, promatrala je oblake na nebu.

274. U navedenim rečenicama podcrtaj glagole, potom ih prepiši te im odredi vrijeme, osobu i broj.
(Nemoj rabiti kratice!)

- a) Kad se budem zaljubila, povjerit ћu se najboljoj prijateljici.
-

- b) Ukoliko ju ne pozovem u park, otići će.
-

- c) Ivan je nekoć volio Anu.
-

- d) Propadosmo u zemlju od srama.
-

275. U rečenicama su istaknuti pomoćni glagoli. Na crte uz opis glagolskoga oblika napiši slovo kojim je označena pripadajuća rečenica.

- | | | |
|--------------------------------------|-------|--|
| a) <i>Bijahu to uskočke vojvode.</i> | _____ | 1) imperfekt pomoćnog glagola biti |
| b) <i>Rado bih vam pomogao.</i> | _____ | 2) nenaglašeni prezent pomoćnog glagola biti |
| c) <i>Kupio sam sladoled.</i> | _____ | 3) aorist pomoćnog glagola biti |

276. Zaokruži slovo ispred rečenice u imperativu.

- a) Požurimo, jer ćemo zakasniti.
- b) Danas je sunčan dan.
- c) Pišem domaću zadaću.
- d) Najviše volim ljeto.

Književnost

277. Pozorno pročitaj sljedeći tekst i riješi zadatak.

Indijska glazba

Glazba stare Indije ima posebni oblik. Indijski napjev karakterizira ljestvica širokoga opsega, kao i slobodniji ritmički i formalni tijek.

Stari Hindusi pravili su veliku razliku između duhovne i svjetovne glazbe. Duhovni su napjevi (*saman* – smirenost) bili temeljeni na tekstovima vjerskih knjiga (Veda), a bili su mirni, spori i dostojanstveni. U osnovi svjetovne glazbe (*raga* – strastvenost, uzbudenost) bili su stalni melodiski obrasci, koje je umjetnik varirao i obogaćivao ornamentiranjem. Ovi su se napjevi uvijek pjevali u unaprijed utvrđeno vrijeme.

Podcrtani skup riječi označava:

- a) klasičnu glazbu
- b) mirnu i sporu glazbu
- c) narodnu, nerelijsku glazbu
- d) religijsku, crkvenu glazbu

278. Odredi značenje podcrtanih riječi u sljedećoj rečenici:

Doušnika sam ganjao kroz crne grozomorne hodnike i niz dugačke strmoglave stube.

Grozomorno znači _____.

Strmoglavo znači _____.

279. Pročitaj navedeni ulomak teksta te odgovori na pitanje o značenju riječi *savana*.

„Jesu li lavovi, „vrhovni lovci savane“, hiroviti vladari? U međusobnim odnosima nisu nimalo hiroviti. Štoviše, u čoporu su velike mačke pravi demokrati. One ne poznaju pritisak skupine te se u zajednici ponašaju tolerantno, kaže Craig Packer, istraživač koji o lavovima zna više od bilo koga drugoga.“

(GEO)

Iz pročitanog ulomka možeš zaključiti kako je *savana*:

- a) ime plemena u Africi
- b) prirodno stanište na kojem love lavovi
- c) vrsta lavova
- d) čopor velikih mačaka

280. Pročitaj navedeni ulomak teksta te odgovori na pitanje o značenju riječi *krater*.

„Ponegdje je voda koja se povukla otkrila stotine metara pustoši od tamna pijeska, načičkane bijelim lomljivim pločama od aragonita (minerala kalcijeva karbonata). Na njima leži naplavljeno drvle, izbijeljeno od soli i sunca; sve to izgleda poput kostiju na groblju slonova. Na mnogim se mjestima u tlu otvaraju krateri, duboki deset-dvadeset metara, ispunjeni pjenastom kašom koju su mikroorganizmi obojili u crveno, zeleno ili crno.“

(GEO)

Iz pročitanog ulomka možeš zaključiti da su *krateri*:

- a) predio koji ostaje nakon povlačenja vode
- b) bijele ploče od aragonita
- c) raspukline u tlu
- d) vrsta tamnog pijeska

281. Pozorno pročitaj sljedeći tekst i riješi zadatak.

Prošle, 2009. godine, brojni su narodi obilježili dvadesetogodišnjicu pada Željezne zavjese koja je nekada dijelila Stari kontinent. Ipak, dva desetljeća nakon tog prijelomnog događaja, sjećanja na Željeznu zavjesu još su uvijek živa u mislima starijih čitatelja kontinenta.

Podcrtani skup riječi označava:

- a) željezni zid, sličan Kineskom zidu
- b) nepostojeću, izmišljenu tvorevinu
- c) ideološku granicu
- d) veliki, zaleđeni plovni vodeni tok

282. Pročitaj navedeni ulomak teksta te odgovori na pitanje o frazemu „kao grom iz vedra neba“.

„Mir i tišina su nas umirili pa su svi naporci oko dolaska nestali u pogledu koji se pružao pred nama. Voda, glatka kao staklo, zrcalila je nebo i tragove sunca. Gledali smo ptice i podešavali kamere trudeći se ne narušiti krhku ljepotu prizora pred nama. Kada je sve bilo spremno, kao grom iz vedra neba digoše se labudovi, uskomešaše vodu i u trenu ostadosmo sami u šumu krila tih lijepih ptica.“

Na temelju pročitanog ulomka, zaključuješ da frazem „kao grom iz vedra neba“:

- a) označava nešto što se dogodilo iznenada
- b) označava nešto što se dogodilo na otvorenom u prirodi
- c) označava nešto što se događa jako rijetko
- d) ima isto značenje kao i frazem „kao lud na brašno“

283. Pročitaj navedeni ulomak teksta te zaokruži točnu tvrdnju:

„Usprkos zubu vremena, brojnim ratovima te nebrizi ljudi, dio velike baštine plemićkog roda Frankopana sačuvan je do današnjih dana.“

(Meridijani)

Frazem „zub vremena“:

- a) znači isto što i „zubato sunce“
- b) označava napredak zahvaljujući tijeku vremena
- c) označava razorni utjecaj protoka vremena
- d) znači određeni period vremena

284. Pročitaj navedeni ulomak teksta te zaokruži točnu tvrdnju:

„Dupini u prirodi često međusobno sinkroniziraju pokrete, recimo, zajedno iskaču iz mora ili rone jedan uz drugog, no znanstvenici još uvijek ne znaju kakvim se signalima koriste kako bi postigli takvu preciznost u koordinaciji.“

(National Geographic Hrvatska)

“Sinkronizirano” znači:

- a) usporeno
- b) naučeno
- c) usklađeno
- d) neusklađeno

285. Pozorno pročitaj ulomak i odgovori na pitanja.

„Znali su da je Salko zaljubljen u Martu, najljepšu curu u Begluku, pa je ne spominjahu pred njim. No, znali su i to da je njemu samo osamnaest godina, a ona je dvije godine starija i nije moguće da mu bude žena. Pa još: Salkov otac bio hajduk i strašno je naprasit čovjek, a Martina je mati vještica, pa su se momci klonili i njezine kuće i njezinih pogleda.“

a) Dopuni.

Salko, Marta i Rašica su likovi iz književnog djela koje se zove _____, a napisao ga je _____.

b) Zaokruži.

To djelo je:

- 1. pripovijetka
- 2. roman
- 3. novela
- 4. drama

c) Zaokruži točan odgovor.

Rašica i Salko su:

1. prijatelji
2. otac i sin
3. braća

286. Pročitaj sljedeći tekst.

Pripovijetka iz tvoje lektire prikazuje selo u Hrvatskome zagorju u kojem živi lijepa Janica sa svojim mužem Markom Labudanom koji je lugar. Janica se nakon poroda teško razboli i umre.

O kojoj je pripovijetki riječ? Tko je autor pripovijetke?

Naslov pripovijetke: _____.

Autor pripovijetke: _____.

287. Pročitaj navedenu strofu pa odredi naslov djela, ime autora te književni rod i vrstu.

“I uvijek ista sirotinja uđe
u njezinu svjetlost iz mraka
i s licem na kojem su obično brige
pređe je u par koraka.
A jedne večeri nekoga nema,
a moro bi proć;
I lampa gori,
i gori u magli,
i već je noć.”

Naslov: _____

Ime autora: _____

Književni rod: _____

Književna vrsta: _____

288. Pročitaj ulomak i odredi naslov djela, ime autora, književni rod i vrstu.

“Oko mene su se vrtjeli ždrijepci ulizice. Hodali su mi za repom, pazili na svaku moju želju. Uvjeravali su me da sam najjači i najmudriji konj kojega su ikad vidjeli. Tvrđili su da mi pripada pravo na najljepši dio pašnjaka, davali mi prednost na pojilu. U isto su se vrijemeiza mojih leđa širili glasovi da nemam smisla za šalu i da sam pogibeljan kao otrovna trava.

Okružile me i mlade kobile. Njihale su se u hodu i upućivale mi zaljubljene poglede. Govorile su mi da im se baš sviđam i da jedino o meni sanjare.

A ja sam želio samo pošteni Zakon. Ni za što drugo nisam mario.”

Naslov: _____

Ime autora: _____

Književni rod: _____

Književna vrsta: _____

289. Zaokruži slova ispred odlika ovog teksta.

Val

Sa bijelom pjenom na vratu,
koja vijori u buri,
sličan mladome hatu
kada se propne, pojuri,
dolazi iz pučine
gordi, gizdavi val,
noseći pozdrav daljine
za obalu i za žal.

Evo ga! Tu je, tu je,
jureći izdaleka,
već mu se topot čuje,
već ga obala čeka.

I kako ponosno stigne,
do cilja kojemu krene,
prezrevši napor i strah,
još jednom se propne, digne,
i razbijje o stijene
u sitni vodenim prah.

Gustav Krklec

- Odlike: a) pripovijedanje
b) ritmičnost
c) metaforičnost
d) stih
e) mnoštvo motiva

290. Pročitaj tekst te mu odredi književni rod i vrstu.

Zečje zauvijek

- Da odlaziš
zauvijek,
što bi reko starom drugu? -
pita zeku
njegov djed.

Zec razmišlja.
- Rekao bih:
Eto mene
za sekundu!
Kupit ću ti
sladoled.

Vesna Parun

Književni rod navedenoga teksta je _____, a književna vrsta
_____.

291. Pročitaj bajku Luke Paljetka te zaokruži slova ispred osnovnih karakteristika te književne vrste.

Bajka o žapcu

Poljubi me – reče žabac lijepoj djevojci – ja sam začarani princ.

Ona ga poljubi i ne dogodi se ništa.

- A sada poljubi ti mene – reče djevojka žapcu. Žabac je poljubi i djevojka se pretvori u žabu.

Zagrljeni otkreketaše u najbližu baru.

Odlike teksta ove bajke su:

- a) pri povijedanju radnje
- b) pisana je u stihu
- c) pisana je u prozi
- d) radnja je nestvarna
- e) izražava emotivno stanje

292. Uoči odnos između autora i lirskog subjekta u stihovima:

Jubav

Ka da san sunce stavila u nidra,
tako me peče,
tako me žiga
jubav moja.
Bole me, bole,
ka da su me izboli
svin dračan ovega svita.
I gren po julican, po dvoriman obavita
u joblak pun tištine
ma ponosnija o' granja
u proliće.

Drago Ivanišević

Na temelju teksta, zaključuješ:

- a) istaknuta je istovjetnost autora i lirskog subjekta
- b) očigledna je razlika između autora i lirskog subjekta
- c) odnos između autora i lirskog subjekta se ne može uočiti
- d) lirski subjekt je žena
- e) lirski subjekt je muškarac

Zaokruži slova ispred točnih odgovora.

293. Pročitaj pjesmu i odgovori na pitanje.

Notturno

Mlačna noć; u selu lavež; kasan
Ćuk il netopir;
Ljubav cvijeća - miris jak i strasan
Slavi tajni pir.
Sitni cvrčak sjetno cvrči, jasan
Kao srebren vir;
- Teške oči sklapaju se na san,
S neba rosi mir.
S mrkog tornja bat
Broji pospan sat,
Blaga svjetlost sipi sa visina;
Kroz samoću, muk,
Sve je tiši huk:
Željeznici guta već daljina.

Antun Gustav Matoš

U pročitanoj pjesmi:

- a) istaknuta je istovjetnost autora i lirskog subjekta
- b) nema lirskog subjekta
- c) lirski subjekt je žena
- d) lirski subjekt je muškarac

294. Pročitaj pjesmu i zaokruži točne odgovore.

Tri moja brata

Kad sam bio tri moja brata i ja,
kad sam bio
četvorica nas.
Imao sam glas kao vjetar,
ruke kao hridine,
srce
kao viganj.
Jezera su me slikala.
Dizali su me jablani.
Rijeka me umivala za sebe.
Peračice su lovile moju sliku.
Kad sam bio
tri moja brata
i ja,
kad sam bio
četvorica nas.
Livade su me voljele.
Nosile su moj glas
i njim su sjekle potoke.
Radovao sam se sebi.
Imao sam braću.
(Imao sam uspravan hod.)
To su bila tri moja brata:
moj brat, moj brat, i moj brat.

Josip Pupačić

U pročitanoj pjesmi:

- a) istaknuta je istovjetnost autora i lirskog subjekta
- b) nema lirskog subjekta
- c) lirski subjekt je žena
- d) lirski subjekt je muškarac

295. Pročitaj pjesmu *Voćka poslije kiše* i odgovori na pitanje.

Voćka poslije kiše

Gle malu voćku poslije kiše:
puna je kapi pa ih njiše.
I bliješti suncem obasjana,
čudesna raskoš njenih grana.

Al nek se sunce malko skrije,
nestane sve te čarolije.
Ona je opet kao prvo,
obično, jadno, malo drvo.

Pronađi po jedan primjer za navedena stilska sredstva:

- a) epitet: _____
- b) personifikacija: _____
- c) usporedba: _____

296. Pročitaj stihove glasovite Hasanaginice.

Napiši naziv stilskog sredstva koje je ostvareno pitanjima i odgovorima.

„Što se bijeli u gori zelenoj?
Al' je snijeg, al' su labudovi?
Da je snijeg, već bi okopnio,
da su labudovi, već bi poletjeli.
Nit' je snijeg, nit' su labudovi,
nego šator age Hasan-age.”

Naziv stilskog sredstva je _____.

297. Pozorno pročitaj sljedeći navod. Razmisli o ulozi podcrtanog dijela u okviru cjeline teksta.

„Ranije se večeralo, svečano obuklo. Iz kuće smo izišli s prvim mrakom, kad se inače redovno pregledaju prozori i zaključavaju i kućna i avlijska vrata. Spuštala se noć, a meni je izgledalo kao da svije.”

Podcrtani dio teksta ima ulogu:

- a) opisivanja raspoloženja u gradu i među ljudima
- b) naglašavanja dječakova uzbuđenja zbog onoga što će uslijediti
- c) isticanja kako je cirkuska svjetlost toliko jaka da izgleda kao da je dan
- d) opisivanja doba dana uoči odlaska u cirkus

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

298. Napiši naziv podcrtanog stilskog izražajnog sredstva u navedenim stihovima.

S mrkog tornja bat

broji pospan sat.

Blaga svjetlost sipi sa visina.

Naziv stilskog izražajnog sredstva je _____.

299. Pročitaj pjesmu Dobriše Cesarića *Voćka poslije kiše* pa odgovori na pitanje.

Voćka poslije kiše

Gle malu voćku poslije kiše:
puna je kapi pa ih njiše.
I bliješti, suncem obasjana,
čudesna raskoš njenih grana.

Al' nek se sunce malko skrije,
nestane sve te čarolije.
Ona je opet kao prvo,
obično, malo, jadno drvo.

S obzirom na broj stihova u pjesmi *Voćka poslije kiše*, vrsta kitice (strofe) je:

_____.

300. Pročitaj strofu pjesme te odredi vrstu strofe i vrstu stiha kojim je pisana.

Djevojčici mjesto igračke

„Ljerkko, srce moje, ti si lutka mala,
pa ne slutiš smisla žalosnih soneta.
Kesteni pred kućom duhu tvom su meta,
još je deset karnevala do tvog bala.“

Antun Gustav Matoš

Strofa je _____.

Stih je _____.

301. Pročitaj prvu strofu pjesme *Ljudsko srce* i odredi vrstu strofe i stiha kojim je pisana.

„Ljudskom srcu uvijek nešto treba,
zadovoljno nikad posve nije:
čim željenog cilja se dovreba,
opet iz njeg sto mu želja klije.“

Petar Preradović

1. Strofa je:

- a) tercina
- b) katrena
- c) sestina
- d) dvostih

2. Stih je:

- a) osmerac
- b) šesterac
- c) sedmerac
- d) deseterac

302. Pročitaj dio pjesme Grigora Viteza *Kako živi Antunutun* i odredi koja se dva tipa stiha u njoj javljaju.

Kako živi Antuntun

U desetom selu
živi Antuntun.
U njega je malko
neobičan um.
On posao svaki
na svoj način radi:
jaja za leženje
on u vrtu sadi.
Kad se jako smrači,
on mrak grabi loncem.
Razlupano jaje
on zašiva koncem.
Da l' je jelo slano,
on to uhom sluša.
A ribu da pjeva
naučiti kuša.

Stihovi koji se javljaju u ulomku pjesme su: _____.

303. Pročitaj pjesmu D. Tadijanovića *Mjesečina*, a zatim riješi zadatak.

Mjesečina

Gle, iza hrastove šume, u tamnom sjaju i tišini,
Mjesec se pomalja. Rumen. Okrugao.

Lanjskog ljeta, s klupe ispod kestena,
Gledao sam s tobom, u zanosu,
Izlazak punog mjeseca iza šume hrastove,
U rasvjeti mlječnoj i smijehu.

Oh, kakve li smo krhkne igračke
U krvničkima jakim rukama!

Tuga me je, i ja sam posve sam:
Mjesečina večeras grob tvoj poliva.
Mjesečina večeras meni šapuće
Da tebe nema, i nema, zauvijek.

O, dugo, dugo, još dugo poslije nas
Tuđe će oči gledati kao što gledasmo i mi:

Naže se sunčani dan,
Večernje sjenke oduljaše;
Mjesec se pomalja
Iza hrastove šume, u tamnom sjaju i tišini.

Pročitaj prikaz Tadijanovićeve pjesme *Mjesečina*. Svojim riječima obrazloži zašto ovaj prikaz nije u potpunosti prihvatljiv. Navedi najmanje dva razloga.

Ovo je pejsažna pjesma o ljepoti prirode, prirodnih pojava i odnosa čovjeka naspram prirode. Pjesnik se sjeća lanjskog ljeta kad je promatrao isti mjesec svijetlji iznad hrastove šume, kao i danas. Tada je pokraj njega bila voljena žena, a sad je druga žena. Njen grob sada poliva mjesec. Tada je bio tužan, a sad je sretan. Sve je prolazno, tuđe će oči gledati mjesecinu kao što su je oni gledali. Mjesec će se uvijek pojavljivati, izmjenjivat će se dan i noć, a njih neće biti. Ponavljanje riječi nema (nje) i dugo (još dugo poslije nas) govori o neminovnom kraju i smrti. Ugodaj pjesme je opuštajući i optimističan. Pjesma ima osam nejednakog dugačkih strofa s nejednakim stihovima, bez rime. Ponavljanje prva dva stiha na kraju pjesme obrnutim redom govori o neizbjegnosti sudbine.

304. Pročitaj pjesmu Antuna Branka Šimića i uradi zadatak.

Pjesnici

Pjesnici su čuđenje u svijetu

Oni idu zemljom i njihove oči
velike i nijeme rastu pored stvari

Naslonivši uho
na čutanje što ih okružuje i muči
pjesnici su vječno treptanje u svijetu

Pročitaj prikaz Šimićeve pjesme *Pjesnici* i svojim riječima obrazloži zašto ovaj prikaz nije u potpunosti prihvatljiv. Navedi najmanje dva razloga.

Šimić u pjesmi govori o tome kako svijet doživljava pjesnike.

Oni gledaju i osluškuju ono što ljudi zamjećuju, potom te doživljaje i svoj unutarnji svijet izražavaju u pjesmama u kojima izražavaju bit samoga svijeta. Zbog svoje trajne uznemirenosti „pjesnici su vječno treptanje u svijetu“.

Stih je vezan, nema interpunkcije, što možemo povezati s činjenicom da je pjesnik ograničen i sputan u svojoj stvaralačkoj imaginaciji i njenom izražavanju u pjesmama.

305. Pročitaj pjesmu Josipa Pupačića i uradi zadatak.

More

i gledam more gdje se k meni penje
i slušam more dobrojutro veli
i ono sluša mene ja mu šapćem
o dobrojutro more kažem tiko
pa opet tiše ponovim mu pozdrav
a more sluša sluša pa se smije
pa šuti pa se smije pa se penje
i gledam more gledam more zlato
i gledam more gdje se k meni penje
i dobrojutro kažem more zlato
i dobrojutro more more kaže
i zagrli me more oko vrata

i more i ja i ja s morem zlatom
sjedimo skupa na žalu vrh brijege
i smijemo se smijemo se moru

Pročitaj prikaz Pupačićeve pjesme *More* i svojim riječima obrazloži zašto ovaj prikaz nije u potpunosti prihvatljiv. Navedi najmanje dva razloga.

U pjesmi *More* lirski se subjekt u mislima stapa s prirodom zanesen ljepotom beskrajnog plavog prostranstva koje u njemu izaziva tugu jer ne može biti u blizini mora i osjeća se usamljeno. Taj ushit prirodom prelazi u ushit za voljenom ženom. Naime, u pjesmi postoje dva mora: more i more zlato (voljena žena). Pjesma je puna tuge za nedostignom vedrinom, radošću, smijehom i srećom zbog ljepote življenja i postojanja. Ta tuga izvire iz prirode i odražava se ljubavlju. Stih je vezan, nema interpunkcije, ritam je ubrzan, kao da oponaša more.

- 306.** Pročitaj pjesmu Petra Gudelja *Krš je glazbalo* i tekst o krškim pojavama.
Podcrtaj krške pojave u tekstu Petra Gudelja.

Krš je glazbalo

Krš je glazbalo sazdano od glazbala. Glazbala
mu doci i doline, jezera i jezerine, ponori,
jame.
Nad njim raspeto nebo, zategnuti vjetri.

Klikne li jastreb, zapjeva čovjek ili udari
grom, sva krška glazbala prihvate i dugo
pretaču njihov glas.

Kamenčić bačen u jamu izmami sve zvučno
bogatstvo krškog podzemlja: padne na svaku
dirku, zvučnu viljušku, brončani bubenj, i
bućne u rastopljeno srebro.

U krš ugrađene glazbene dvorane, u dvorane
glazbala. Pretapaju u glazbu sve što se desi
na zemlji i nad zemljom: zvuk divljeg roja,
šuštanje hrasta, treptaj javora i kljena, šum
krila, oblaka, misli, želja.

U kršu kvoču, kriče i viču jarebice, kukuriče
božji pivčići, grče gavran, s kuka zavija vuk.

Iz dubine iz planine, odgovaraju neke
druge,
metafizičke jarebice, božji pivčići, gavrani,
vuci.

S neba pucaju nebeski, iz krša, iz kamenih
cijevi krški, protunebeski gromovi.

U kršu pjevale pastirice, iz krša, iz jama
otpjevale vile.

Nad jamom, u proljetni sumrak, na grabu
pjeva kosovac, crn. Curi srebro iz njegova
kljuna, pada na kamen, prosiplje se zvoni.

Iz krša, s graba, iz jama, iz jaja, otpjevaju mu
kosovci: živi, mrtvi, nerođeni.

Koji kroz ponornice dolijeću s onoga
svijeta.

Koji kroz ponornice odlijće na onaj svijet.

Otpjeva mu krš iz kojega je zinuo i u koji će
prosuti srebro, perje, kosti i kljun.

Petar Gudelj

Oblici krškog reljefa

Budući da voda može otapati vapnenačke stijene, stvaraju se posebni oblici koji čine krški reljef. Na površini stijena nastaju manje jamice – kamenice i žljebovi oštrih rubova – škrape. Veća ljevkasta udubljenja u kršu su ponikve. Za život ljudi u krškim područjima posebno su važna polja u kršu – prostrane zavale ispunjene tlom. Voda kroz brojne pukotine lako dospijeva u podzemlje gdje može oblikovati vrlo dojmljive podzemne šupljine, špilje i jame. Voda bogata otopljenim vapnencem u njima kaplje i stvara brojne sige koje vise sa stropa ili se izdižu s poda te druge špiljske ukrase. U krškim krajevima pojavljuju se rijeke koje ne završavaju ušćem nego se u podzemlje ulijevaju kroz otvore koje nazivamo ponorima. Takve se rijeke zovu ponornice. Urušavanjem svodova golemyih podzemnih šupljina nastaju krška jezera

- 307.** Pažljivo pročitaj pjesmu Miroslava Slavka Mađera i tekst o Zagrebu. U pjesmi podcrtaj stihove koji govore o jednom od dva naselja iz kojih je izrastao današnji Zagreb.

Grad

Leži grad na zelenim krovovima zemlje.
Na oguljenom travnjaku visoke gore.
Bijeli se čelo njegovih kuća
I šume jedra njegovih kuća
I šume jedra njegovih parkova.
Raspoređen stražama drveća i rukama ulica,
Stoji stari i mladi grad.
Onaj tih, pod starim krovovima historijskog lica.
Grič. Patina vijeka kamena.
Leži grad u jezerima Maksimira,
U tišinama sna mramornog Mirogoja,
U valovima strojeva, šlepova, tvornica.
Do obale Save i do trava Dubrave
Teku žile njegova veselog krvotoka.

Zagreb je glavni grad Republike Hrvatske, i najveći grad u Hrvatskoj po broju stanovnika. Povijesno gledano, Zagreb je izrastao iz dva naselja na susjednim brdima, Gradeca ili Griča i Kaptola, koji čine jezgru današnjeg Zagreba, njegovo povijesno središte.

Zagreb je bogat spomenicima i arhitekturom. Središtem Zagreba smatraju se povijesne četvrti Gornji grad i Kaptol te Donji Grad, u kojima je iznimna raznolikost arhitekture od baroka do današnjih dana. Centar je okružen sa sjeverne strane rezidencijalnim četvrtima s višom razinom stanovanja, a s juga bivšim radničkim četvrtima koje proživljavaju snažnu reurbanizaciju.

308. Pažljivo pročitaj tekst Ksavera Šandora Gjalskog i tekst o Badnjaku pa odgovori na pitanje.

“Naše saonice strelovito su hrlile naprijed po svježem snijegu. Nije se čuo topot konjskih kopita niti micanje saonica, tek praporci, ovješeni konjima po vratu i na hrptu daleko su odjekivali u ravnice i bregove – u ovu gluhu, hladnu noć. Zatim zamniješe crkvena zvona razlježeći se tankozvučno srebrno u svježem mirnom zraku i gubeći se daleko, daleko, tamo negdje za vodama i šumama. Pred crkvom sakupljena sila svijeta, sva u svečanom čistom ruhu, čekala je početak službe”.

Ksaver Šandor Gjalski

Badnjak

Ime Badnjaka povezano je s riječju “bdjeti” (stsl. bad) budući da se na taj dan bdjelo čekajući Isusovo rođenje. Zbog samog običaja bdjenja i nekadašnje situacije bez električne struje i modernih sprava, bilo je nužno osvijetliti prostorije svijećama, koje su ujedno postale i simboli novog života i nade. Izrađivale su se posebne svijeće, tzv. voštanice.

Na sam su Badnjak ukućani rano ustajali, a žene su napravile božićni objed, pospremili dom i spravile nemrsnu hranu za večeru, budući da se na Badnjak posti. Uglavnom se jela riba, često bakalar, pekao kruh koji bi bio na stolu sve do blagdana Sveta tri kralja, a njegova je veličina simbolizirala obilje naredne godine. Muškarci su pak hranili stoku koja je također trebala biti spokojna zbog božićnih svetkovina, a također su pripremali drva za ogrjev i nabavljali hranu koju bi domaćice potom pripravljale. Nakon večere u ponoć odlazilo bi se na tradicionalnu misu, tzv. polnoćku, na kojoj bi se dočekao Božić.

U tekstu Ksavera Šandora Gjalskog je opisan drevni vjerski običaj. O kojem je običaju riječ?

Primjeri za dio testa na završnom ispitu koji će sadržavati nove, neobjavljene zadatke

309. Pred tobom je jedna stranica kazala iz Školske gramatike hrvatskoga jezika. Pozorno ju pogledaj i odgovori na postavljeno pitanje.

Školska gramatika hrvatskoga jezika

imenski ili sročni atribut 135

imenski predikat 111, 112

imperativ 88

imperfekt 85

infinitiv 80, 113, 117

infinitivna osnova 80

instrumental 35, 114, 127

inverzija 143

isključne rečenice 141

izjavne rečenice 156

izjavni način 78

N

načinske rečenice 152

naglasak 22

naglasnica 24

namjerne rečenice 153

neprijelazni glagoli 92

nastavak 29

navezak 53

nazali ili nosnici 6

neglagolske riječi 111

neizravni objekt 121

neizrečeni subjekt 117

nenaglasnica 24

neodredene zamjenice 66

neodređeni pridjevi 51, 52

neoglagoljena rečenica 114

neosobna rečenica 118, 160

neosobni predikat 118, 160

nepčanici ili palatali 6

nepostojano a

nepravi veznici 101

nepromjenjive riječi 28, 32, 95

nesročni atribut 135

nesvršeni glagoli 77

J

jednačenje po tvorbenom mjestu 10

jednačenje po zvučnosti 9

jednostavna rečenica 136

jednostavni brojevi 69

jednostavni glagolski oblici 79

jednostavni glagolski predikat 111, 112

jedrenici ili velari 6

jesne rečenice 157

jotacija 16

jotirana osnova 17

K

164 _____

Što označava broj iza pojma u kazalu? Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

- a) broj ulomka u kojem se govori o tom pojmu
- b) broj stranice na kojoj se govori o tom pojmu
- c) redni broj pojma u kazalu
- d) broj poglavlja u kojem se govori o tom pojmu

310. Pozorno pogledaj stranicu iz Školske gramatike hrvatskoga jezika. Odgovori na pitanja.

Školska gramatika hrvatskoga jezika	
imenski ili nesročni atribut 135 imenski predikat 111, 112 imperativ 88 imperfekt 85 infinitiv 80, 113, 117 infinitivna osnova 80 instrumental 35, 114, 127 inverzija 143 isključne rečenice 141 izjavne rečenice 156 izjavni način 78 izravni objekt 119, 120	N načinske rečenice 152 naglasak 22 naglasnica 24 namjerne rečenice 153 naprijelazni glagoli 92 nastavak 29 navezak 53 nazali ili nosnici 6 neglagolske riječi 111 neizravni objekt 121 neizrečeni subjekt 117 nenaglasnica 24 neodređene zamjenice 66 neodređeni pridjevi 51, 52 neoglagoljena rečenica 114 neosobna rečenica 118, 160 neosobni predikat 118, 160 nepčanici ili palatlji 6 nepostojano a 13 nepravi veznici 101 nepromjenjive riječi 28, 32, 95 neproširena jednostavna rečenica 137 nesročni ili imenski atribut 135 nesvršeni glagoli 77 nezavisni padeži 36 nezavisni veznici 102 nezavisno složena rečenica 138, 140 niječne rečenice 157 ništveni nastavak 29 nominativ 35, 49, 100, 114, 115 nosnici ili nazali 6
J jednačenje šumnika po zvučnosti 9 jednostavna rečenica 136 jednostavni brojevi 69 jednostavni glagolski oblici 79 jednostavni glagoski predikat 111, 112 jedrenici ili velari 6 jesne rečenice 157 jota 16 jotacija 16 jotirana osnova 17	O objekt 119, 120 objektne rečenice 148 određeni pridjevi 51, 53 opće imenice 34 osnova 29 osobne zamjenice 58 osobni nastavak 76 otvornici ili vokali 4
K komparativ 51, 55 kondicional drugi ili kondicional prošli 90 kondicional prvi ili kondicional sadašnji 89 konkretnе ili stvarne imenice 34 konsonanti ili šumnici 5 konjugacija ili sprezanje 76 kosi padeži 36 kratkosilazni naglasak 22 kratkouzlazni naglasak 22 krnji perfekt 86	P padež 35 padež predikatnog imena
L labijali ili usnenici 6 labiodentali ili zubnosnenici 6 lokativ 35, 100	

216

Na stranici prikazanoj u zadatku je:

- a) bibliografija
- b) naslovnica
- c) kazalo
- d) predgovor

311. Pogledaj početnu stranicu romana i na crtlu ispiši bibliografske podatke.

Robert Mlinarec•Ratko Bjelčić•Vladimir Bakarić

MOJI GRAFITI

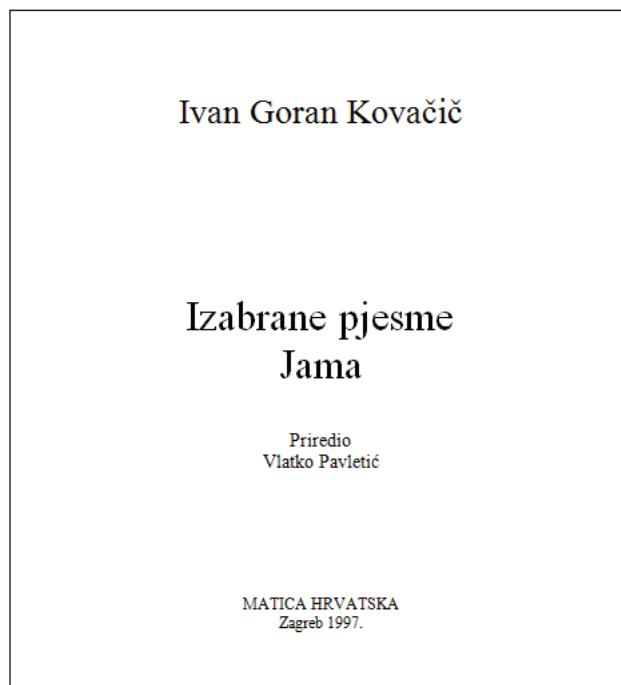
III. IZDANJE

Ilustrirao: Dubravko Mataković

Matica hrvatska
ogranak Vinkovci
Vinkovci, 2008.

Bibliografski podatci: _____

312. Pogledaj početnu stranicu romana i na crtlu ispiši bibliografske podatke.



Bibliografski podatci: _____

- 313.** Pozorno pročitaj ulomak iz djela „Umjetnost i njezina povijest“. U ulomku se govori o jednom portretu koji je naslikao flamanski ranorenesansni slikar Jan van Eyck. Pišući o portretu povjesničar umjetnosti iznosi činjenice, ali daje i svoj komentar. Tvoj je zadatak podcrtati rečenicu koja sadrži komentar.

„Jana van Eycka najviše je proslavilo slikanje portreta. Jedan od njegovih najpoznatijih portreta predstavlja talijanskog trgovca Giovannija Arnolfiniju koji je poslom došao u Nizozemsku, zajedno sa svojom ženom. Kao nekom čarolijom, jednostavan isječak istinskog svijeta odjednom kao da se zamrznuo na oslikanoj ploči.“

- 314.** Pozorno pročitaj ulomak iz djela „Umjetnost i njezina povijest“. U ulomku se govori o jednom starogrčkom reljefu. Pišući o tom umjetničkom djelu, povjesničar umjetnosti iznosi činjenice, ali daje i svoj komentar. Tvoj zadatak je podcrtati rečenicu koja sadrži komentar.

„Na ovom je reljefu prikazan Atlas kako se vraća sa zlatnim jabukama do Herakla, koji čvrsto stoji pod svojim goleim teretom. Atena mu je podmetnula jastuk na ramena kako bi mu olakšala. U desnoj je ruci nekada držala metalno koplje. Čitava je priča ispričana divnom jednostavnošću i jasnoćom. Atena je okrenuta prema nama i samo joj je glava okrenuta u stranu k Heraklu“.

- 315.** Pročitaj tekst pa zaokruži točan odgovor.

Karlovac, grad u središtu Pokuplja, na sutoku Mrežnice, Korane i Kupe. (...) Kulturno, trgovačko, industrijsko i prometno središte. (...) Karlovac je kao tvrđavu dao izgraditi nadvojvoda Karlo Habsburg, kojemu je bila povjerena obrana Štajerske i susjednih zemalja od turskih provala.

Navedeni tekst je:

- a) objektivan
- b) komentar
- c) pristran
- d) promidžba

- 316.** Pozorno pročitaj dva opisa palače Versailles pa zaokruži slovo ispred opisa koji je napisan objektivno.

- a) „Versailles je tako velik da nikakva fotografija ne može dati stvarnu sliku njegove veličine i izgleda. Čak 123 prozora gledaju prema parku na svakom katu. Sam park sa svojim alejama oblikovanog drveća, urnama i kipovima te terasama i jezerima, proteže se miljama naokolo.“
- b) „Ogromno čas sivo, čas srebrno nebo. Pod njim veliki trg u crvenom pijesku. Tu se kamenom širi i željezom diže – dvorac Versailles. Usred dvorišta brončani Louis XIV. na konju koji je sve zeleniji što je stariji. Nigdje koplja, mača ili čak topa.“

- 317.** U jednom dnevnom listu, u rubrici Znanost i tehnologija, objavljen je sljedeći članak. Pozorno ga pročitaj, a zatim odgovori na postavljena pitanja.

DESETI PLANET SUNČEVA SUSTAVA?

BEZIMENI NEBESKI PLANET

Od Plutona je 700 kilometara deblji u struku

U uglednom znanstvenom časopisu Priroda upravo je objavljeno da je otkriveno najdalje nebesko tijelo Sunčeva sustava, veće od Plutona. Dok ne dobije pravo ime, označeno je s UB313. Novootkriveno tijelo prvi put je uočeno još 31. listopada 2004. godine, ali se s objavom nije žurilo. Odgovor na pitanje ima li ili nema oko naše zvijezde, Sunca, deset planeta, ovisi o tomu čije stručno tumačenje prihvativate.

Za službeno priznavanje i imenovanje čeka se blagoslov Međunarodne udruge astronoma (IAU), jedine koje je ovlaštena prosuđivati i presuđivati u ovakvim slučajevima. Promjer zagonetnog nebeskog tijela je za oko 700 kilometara veći od promjera Plutona i procjenjuje se da iznosi između 2 859 i 3 094 kilometra. Kruži oko Sunca putanjom koja je čak 97 puta udaljenija od Zemljine putanje i sastavni je dio Kuiperova pojasa načinjenog od ledenih ostataka preostalih iz vremena stvaranja Sunčeva sustava.

Iz planetarnoga jata jest, ali je neizvjesno je li planet ili planetoid. Astronomi se žustro spore, podsjećajući nas na davne nesporazume što se pod pojmom planeta (ne) podrazumijeva. Naime, nakon 1992. opaženo je više od tisuću nebeskih tijela iza putanje kojom obligeće Pluton.

Inače, potraga za desetim planetom traje još od 1930. godine. U nekoliko navrata je obznanjeno da je viđen, a potom je to opovrgnuto. Prošle je godine otkrivena i Sedna, nebesko tijelo otprilike za četvrtinu manje od Plutona, što je neke astronomе navelo da je proglose planetom. Ipak, prevagnulo je mišljenje kako se nijedno tijelo manje od devetog planeta (Plutona) ne može nazvati imenom, tj. biti priznato kao planet.

Međutim, još nije utvrđeno je li veličina nebeskog tijela dovoljni kriterij da se ono proglaši planetom.

Astronom Michael Braun s kalifornijskog Instituta za tehnologiju (SAD), koji je otkrio UB313, vatrevo se zalaže da novootkriveno tijelo bude proglašeno planetom. Iako je doskora osporavao taj status čak i Plutonu, sada je brže-bolje razglasio: „Deseti je pronađen!”

(Tekst je preveden sa srpskoga na hrvatski jezik za potrebe izrade Standarda kvalitete)

Odgovori zašto je u nadnaslovu ovog teksta upotrijebљen znak pitanja.

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

- a) zato što Međunarodna udružica astronoma tek treba odlučiti kako će se UB313 zvati
- b) zato što je UB313 dio Kuiperova pojasa nastalog u vrijeme stvaranja Sunčeva sustava
- c) zato što Međunarodna udružica astronoma tek treba odlučiti je li UB313 planet ili planetoid
- d) zato što je prošle godine otkrivena i Sedna

318.

DESETI PLANET SUNČEVA SUSTAVA? BEZIMENI NEBESKI PLANET

Od Plutona je 700 kilometara deblji u struku

U uglednom znanstvenom časopisu Priroda upravo je objavljeno da je otkriveno najdalje nebesko tijelo Sunčeva sustava, veće od Plutona. Dok ne dobije pravo ime, označeno je s UB313. Novootkriveno tijelo prvi put je uočeno još 31. listopada 2004. godine, ali se s objavom nije žurilo. Odgovor na pitanje ima li ili nema oko naše zvijezde, Sunca, deset planeta, ovisi o tomu čije stručno tumačenje prihvativate.

Za službeno priznavanje i imenovanje čeka se blagoslov Međunarodne udruge astronoma (IAU), jedine koje je ovlaštena prosuđivati i presuđivati u ovakvim slučajevima. Promjer zagonetnog nebeskog tijela je za oko 700 kilometara veći od promjera Plutona i procjenjuje se da iznosi između 2 859 i 3 094 kilometra. Kruži oko Sunca putanjom koja je čak 97 puta udaljenija od Zemljine putanje i sastavni je dio Kuiperova pojasa načinjenog od ledenih ostataka preostalih iz vremena stvaranja Sunčeva sustava.

Iz planetarnoga jata jest, ali je neizvjesno je li planet ili planetoid. Astronomi se žustro spore, podsjećajući nas na davne nesporazume što se pod pojmom planeta (ne) podrazumijeva. Naime, nakon 1992. opaženo je više od tisuću nebeskih tijela iza putanje kojom obligeće Pluton.

Inače, potraga za desetim planetom traje još od 1930. godine. U nekoliko navrata je obznanjeno da je viđen, a potom je to opovrgnuto. Prošle je godine otkrivena i Sedna, nebesko tijelo otprilike za četvrtinu manje od Plutona, što je neke astronome navelo da je proglose planetom. Ipak, prevagnulo je mišljenje kako se nijedno tijelo manje od devetog planeta (Plutona) ne može nazvati imenom, tj. biti priznato kao planet.

Međutim, još nije utvrđeno je li veličina nebeskog tijela dovoljni kriterij da se ono proglaši planetom.

Astronom Michael Braun s kalifornijskog Instituta za tehnologiju (SAD), koji je otkrio UB313, vatreno se zalaže da novootkriveno tijelo bude proglašeno planetom. Iako je doskora osporavao taj status čak i Platonu, sada je brže-bolje razglasio: „Deseti je pronađen!”

(Tekst je preveden sa srpskoga na hrvatski jezik za potrebe izrade Standarda kvalitete)

Navedi iz teksta argument u prilog stavu da novootkriveno tijelo UB313 treba biti proglašeno planetom.

319. Pročitaj ulomak teksta te podcrtaj rečenicu u kojoj autor iznosi ekološki problem.

“Kao što većina atraktivnih lokaliteta ima problema s prevelikim brojem posjetitelja, i Pamukkale se suočava sa sličnim teškoćama. Naime, ono što narušava prirodni ekosustav tog lokaliteta jest činjenica da brojni hoteli i toplice koriste vruću mineralnu vodu za svoje potrebe. Prihvatni kapacitet tog prostora je 6000 ljudi na dan, što znači 600 litara vode na svakog posjetitelja dnevno. No, je li to u skladu s principima održavanja održivog razvoja, zaključit će znanstvenici!”

(Meridijani)

320. Pročitaj ulomak teksta te zaokruži točnu tvrdnju.

“Kao što većina atraktivnih lokaliteta ima problema s prevelikim brojem posjetitelja, i Pamukkale se suočava sa sličnim teškoćama. Naime, ono što narušava prirodni ekosustav tog lokaliteta jest činjenica da brojni hoteli i toplice koriste vruću mineralnu vodu za svoje potrebe. Prihvatni kapacitet tog prostora je 6000 ljudi na dan, što znači 600 litara vode na svakog posjetitelja dnevno. No, je li to u skladu s principima održiva razvoja, zaključit će znanstvenici!”

(Meridijani)

Iz pročitanoga ulomka zaključuješ da autor:

- a) podržava nagli razvoj hotela u Pamukkali
- b) smatra da potrošnja vode treba biti oko 6000 litara na dan
- c) smatra da području predstoje ekološki problemi zbog razvoja koji nije u skladu s održivim razvojem

321. Napiši nazive podcrtanih glagolskih oblika u sljedećoj rečenici:

Vrativši se kući, izvalio se odjeven preko postelje i istoga trenutka utoruo u san.

- a) vrativši se _____
- b) izvalio se _____

322. Popuni tablicu upisujući osnovni oblik podcrtane riječi ako je ona promjenjiva, i vrstu podcrtane riječi. Dvije smo riječi dali kao primjer:

Međutim, nisam imao puno razloga biti toliko ponosan na te hlače koje su mi navukli. To su bile hlače moga starijega brata i na njima je bila ispisana cijela njegova kratka, ali burna biografija.

Riječ kako glasi u rečenici	Osnovni oblik riječi	Vrsta riječi
međutim		
puno		
razloga	razlog	IMENICA
biti	biti	POMOĆNI GLAGOL BITI
na		
te		
koje		
mi		
starijega		
brata		
je bila ispisana		
ali		

323. Zadane glagole rasporedi u tablicu (isti glagol može biti u više polja):

odjenuti se, crvenjeti se, hodati, podići, spavati

Glagoli	po značenju	radnja	
		stanje zbivanje	
	po predmetu radnje	prijelazni	
		neprijelazni	
		povratni	
	po vidu	svršeni	
		nesvršeni	

324. Podcrtaj neodređene zamjenice u tekstu.

Kao da se netko potiho šulja, pomisli Beata, napregne sluh i sva se utisne u zid. Nešto šušne na prozoru, a onda neki teški predmet potmulo pljusne na pod. Beata kresne kremenom, pripali svjetiljku i prigušeno krikne: Preuzvišeni?

Ali, Preuzvišeni... Što to znači?

325. Pročitaj ulomak iz romana *U registraturi* Ante Kovačića.

Polazak u školu Ivice Kičmanovića

I ovim radosnim i slavnim danom moga djetinjstva počelo je moje školovanje!
Ivice, sutra te vodim u školu. Nijesu mi te htjeli otpustiti! - reče otac navečer i obrati se k majci:

- Dobro, ima li dijete čistu rubeninu? Čizmica, razumijeva se, zasad ne treba: još je tako reći ljeto, premda su već svanuli prvi jesenski dani.

- Ima rubeninu, ima! - uzdahne majka. - Pa kako to, škola? Pa zašto nam ga ne pustiše gospoda? Što njemu treba škole?

- Što ćeš? Tako ti je na ovom svijetu. Znaš, nijesam ni ja tamo šutio. Rekoh im svoju baš odrješito: Evo, kakve su to nove pravice? Prije bijaše otac gospodar svome djetetu na život i smrt. A danas? Tek je počelo raspoznavati roditelje, već čeka učitelj sa šibom da ga predas u njegove ruke. Kada je ondje potratilo nekoliko godina, jedva mu pahulje nikoše ispod nosa a već ga traže gospoda u vojsku. Odanle ti dođe na vrat, na muku i tegobu. Ništa mu nije pravo: naučio se kleti da je strahota. Ne miriši mu motika ni plug. Samo se naduva, povlači po krčmama i junači u tučnjavama!

- Muči ti, Jožina - župnik će nato. - Ti si muzikaš, pa razumiješ više od ostalih. A nije li ti draga da znaš više od ostalih? Ha? Reci. - E, to je istina! - zavrtim ja glavom i pogrebem se smeteno iza uha. - A čitati i pisati - nastavi župnik - nije li to mnogo više od muzike i bajsa? Danas su, dragane moj, teška vremena. Svaki dan ima nas više, zemlja je manja, a nama je sve tjesnije na njoj!

- Sve su to gospodski računi! - prekine župnika naš susjed, mali "kanonik". - A mi nećemo da nam se djeca pogospode: Aj, jok! Čast svoj gospodi! Ali mi im poklanjam gospodstvo. Djeca mi ne budu ni kuhana ni pečena po školama. Kruh ne bude rastao od proljevanja tinte, već od gnoja. Mi ne živimo od šaranja pera po papiru, nego ti valja ljudski huknuti u šake, pak zadrijeti plugom i motikom u tvrdnu kost zemaljsku. Šta bi nam bila zemlja preuska i pretjesna?

(ulomak iz romana *U registraturi* Ante Kovačića)

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Otac ne želi školovati sina zato što:

- a) želi pratiti odrastanje sina
- b) misli kako će sinu biti loše u školi
- c) želi sinovljevu pomoć na njivi
- d) želi se osvetiti župniku

326. Pročitaj pjesmu Drage Ivaniševića *Hrvatska* pa zaokruži točan odgovor.

Hrvatska

Ni brda nisu,
ni doline, ni rijeke, ni more,
ni oblaci nisu,
ni kiša, ni snijeg nije
moja Hrvatska...
Jer Hrvatska nije zemlja, kamen, voda,
Hrvatska je riječ koju naučih od majke
i ono u riječi mnogo dublje u riječi:
i ono dublje s Hrvatskom me veže,
S Hrvatskom Hrvata,
s patnjama njinim,
sa smijehom i nadom,
s ljudima me veže,
te ja kao Hrvat brat sam sviju ljudi.
I kud god idem sa mnom je Hrvatska!

Kakvo raspoloženje prevladava u pjesmi:

- a) zanosno
- b) vedro
- c) borbeno
- d) smireno

327. Pažljivo pročitaj pjesmu pa zaokruži točan odgovor.

Modra Rijeka

Nitko ne zna gdje je ona
malo znamo al je znano

iza gora iza dola
iza sedam iza osam
i još huđe i još luđe
preko mornih preko gorkih

preko gloga preko drače
preko žege preko stege

preko slutnje preko sumnje
iza devet iza deset

i još dublje i još jače
iza šutnje iza tmače
gdje pijetlovi ne pjevaju
gdje se ne zna za glas roga

i još huđe i još luđe
iza uma iza boga

ima jedna modra rijeka
široka je duboka je

sto godina široka je
tisuć ljeta duboka jest

o duljini i ne sanjaj
tma i tmuša neprebolna

ima jedna modra rijeka

ima jedna modra rijeka-
valja nama preko rijeke

Mak Dizdar

Podcrtani stihovi u pjesmi znače:

- a) simbol života
- b) pjesnikovu začuđenost tajnom ljudskog života
- c) nepoznanice, slutnje, sumnje koje nas tjeraju da promislimo je li put koji smo odabrali pravi
- d) prepreke koje se čovjeku nađu na putu do cilja

328. Pažljivo pročitaj pjesmu *Moj Bog* Josipa Pupačića pa zaokruži točnu tvrdnju.

Moj Bog

Našao sam ga i on je našao mene
moj Bog koji me voli
Našli smo se tražeći jedan drugog
i našao sam ga u себи
jer živi u meni i za me
i ja se njemu radujem
Od iskona bili smo skupa
i do konca bit će mi pratilac
moj Bog

Pjesnik u pjesmi iskazuje osjećaje:

- a) obraćajući se izravno Bogu
- b) u obliku intimne ispovijedi
- c) unutarnjim monologom
- d) dramskim dijalogom

Rješenja

1. Umjetnikova soba u Arlesu +
2. b) skupljaju velike zalihe hrane
3. d) Kariba
4. b) vikanjem
5. d) obavještava
6. d) obavještava
7. a) opisuje
8. a) Svemir je čitav svijet što nas okružuje. Grane znanosti koje proučavaju svemir jesu astronomija, kozmogonija i kozmologija. Dio svemira koji čine Sunce i devet planeta koji kruže oko njega (uključujući i Zemlju) zove se Sunčev sustav. Pretpostavlja se da je svemir star oko 15 milijardi godina i da je nastao u Velikom prasku. Svemir se sastoji od galaktika (nakupina milijuna zvijezda), praznog prostora i međuzvjezdane tvari. Galaktike su organizirane u galaktička jata i superjata.
9. a) P, b) Z, c) A
10. a) K, b) A, c) Z
11. d) administrativnom stilu
12. b) znanstvenim stilom
13. a) 200-206, b) 223
14. „Nikada, nikada, nikada, nikada nemojte odustati.“
15. a) DIJALOG I MONOLOG, b) dva (ili 2)
16. c) Avari
17. 1. d) po duhovitosti, 2. b) Nikoli Tesli
18. c) kako bi prenijele informacije o mjestu na kojem su pronašle cvijeće
19. c) da ga prati kroz život
20. Mogući odgovori su: U Europi, jezera, ledenjačka, (na sjeveru Europe, na Alpama), prirodna jezera, tektonskog, vulkanskog, krškog, riječnog postanka, ostaci mora, umjetnih jezera, akumulaciju vode.
21. Počni ponovno (, ali na drugi način.)
22. Hum
23. 3, 1, 5, 2, 4
24. 5, 2, 4, 1, 6, 3
25. 6, 1, 3, 5, 4, 2
26. 4, 3, 2, 5, 1, 6
27. 1. Priča o svjetlu, 2. Svarožić, 3. Što nedostaje Djedici Mrazovskom?

- 28.** 1) 5. – 8., 16., 21., 27. 2) od 1. do 3.
- 29.** 1. Pale sam na svijetu, 2. Nevidljivi Leonard, 3. Brijačice
- 30.** sebe/se, sebi/si, sobom
- 31.** *Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Knjiga o džungli, Trg cvijeća*
- 32.** *Varšavska ulica, Industrija nafte*
- 33.** *škola, pas, proljeće*
- 34.** MATEMATIKA, ZIMA, DJEVOJČICA, STABLO
- 35.** Odgovor vrjednovati na temelju razumljivosti i gramatičke točnosti
- 36.** Rečenica treba biti razumljiva, gramatički ispravna, imati najmanje deset riječi i biti u svezi sa školom ili odjelom. Pogreške u pravopisu i interpunkciji se ne ocjenjuju.
- 37.** Rečenica treba biti razumljiva, gramatički ispravna, imati najmanje deset riječi i biti u svezi sa školom ili odjelom. Pogreške u pravopisu i interpunkciji se ne ocjenjuju.
- 38.** Rečenice trebaju biti razumljive, gramatički ispravne, sadržavati sve riječi iz niza. Pogreške u pravopisu i interpunkciji se ne ocjenjuju.
- 39.** Uzeo sam očev fotoaparat i fotografije su ispale odlično.
Ili:
Od oca sam uzeo fotoaparat i fotografije su ispale odlično.
- 40.** Dobra prijateljica mi je pokazala odlične (dobre, lijepo) fotografije njezinih roditelja.
- 41.** Sasvim se često imam potrebu nekome požaliti, ali nitko me ne želi slušati.
- 42.** Žao mi je što nisi dobro/što si loše, evo ti poljubac!
- 43.**

Naziv srednje škole

**PRIJAVNICA
na natječaj za upis u I. razred srednje škole (POPUNJAVA UČENIK)**

Ime i prezime		
Datum rođenja	Mjesto	Država
Državljanstvo	Nacionalnost	
Ime i prezime roditelja	Adresa stanovanja	

Naziv i mjesto završene osnovne škole

Prijavljujem se za upis u:	
a) program	gimnazije,
b) program strukovne kvalifikacije za zanimanje	

Ako mi škola ne može omogućiti upis u navedeni program, želim se upisati u jedan od ovih programa:

I.	II.
----	-----

Popis dokumenata koje prilažem radi vrednovanja uspjeha ili ostvarenja dodatnih prava za upis

1. Svjedodžbe VII. i VIII. razreda osnovne škole
2.

44.

Obrazac 2

ZAHTJEV ZA IZDAVANJE OSOBNE ISKAZNICE

1.	Matični broj građana	2303991853478
2.	Prezime	ZLATKIĆ
3.	Ime	ANA
4.	Ime i prezime roditelja	EVA OTIĆ, MARKO ZLATKIĆ
5.	Dan, mjesec i godina rođenja	23. 3. 1991.
6.	Mjesto i država rođenja	OSIJEK REPUBLIKA HRVATSKA
7.	Prebivalište i adresa stanovanja	ZAGREB, SAVSKA 3

Mjesto i datum podnošenja zahtjeva:
Zagreb, 25. 6. 2011.

Zlatkić
Potpis podnositelja zahtjeva

45.

HRVATSKA ČITAONICA
24000 Subotica, Bele Gabrića 21
tel./fax +381 24 520-268; mobtel. +381 63 801 70 90
bernadica@gmail.com

**PRIJAVNICA
za smotru recitatora na hrvatskom jeziku**

Ime i prezime, razred: IVICA IVANKOVIC' 8.B

Škola ili KUD, mjesto: OS "MATKO VUKOVIC", SUBOTICA

Naziv pjesme: SLAP

Autor: DOBRISJA CESARIC'

Recitatora je pripremio/la (kontakt tel.) : /.....

Datum: 11.11.2010

46.

REPUBLIKA HRVATSKA

OSNOVNA ŠKOLA „MATKO VUKOVIĆ“ SUBOTICA
(naziv škole)

Klasa:

Urbroj:

SUBOTICA 12.12.2010.

Na temelju Zakona o općem upravnom postupku (»Narodne novine« br. 47/09 i

izdaje se

POTVRDA

kojom se potvrđuje da je MIRKO MIRKOVIC'

sin-čeli MARKA rod. 10.10.1995., u SUBOTICI

općina/grad SUBOTICA Republika SRBIJA sa stanom u

RUDERA BOSKOVICA 10 upisan-a školske godine 2010./2011.,

u OSMI (8.) razred ove škole i da školu redovito polazi.

Ova potvrda izdaje se na zahtjev stranke u svrhu DUBIVANJA PUTNE KARTE

time da je¹⁾

1) Navedi propis o naplati pristojbe ili oslobođenju na temelju Zakona o upravnim pristojbama.

M.P.

Ravnatelj:



Narodne novine d.d., Zagreb -- (218)
Oznaka za narudžbu: UT-XI-10-12

110600



3 850157 017317

47. d) Svi su odustali od igre ne znajući gdje sam se sakrio.

48. četrdeset (i) osam, sto dvadeset (i) osmi, petsto (pet stotina), dvanaesti

49. b) U cvjećarnici ima puno cvijeća.

50. trinaest, četiristo četrdeset (i) četvrti, milijun, dvanaesti

51. 1. otvornici, zatvornici, 2. zvučni, bezvučni

52.

t	č	ć	s	h
d	dž	đ	z	/

53. iščistiti, razljutiti, odahnuti, raširiti, potpisati

54. a) vuku, mogu, b) čestitci (čestitki), ligi, c) posjetitelja, posjetiteljima

55. a) Jučer, b) nikomu

56. a) Hoćeš, b) Daj

57. a) Ne tuguj!, b) Stigli su.

58. Danas je cijeli otok kazalište koje za pozornicu ima plaže.

59. igračka ljetni naš ljetovati
sreća sretan tajigrati

- 60.** navalı, Pošalje, se vrate, počne, se upute
- 61.** imenice pridjevi zamjenice glagoli
stol uredan svoj nositi
 vrijeme šutljiva mi plesati
- 62.** je ugledao, je zastao; Nije mogao; se žarilo, prelijevalo; su mijenjali; je pokazalo
- 63.** b) pisati, pisac, pisar, natpis, upis
- 64.** Prva skupina: hodati, ishod, prihod, hodalica.
 Druga skupina: brod, brodar, prebroditi, brodski.
 Prekratki: skok, davati.
- 65.** hod, grad, vis
- 66.** Lidijin, Mislavov, Darijev, planinski, drven, morski
- 67.** a) nezavisna, b) nezavisna, c) zavisna, d) zavisna
- 68.** a) Subotica je / da ju jedva prepoznajem / i čini mi se / da nikad nisam ni bila Subotičanka.
 b) Branka je mirno crtala / iako ju je mama nekoliko puta pozvala.
- 69.** Ne/mogu/učim/promjenjive/i/nepromjenjive/vrste/riječi/a/poslije/toga/žurim/na/klizanje.
 14 (četrnaest)
- 70.** a) (na) dobar glas, b) teško vrijeme
- 71.** a) sastavne: i, pa, te, ni, niti, b) rastavne: ili, c) suprotne: a, ali, nego, već, no, d) isključne: jedino, jedino što, samo, samo što, tek, tek što, e) zaključne: dakle, zato, stoga
- 72.** a) sastavna, b) zaključna, c) suprotna, d) rastavna
- 73.** a) a, ali, nego, no, već
- 74.** c) isključna
- 75.** 1. b), 2. c), 3. d), 4. e), 5. a)
- 76.**

Kako glasi rečenični dio	Marko	će ponijeti	sutra	slatkiše	u školu
Naziv rečeničnog dijela	SUBJEKT	PREDIKAT	PRILOŽNA OZNAKA VREMENA	(IZRAVNI) OBJEKT	PRILOŽNA OZNAKA MJESTA

77. 1. c), 2. a), 3. d), 4. e), 5. b), 6. f)

78.

Rečenični dio	Već nekoliko dana	pekarji	peku	u krušnoj peći	kukuruzni kruh
Služba u rečenici	PRILOŽNA OZNAKA VREMENA	SEBJEKT	PREDIKAT	PRILOŽNA OZNAKA MJESTA	(IZRAVNI) OBJEKT

- 79.** Višnjevcu, Vuku, slavonskoj ravnici, poljima, rijeka, jedne takve rijeke, dobilo ime, dječacima, vodenice, kukuruzovine, ptica, livadama, oblake
- 80.** divljeg konja, Koprivnici, pitomom podravskom mjestu, jezika, Filozofskom fakultetu, Zagrebu, tekstove, zbirku, tekstova, dječjim časopisima, priče, jezika
- 81.** zagrebačkoj Petrovoj bolnici, djece, bila liječnica, obitelji Sztraka, toj liniji, krvi, srednjoj Europi, ocu, početku, Zagreb, Zlatara, mjeseca srpnja, Drugog svjetskog rata
- 82.** a) knjiga, b) olovkom, gumericom, c) zvono, d) bako
- 83.** Da su Marko i Luka prošle nedjelje govorili istinu, mi bismo saznali sve o tom događaju na vrijeme.
- 84.** završavam, polagat će/ću polagati, Voljela bih/Volio bih, Počela sam/Počeo sam, učiti, Vježba
- 85.** – Ja sam jesen i nisam strašna! *Pogledaj me!* Sad sam još slatka, darežljiva plodovima i zlatna. Poslije će se promijeniti u kišnu i tužnu. Ali tebi će ostaviti tada jedan listić na grani. *Imat ćeš ga kao zlatni broš. Dokle god budeš ostala/ostaneš s njime, i on s tobom, vjetrovi ti neće nauditi/ne će nauditi.*
– Hvala ti! Tvoj dar će me sačuvati dok ne očvrsnem – šapne/šapnu brezica.
- 86.** Prijatelji su mu još prije šest tjedana oputovali za Egipat, no on je ostao jer se zaljubio u trsku.
- 87.** Administrativne rečenice su sljedeće:
a) Meteorolozi očekuju da će se pojavit razdoblje niskih temperatura.
b) Vršimo usluge sklapanja namještaja.
c) Nemamo dovoljno financijskih sredstava.
d) Ponovno je došlo do rasta cijena.
- 88.** a) Ministar je izrazio iznimno zadovoljstvo zbog postignutih rezultata.
b) Učenici s nedovoljnim ocjenama upućuju se na ponavljanje razreda.
c) Natjecateljima će biti dodijeljene nagrade.
d) Policija će provesti istragu o krađi.
- 89.** a) U trgovini će se ponedjeljkom i srijedom vršiti prodaja robe.
b) To čine s namjerom da pomognu ljudima.
c) To možete riješiti pomoći računala.
d) Bit će prisiljen na zajednički suživot.
- 90.** 1. b), 2. a), 3. d), 5. c)
- 91.** a), c)
- 92.** a) doći – otići, b) vruć, c) lijep - ružan, ispod – iznad
- 93.** a) ... lijevo prozorsko krilo.
 Jedno krilo te zgrade...
b) ... visoke zahtjeve.
 ... do visokog položaja u društvu.
- 94.** d) Pogodili smo dobru cijenu.
- 95.** d) Mama ju je blago pogledala.
- 96.** b) Vidio je sve zvijezde.
- 97.** a) Opekao je jezik vrelim čajem.

- 98.** 1. c), 2. d), 3. b), 4. a)
- 99.** a) mišju, b) Oko (za) oko, c) makovog/makova, d) iglama
- 100.** 1. c), 2. d), 3. b), 4. a)
- 101.** a) iza, b) krivu, c) ruke, d) sjekira/žlica
- 102.** b) toplinski
- 103.** c) obimno
- 104.** 1. c) graditelj, 2. odlika, karakteristika, obilježje, osobina (jedna riječ)
- 105.** b) da se predstava izvodi prvi put
- 106.** a) biciklist
- 107.** 2. b. razg. prostor stalnog boravljenja; stan [*nisam kod ~e*]
- 108.** a) pismo, list
- 109.** b) razgovornom značenju
- 110.** glagoljica
- 111.** a) Bašćanska ploča je pisana glagoljicom.
c) Faust Vrančić objavio je 1595. prvi hrvatski Rječnik pet najuglednijih europskih jezika.
d) Hrvatski vukovci na čelu s Tomom Maretićem slijede ideje Vuka Stefanovića Karadžića.
- 112.** Ljudevit Gaj
- 113.** c) Bartol Kašić
- 114.** Pjesma je napisana čakavskim narječjem.
- 115.** Pjesma je napisana kajkavskim narječjem.
- 116.** Pjesma je napisana čakavskim narječjem.
- 117.** a) štokavskim narječjem, b) kajkavskim narječjem, c) čakavskim narječjem
- 118.** c) Još nisam vidjela bistriju rijeku.
- 119.** a) milijun, b) krumpir, c) kava, d) rajčica
- 120.** rusinski, mađarski, romski
- 121.** a) Hoćeš li doći?, b) Netko te čeka., c) Dobra večer!, d) Upisali su se u III. razred.
- 122.** Voćka poslije kiše – Dobriša Cesarić
Tomislav – Vladimir Nazor
Notturno – A. G. Matoš
Plavi san – Dragutin Tadijanović
- 123.** 1. - e), 2 - d), 3. - a), 4. - c), 5. - b)
- 124.** Dragutin Tadijanović – Visoka žuta žita
Vladimir Vidrić – Pejzaž
Dobriša Cesarić – Balada iz predgrađa
Petar Preradović – Jezik roda moga
Josip Pupačić – Tri moja brata
- 125.** b) ep Judita

126. Djelo stvara neimenovani pojedinac.

Djelo nije podložno promjeni i uvijek se prenosi u istom obliku.

U djelima je izražena snažna potreba pojedinca za iskazivanjem vlastitih stavova.

U djelima se koriste stalni epiteti, ustaljeni početci i završetci.

(T)

N

T

(N)

T

(N)

N

127. a) Po podrijetlu književnost može biti narodna i umjetnička.

b) Po nacionalnoj pripadnosti književnost može biti hrvatska, talijanska...

d) Po vremenu nastanka književnost može biti klasična, moderna i suvremena.

128. a) Usmena (književnost)

b) Umjetnička (književnost)

c) Umjetnička (književnost)

d) Usmena (književnost)

129. a) usmenoj književnosti

130. b) epskom rodu

131. a) ep, b) elegija, c) balada

132. b) epskom rodu

133. a) lirskom književnom rodu

134. a) Od osam slogova. b) Osmerac.

135. a) Od deset slogova.

b) Takav stih nazivamo deseterac.

136. Mlačna noć; u selu lavež, kasan.

Ljubav cvijeća – miris jak i strasan.

137. Izrasli smo sami kao biljke.

138. a) pripovijedanje (naracija)

b) opisivanje (deskripcija)

c) dijalog

d) monolog

e) opisivanje (deskripcija)

139. b) pripovijedanje

140. a) pripovijedanje, b) dijalog, c) opis, d) dijalog, e) monolog

141. c) opisivanje

142. sjajne, jesenje

143. cvrči (, cvrči cvrčak)

144. Lupa, tresu, jauču, gruva, grmi.

145. Poput raženog kruha.

146. a) epika, b) pripovijetka, c) jesen, d) šuma, e) (listovi) Ole i Trufa

147. Život

148. (Prvi) susret s teletom

149. a) Mjesto radnje: ravnica, na ravnici (sat hoda od Save, uz nekadašnji han)

b) Vrijeme radnje: ljeto (je bilo)

150. b) Budi aktivan, razgovoraj s prijateljima.

151. b) rasprava

152. d) prikaz

153. d) prikaz

154. d) tumačenje, f) jednoznačnost riječi

155. a) objektivnost, b) sažetost, d) točnost, f) logičnost

156. I. a) Tekst je pravopisno, gramatički i jezično usklađen s normom standardnoga jezika.

b) Tekst je objektivan.

e) Tekst je jasan, kratak i uljudan.

II. administrativnom

157. a) - 3), b) - 1), c) - 2)

158. c) kakvog čovjeka nazivamo medvjedom

159. c) da naranče potječu iz toplih, južnih krajeva

160. b) da je cvrčak boje slične kori drveta

161. c) zabrinut je

162. Nasilno ponašanje učenika ove skupine odrasli najčešće nazivaju nestošlucima, živahnošću i slično, umanjujući na taj način ozbiljnog nasilnog čina koji su ova djeca u stanju učiniti.

163. c) divi se guskama

164. a) G, b) P, c) G, d) P

165. a) 1, b) 2, c) 1, d) 1, e) 2

166. a) 1, b) 1, c) 2, d) 1, e) 1, f) 2

167. a) govornom jeziku

168. 1. Književnici Mato Lovrak i Ante Kovačić zadužili su hrvatski narod te mnoge kulturne ustanove, ulice i trgovi nose njihova imena.

2. Tako se u Zagrebu jedna škola zove Osnovna škola Mate Lovraka, a mnogi gradovi u Hrvatskoj imaju ulice s nazivom Ulica Ante Kovačića.

169. T, N, T, N, N

170. a) Otkad sam zaljubljen, sve je ljepše.

b) Čim pogledam Ivu, srce mi jače zakuca.

171. a) Na ime mojega prijatelja stigao je dugoočekivani paket izbliže okolice Zagreba, koji sam odmjerio od oka i procijenio da je po težak. Od nikoga nije očekivao tako velik dar i krozanj prodoše trnci veselja. Poskočio je od sreće cup cup i uzviknuo: "Ajme meni!" Jedinošto mu je tada trebalo bila je baš ta klik – klak stvarčica.

b) iz bliže, odoka, potežak, ni od koga, kroza nj, cup – cup, jedino što

172. KORAK – KORAČATI, PISATI – PREPISIVATI,
PRIZNATI – PRIZNANJE, DODATI – DODAVATI,
LOVAC – ULOVLJEN, OSMIJEH – SMIJEŠITI SE

173.

kratkosilazni ``	kratkouz lazni `	dugosilazni ^	dugouz lazni ,
mati, kiša	magla, jezik	sunce, noć, majka	razred, breza, ruka

174. GOVOR, NAGLASAK, PREPOZNATI, SMIJEH, NOKAT, PROHODATI

175. 1. c), 2. d), 3. a), 4. b)

176. junaci, oblaci, orasi, grijesi, osmijesi, sibilarizacija

177. d) nepostojano *a*

178. a) trava, b) naše, c) lijepa, d) svakakav

179.

PRIJEDLOZI	PRILOZI	VEZNICI	ČESTICE	USKLICI
<i>umjesto</i> <i>ispred</i>	<i>sporo</i> <i>odnekud</i>	<i>i</i> <i>što</i>	<i>li</i> <i>baš</i>	<i>o</i> <i>još</i>

180. a) darovan, b) čitaš, c) preskakivah

181. a) neka, da, oko, li, zar, baš - čestice

b) ali, nego, s, pa, te, niti - veznici

c) oh, ej, ah, i, aha, uh - usklici

182. 1. a), 2. c), 3. c), 4. a), 5. b), 6. c)

183. zrakoplov, kišobran, krasopis

184.

riječi nastale od jedne riječi	Markov	stolica
riječi nastale od dviju riječi	zrakoplov	putopis

185. a) slaganje, b) izvođenje/sufiksacija, c) prefiksacija

186. a) Moji se prijatelji raduju sa mnom.

jednostavna proširena

b) Dok učim, često mislima odlutam k njoj.

zavisno složena

c) Došao je jučer, ostat će tijekom dana, sutra odlazi.

rečenični niz

d) Pjevala sam.

jednostavna neproširena

e) Kupi alat ili ostavi zanat.

nezavisno složena

187. b) namjerna rečenica

188. Živio davno neki siromašan dječak, bez oca i majke. Prepušten samome sebi, podje u svijet tražiti posao. Iako je obišao preko deset sela, nigdje nije mogao naći posla. Tek se u desetom zaseoku prohtje nekom bogatašu, koji je imao posebna pastira i za goveda i za ovce i za svinje, da unajmi pastira i svojim pčelama. Dječak pristane ne misleći mnogo, jer je već bio malaksao od gladi i lutanja.

189. a) Z, b) J, c) Z, d) Z, e) N

190. predikat: je otišla prodavati

subjekt: Marta

atribut: moja

apozicija: susjeda

priložna oznaka vremena: jutros

priložna oznaka mjesta: na tržnicu

objekti: jaja, sir, vrhnje

191. Vježbanje je zdravo. – glagolska imenica

192. a) Moj djed Ivo voli pecati.

apozicija

b) Ivina baka Manda priča najljepše priče.

atribut

c) U Jadranskome moru nema morskih pasa.

priložna oznaka mjesta

d) Ribari love ribu velikom mrežom.

priložna oznaka sredstva

e) Mama **mu** je ispekla veliku, čokoladnu tortu.

neizravni objekt i izravni objekt

193. Vrata škole su ispisana imenima, na zidovima hodnika su dječji crteži, a stari prozori su izlijepljeni šarenim cvjetićima.

194. a) djelomičnost, b) društvo, c) namjena, d) mjesto, e) sredstvo

195.

Riječ / sintagma	Padež	Značenje padeža
<i>otac</i>	nominativ	vršitelj radnje
<i>u dvor</i>	<i>u</i> + akuzativ	mjesto
<i>caru</i>	dativ	namjena
<i>svoje kćeri</i>	genitiv	pripadnost

196.

Riječ / sintagma	Padež	Značenje padeža
<i>gradom</i>	instrumental	mjesto
<i>u kino</i>	akuzativ	mjesto
<i>svojoj prijateljici</i>	dativ	namjena
<i>knjigu</i>	akuzativ	predmet

197.

Primjer	Padež	Značenje
Priča je sastavljena <u>od neobičnih riječi</u> .	genitiv	građa
Sreća je skrivena <u>u malim stvarima</u> .	lokativ	mjesto
Putujem <u>vlakom</u> u obližnji grad.	instrumental	sredstvo
Iz učionice neću vidjeti zalazak sunca.	akuzativ	predmet radnje

198. a) nisam bila rodila – pluskvamperfekt; sam poživjela - perfekt

b) budem završio – futur II.; bit ēu – futur I.

c) Bijaše – imperfekt; imađaše – imperfekt

d) zamirisaše – aorist

199. c) Dječaci gledaše kroz prozor.

200. Nogometać će biti sretan kad **bude zabio** pobjednički gol.

201. a) pomoći, b) govorasmo, c) plivamo

202. c) Kad je bio mali, Janko je išao zakrpanih koljena.

203. a) Čitam Krležu. – Povremeno pročitam neko Krležino djelo.
b) On je već sijede kose. – Sijeda kosa je ove sezone u modi.
c) Posudi mi neko Andrićeve djelo. – Posudi mi Andrića.
d) Kada sam osnovao svoj kvartet, uvijek sam gledao da prva violina bude upečatljiva. – Prvu violinu dobio sam od svojih roditelja.

204. b) Nosi *leoparda* oko vrata.

205. a) Dat ču ti svoj mobitel pa me nazovi.

b) Susjedi su kupili novi Sonny.

e) Prvo pero hrvatskog krimića vodi nas u još jednu napetu i neizvjesnu avanturu.

206. 1. – c), 2. – d), 3. – e), 4. – a), 5. – b)

207. c) prikazuje tude zasluge kao svoje

208. 1. kosila (se), 2. b) objaviti

209. d) brbljava, previše govori

210. c) topao proljetni vjetar

211. d) mali čamac na vesla

212. b) vojnu glazbu; skupinu, grupu svirača

213. c) neobuzdanom

214. Ustanak protiv feudalnih gospodara: *Seljačka buna*

Prvi svjetski rat: *Bitka kod Bistrice Lesne*

Drugi svjetski rat: *Dnevnik Ane Frank, Jama*

215. 1) -c, 2) -a, 3) -b

216. a) – 2), b) – 3, c) – 1)

217.

Naziv djela i ime pisca	Književni rod	Književna vrsta
<i>Alkar</i> , Dinko Šimunović	epika	pripovijetka
<i>Novela od Stanca</i> , Marin Držić	drama	komedija
<i>Moj dom</i> , Silvije Strahimir Kranjčević	lirika	rodoljubna pesma

218. I. a) Smrt Smail-age Čengića, b) Noćnik

II. a) počinje, b) ne daje, c) naređuje, d) bježi, e) pogibaju

219.

Naziv djela i ime pisca	Književni rod	Književna vrsta
<i>Srna</i> , Dinko Šimunović	epika	pripovijetka
<i>Romeo i Giulietta</i> , William Shakespeare	drama	tragedija
<i>Hrvatska</i> , Drago Ivanišević	lirika	domoljubna pjesma

- 220.** 1. Asanaginica/ Hasanaginica, 2. c) lirsko-epska, 3. a) balada
- 221.** Uломak iz balade je u primjeru pod brojem 2.
- 222.** Balada
- 223.** d) autobiografije
- 224.** c) putopisa
- 225.** a) znanstvenom, b) književnoumjetničkom
- 226.** d) autobiografije
- 227.** b) personifikacija
- 228.** c) metafora
- 229.** crna, trulim, raskrvavljeni, smirenim, bolesnim, slatka, seoskog
- 230.** a) kontrast
- 231.** a) nesretni zaljubljen, d) zavidan, f) ljubomoran
- 232.** b) psihološkom karakterizacijom
- 233.** a) tjelesne karakteristike
- 234.** dijalog, unutarnji monolog, opisivanje, pripovijedanje
- 235.** dijalog, monolog, opisivanje, pripovijedanje
- 236.** c) opisivanje
- 237.** a) P, b) A, c) P, d) A
- 238.** a) A, b) P, c) A, d) P
- 239.** 1) P, 2) A, 3) A, 4) P
- 240.** c) autor 2 je zabrinutiji od autora 1
- 241.** b) Autor teksta 1 je zabrinutiji od autora teksta 2
- 242.** c) oba autora upozoravaju na nedovoljan unos vitamina i minerala
- 243.** 1. atmosfera, 2. zagađivanje ili zagađivači, 3. Australija (redoslijed navođenja nije važan)
- 244.** d) Azorski otoci
- 245.** Azorsko otočje nalazi se gotovo na sredini Atlantskog oceana. Azori pripadaju Portugalu, ali su od europskog kontinenta i glavnog grada Lisabona udaljeni 1500 km.
- 246.** a) sklonosti mačaka u pogledu slatke hrane
- 247.** a) dž, č, b) f
- 248.** a) l, r, b) f
- 249.** a) dva sata (ili 2), b) sto trideset i sedam (ili 137)
- 250.** Ivana Brlić Mažuranić, najpoznatija hrvatska književnica, rođena je u Ogulinu 1834. godine. Prva je žena članica Akademije, zvali su je hrvatski Andersen. Dvaput je predložena za Nobelovu nagradu. Najpoznatiji joj je roman Čudnovate zgodе i nezgode šegrta Hlapića i zbirka bajki Priče iz davnine.

251. ne mislim
nepažljiv
neodlučan
ne znam

ne volim
nemoral
neljudi
ne bih

252. svijet
pjesme
zvijezde
snijeg

riječ
djeca
vjetar
lijepa

253. c) Sveti Petar u Šumi, Slavonski Brod, Bosna i Hercegovina, Europa

254. crkva, izmrvti, krav, srce, vrvjeti, skršti, brzo

255. a) Sve što na sun/cu di/še, ne ras/te bez ki/še.

b) Nar/ci/si dok mi/ri/šu, tra/že ki/šu.

c) Ja/bla/no/ve kroš/nje dok se nji/šu, zo/vu ki/šu.

256. c) pr – ste – no – vi, d) vi – dje – ti

257. PO – TR – BUŠ – KE, NAD – NA – RAV – NO, CI – KO – RI – JA, RAZ – RIJE – ŠI – TI

258. a) sibilarizacija, b) gubljenje suglasnika, c) palatalizacija, d) jednačenje suglasnika po zvučnosti

259. a) pečem, palatalizacija, b) stambeni, jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe, c) tvrđi, jotacija
d) pisama, nepostojano *a*

260. 60 šest + deset/ šesd – deset/ šesdeset/šezdeset, jednačenje po zvučnosti, gubljenje glasa, zvučno jednačenje

261. kazališna – ispadanje/gubljenje glasova, izvrsna – ispadanje/gubljenje glasova, teška – jednačenje po zvučnosti i nepostojano *a*, glazba – jednačenje po zvučnosti

262.

kratkosilazni ``	kratkouzlazni ,	dugosilazni ^	dugouzlazni ,
slikarica govor	kišovit govoriti	pamtiti zlato	primjećivati razmišljati

263. I. a) naglasak, b) nenaglašene, c) naglasnice, d) nenaglasnice
e) 1) prednaglasnice, 2) iza

II. Sutra **ne** idem **u** školu jer **do** podne moram obaviti pregled kod liječnika.

III. Veselim **se** tvom dolasku. Dodeš **li** ujutro, odvest **ću te** do grada.

264. I. b. oružje, II. a. pojas

265. ruka, razmišljati, móć

- 266.** a) Iva je pomislila glavna
b) da je došao Luka objektna
c) jer je čula glas uzročna
d) koji je sličan njegovu atributna

267. a) uzročna, b) pogodbena, c) dopusna

- 268.** a) Požurio sam se da što prije dogotovim posao.
c) Vlastelin je poručio upravitelju da ga dočeka u kolibi.
d) Da je to znao, ne bi se toliko nadao.

269. a) subjektna, b) objektna, c) načinska

270. a) oslovljavanje, b) društvo, c) namjena, d) mjesto, e) sredstvo

271. a) 2, b) 4, c) 1, d) 3

272. U planinama još nema snijega. genitiv – izostanak nečega
Spavajući na suncu, mogao je dobiti sunčanicu. akuzativ – predmet radnje
Plivam k brodu usidrenom u luci. dativ – cilj kretanja

273. c) Patuljak nije isprva htio ići u krađu, bojeći se kazne.

274. a) Kad se budem zaljubila, povjerit ču se najboljoj prijateljici.
budem zaljubila futur II. 1. osoba jednine
povjerit ču futur I. 1. osoba jednine

- b) Ukoliko ju ne pozovem u park, otići će.
ne pozovem prezent 1. osoba jednine
otići će futur I. 3. osoba jednine
- c) Ivan je nekoć volio Anu.
je volio perfekt 3. osoba jednine
- d) Propadosmo u zemlju od srama.
propadosmo aorist 1. osoba jednine

275. a) 1, b) 3, c) 2

276. a) Požurimo, jer ćemo zakasniti.

277. c) narodnu, nereligijušku glazbu

278. Grozomorno znači nešto iznimno strašno /opasno/ vrlo neugodno.
Strmoglavu znači vrlo strmo/ s velikim i opasnim nagibom/ opasno (brzo)/ naglo.

279. b) prirodno stanište na kojem love lavovi

280. c) raspukline u tlu

281. c) ideološku granicu

282. a) označava nešto što se dogodilo iznenada

283. c) označava razorni utjecaj protoka vremena

284. d) usklađeno

285. a) Alkar, Dinko Šimunović, b) 1) pripovijetka, c) 2) otac i sin

286. Breza, Slavko Kolar

- 287.** Naslov: Balada iz predgrađa
Ime autora: Dobriša Cesarić
Književni rod: lirika
Književna vrsta: socijalna pjesma/balada
- 288.** Naslov: Divlji konj
Ime autora: Božidar Prosenjak
Književni rod: epika
Književna vrsta: roman
- 289.** b) ritmičnost, c) metaforičnost, d) stih
- 290.** Književni rod navedenoga teksta je lirika, a književna vrsta lirska pjesma (pjesma).
- 291.** a) pripovijedanje radnje, c) pisana je u prozi, d) radnja je nestvorna
- 292.** b) očigledna je razlika između autora i lirskog subjekta, d) lirski subjekt je žena
- 293.** b) nema lirskog subjekta
- 294.** a) istaknuta je istovjetnost autora i lirskog subjekta
d) lirski subjekt je muškarac
- 295.** a) mala voćka, (obasjana suncem, čudesna raskoš, obično, jadno, malo drvo)
b) „Puna je kapi pa ih njije.“
c) „Ona je opet, kao prvo,
obično, jadno, malo drvo.“
- 296.** slavenska antiteza
- 297.** b) naglašavanja dječakova uzbudjenja zbog onoga što će uslijediti
- 298.** personifikacija
- 299.** katrena (četverostih)
- 300.** Strofa je katrena (četverostih).
Stih je dvanaesterac.
- 301.** 1. b) katrena, 2. d) deseterac
- 302.** Stihovi koji se javljaju u ulomku pjesme su: peterac i šesterac.
- 303.** Učenik pokazuje da je razumio pjesmu. Izražava svoj stav o pjesmi tako što argumentira nesklad između prikaza pjesme i svoje interpretacije.
Prihvatljivi odgovori s argumentima:
Pjesma Mjesecina nije pejsažna pjesma o ljepoti prirode, prirodnih pojava i odnosa čovjeka naspram prirode, nego misaona pjesma o ljubavi, prolaznosti i smrti:
„Oh, kakve li smo krhkne igračke
U krvničkim jakim rukama!“
Pjesnik je ostao sam i tužan nakon gubitka voljene žene s kojom je nekoć bio sretan, tako da nije sretan s nekom drugom ženom:
„Tuga me je, i ja sam posve sam.“
Ugođaj pjesme nije opuštajući niti optimističan, nego tužan i sumoran:
„Mjesecina večeras meni šapuće
Da tebe nema, i nema, zauvijek.“
Pjesma ima šest nejednako dugih strofa, a ne osam.

304. Učenik pokazuje da je razumio pjesmu. Izražava svoj stav o pjesmi tako što argumentira nesklad između prikaza pjesme i svoje interpretacije.

Mogući odgovori:

- Šimić u pjesmi govori o načinu na koji pjesnici doživljavaju svijet, a ne kako svijet doživljava pjesnike.

“Oni idu zemljom i njihove oči
velike i nijeme rastu pored stvari”

- Oni gledaju i osluškuju ono što ostali ljudi ne zamjećuju.
“...njihove oči
velike i nijeme rastu pored stvari”

“Naslonivši uho
na čutanje što ih okružuje i muči”

- Stih nije vezan, nego slobodan jer nema rime.
- Izostavljanje interpunkcijskih znakova može se povezati s činjenicom da pjesnik nema nikakvih pravila i ograničenja koja bi sputavala njegovu stvaralačku imaginaciju i njeno izražavanje u pjesmama, a ne da ga to sputava.

305. Učenik pokazuje da je razumio pjesmu. Izražava svoj stav o pjesmi tako što argumentira nesklad između prikaza pjesme i svoje interpretacije.

Mogući odgovori:

- U pjesmi More lirski se subjekt stapa s prirodom zanesen ljepotom beskrajnog plavog prostranstva koje u njemu izaziva sreću, zadovoljstvo i zanesenost, a ne tugu.

„i smijemo se smijemo se moru“

- Pjesnik nije usamljen, njegova sreća proizlazi iz osjećaja zajedništva s prirodom i drugim čovjekom (ženom). Pjesnik je neopterećen, a smijeh je izraz njegove istinske životne radosti i uživanja u životu.

„sjedimo skupa na žalu vrh brijege“
i smijemo se smijemo se moru“

- Pjesnik se nalazi uz more i čuje njegov šum, a nije negdje daleko.
„i gledam more gdje se k meni penje
i slušam more dobrojutro veli“
- Stih je slobodan jer stihovi nisu vezani rimom.

306. doci, doline, jezera, jezerine, ponori, jame, ponornice

307. Onaj tili, pod starim krovovima historijskog lica.
Grič. Patina vijeka kamena.

308. (Riječ je) o Badnjaku (ili odlasku na ponoćku/polnoćku)

309. b) broj stranice na kojoj se govori o tom pojmu

310. c) kazalo

311. Bibliografski podatci: Robert Mlinarec – Ratko Bjelčić – Vladimir Bakarić: Moji grafiti, Matica hrvatska ograna Vinkovci (Ograna Matice hrvatske Vinkovci), Vinkovci 2008.

312. Bibliografski podatci: Ivan Goran Kovačić, Izabrane pjesme Jama, Matica hrvatska, Zagreb 1997.

313. Kao nekom čarolijom, jednostavan isječak istinskog svijeta odjednom kao da se zamrznuo na oslikanoj ploči.

314. Čitava je priča ispričana divnom jednostavnošću i jasnoćom.

315. a) objektivan

316. a) „Versailles je tako velik da nikakva fotografija ne može dati stvarnu sliku njegove veličine i izgleda. Čak 123 prozora gledaju prema parku na svakom katu. Sam park sa svojim alejama oblikovanog drveća, urnama i kipovima te terasama i jezerima, proteže se miljama naokolo.

317. c) zato što Međunarodna udruga astronoma tek treba odlučiti je li UB313 planet ili planetoid

318. UB313 je nebesko tijelo veće od Plutona, a Pluton već ima status planeta, pa takav status treba imati i UB313.

319. Naime, ono što narušava prirodni ekosustav tog lokaliteta jest činjenica da brojni hoteli i toplice koriste vruću mineralnu vodu za svoje potrebe.

320. c) smatra da području predstoje ekološki problemi zbog razvoja koji nije u skladu s održivim razvojem.

321. a) glagolski prilog prošli, b) perfekt

322. međutim – međutim – ČESTICA

puno – puno – PRILOG

na – na – PRIJEDLOG

te – taj – ZAMJENICA

koje – koji – ZAMJENICA

mi – ja – ZAMJENICA

starijega – star – PRIDJEV

brata – brat – IMENICA

je bila ispisana – ispisati – GLAGOL

ali – ali – VEZNIK

323.

Glagoli	po značenju	radnja	odjenuti se, hodati, podići
		stanje zbivanje	spavati crvenjeti se
	po predmetu radnje	prijelazni	podići
		neprijelazni	hodati, spavati
		povratni	odjenuti se, crvjeneti se
	po vidu	svršeni	odjenuti se, podići
		nesvršeni	crvenjeti se, hodati, spavati

324. Kao da se netko potiho šulja, pomisli Beata, napregne sluh i sva se utisne u zid. Nešto šušne na prozoru, a onda neki teški predmet potmulo pljusne na pod. Beata kresne kremenom, pripali svjetiljku i prigušeno krikne: Preuzvišeni?

Ali, Preuzvišeni... Što to znači?

325. c) želi sinovljevu pomoć na njivi

326. a) zanosno

327. c) nepoznanice, slutnje, sumnje koje nas tjeraju da promislimo je li put koji smo odabrali pravi

328. b) u obliku intimne ispovijedi

Popis obrazovnih standarda koji se ispituju zadatcima na završnom ispitu

Sljedeći iskazi opisuju što učenik/učenica zna i umije na osnovnoj razini:

I. VJEŠTINA ČITANJA I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG

U području VJEŠTINA ČITANJA I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG učenik/učenica:

- HJ. 1.1.1. razumije pročitani tekst
- HJ. 1.1.2. razlikuje umjetnički i neumjetnički tekst, može odrediti svrhu teksta: izlaganje, opisivanje, pripovijedanje, argumentaciju, propagandu
- HJ. 1.1.3. prepoznaće različite funkcionalne stilove na jednostavnim primjerima
- HJ. 1.1.4. razlikuje osnovne dijelove teksta i knjige (naslov, nadnaslov, podnaslov, osnovni tekst, poglavlje, ulomak, sadržaj, predgovor, pogovor); prepoznaće navod; služi se sadržajem kako bi pronašao određeni dio teksta
- HJ. 1.1.5. pronalazi i izdvaja osnovne informacije iz teksta prema zadanim kriterijima
- HJ. 1.1.6. razlikuje u tekstu važno od nevažnog, glavno od sporednog
- HJ. 1.1.7. povezuje informacije i ideje iznesene u tekstu, uočava jasno iskazane odnose (vremenski slijed, sredstvo – cilj, uzrok – posljedica i sl.) i izvodi zaključke zasnovane na jednostavnijem tekstu
- HJ. 1.1.8. čita jednostavne nelinearne elemente teksta: legende, tablice, dijagrame i grafikone

II. PISMENO IZRAŽAVANJE

U području PISMENO IZRAŽAVANJE učenik/učenica:

- HJ. 1.2.1. zna i rabi latinično pismo
- HJ. 1.2.2. sastavlja razumljivu, gramatički točnu rečenicu
- HJ. 1.2.5. svoj jezik prilagođava mediju izražavanja (govoru i pismu), temi, prigodi i sl., prepoznaće i rabi odgovarajuće jezične oblike (formalni ili neformalni)
- HJ. 1.2.6. vlada osnovnim žanrovima pisane komunikacije: sastavlja pismo, popunjava različite obrasce i formulare s kojima se susreće u školi i svakodnevnom životu
- HJ. 1.2.8. primjenjuje pravopisna pravila (iz svih područja) u jednostavnim primjerima

III. GRAMATIKA, LEKSIK, RAZVOJ KNJIŽEVNOGA JEZIKA

U potpodručju GRAMATIKA učenik/učenica:

- HJ. 1.3.1. zna osobine i vrste glasova; dijeli riječ na slogove u jednostavnijim primjerima; primjenjuje književnojezična pravila vezana uz glasovne promjene
- HJ. 1.3.3. određuje mjesto rečeničnog naglaska u jednostavnim primjerima
- HJ. 1.3.4. prepoznaće vrste riječi, zna osnovne gramatičke kategorije promjenjivih riječi; primjenjuje književnojezična pravila vezana uz oblike riječi
- HJ. 1.3.5. razlikuje jednostavne riječi od složenica, prepoznaće korijen riječi, tvori riječ prema zadanom značenju na temelju postojećih tvorbenih modela
- HJ. 1.3.6. prepoznaće sintaktičke jedinice (rijec, sintagmu, rečenicu)
- HJ. 1.3.7. razlikuje osnovne vrste nezavisnih rečenica
- HJ. 1.3.8. određuje rečenične i sintagmatske dijelove u školskim (jednostavnim) primjerima
- HJ. 1.3.9. pravilno rabi padeže u rečenici i sintagmi
- HJ. 1.3.10. pravilno rabi glagolske oblike (osim imperfekta)
- HJ. 1.3.11. prepoznaće administrativni jezik kao nepoželjan način izražavanja

U potpodručju LEKSIK učenik/učenica:

- HJ.1.3.12. poznaje osnovne leksičke pojave: jednoznačnost i višeznačnost riječi; osnovne leksičke odnose: sinonimiju, antonimiju, homonimiju; metaforu kao leksički mehanizam
- HJ. 1.3.13. prepoznaje različita značenja višeznačnih riječi koje se rabe u kontekstu svakodnevne komunikacije (u kući, školi i sl.)
- HJ. 1.3.14. razumije značenje riječi i frazeologizama koji se rabe u svakodnevnoj komunikaciji (u kući, školi i sl.), kao i onih koji se često javljaju u školskim tekstovima (u udžbenicima, lektiri i sl.)
- HJ. 1.3.15. određuje značenje nepoznatih riječi i izraza na temelju njihova sastava i/ili konteksta u kojem su uporabljeni (jednostavni primjeri)
- HJ. 1.3.16. služi se rječnicima, priručnicima i enciklopedijama

U potpodručju RAZVOJ KNJIŽEVNOGA JEZIKA učenik/učenica:

- HJ. 1.3.17. zna osnovne podatke o razvoju hrvatskoga književnoga jezika
- HJ. 1.3.18. razlikuje narječja hrvatskoga jezika i može ih prepoznati u tekstu
- HJ. 1.3.19. prepoznaje razlike između hrvatskoga i srpskoga jezika te zna osnovne podatke o jezicima drugih nacionalnih manjina

IV. KNJIŽEVNOST

U području KNJIŽEVNOST učenik/učenica:

- HJ. 1.4.1. povezuje naslove pročitanih književnih djela (predviđenih programima od 5. do 8. razreda) s autorima djela
- HJ. 1.4.2. razlikuje usmenu od umjetničke književnosti
- HJ. 1.4.3. razlikuje osnovne književne rodove: liriku, epiku i dramu
- HJ. 1.4.4. prepoznaje vrste stiha (osmerac, deseterac)
- HJ. 1.4.5. prepoznaje različite načine pripovijedanja u književnoumjetničkom tekstu: pripovijedanje u 1. i 3. osobi, opisivanje, dijalog i monolog
- HJ. 1.4.6. prepoznaje postojanje stilskih sredstava u književnoumjetničkom tekstu (epitet, usporedba, onomatopeja)
- HJ. 1.4.7. uočava važne elemente književnoumjetničkog teksta: motiv, temu, fabulu, vrijeme i mjesto radnje, likove...

Sljedeći iskazi opisuju što učenik/učenica zna i umije na srednjoj razini:

I. VJEŠTINA ČITANJA I RAZUMIJEVANJE PROČITANOOG

U području VJEŠTINA ČITANJA I RAZUMIJEVANJE PROČITANOOG učenik/učenica:

- HJ. 2.1.2. prepoznaće neumjetničke tekstove (izlaganje, rasprava, reklama...)
- HJ. 2.1.3. prepoznaće i izdvaja jezična sredstva karakteristična za različite funkcionalne stilove
- HJ. 2.1.4. razlikuje sve dijelove teksta i knjige, uključujući kazalo, pojmovnik i bibliografiju i može se njima koristiti
- HJ. 2.1.5. pronalazi, izdvaja i uspoređuje informacije iz dvaju kraćih tekstova ili više njih (prema zadanim kriterijima)
- HJ. 2.1.6. razlikuje činjenicu od komentara, objektivnost od pristranosti i propagande na jednostavnim primjerima
- HJ. 2.1.7. prepoznaće stav autora u neumjetničkom tekstu i razlikuje ga od drugih stavova iznesenih u takvom tekstu

II. PISMENO IZRAŽAVANJE

U području PISMENO IZRAŽAVANJE učenik/učenica:

- HJ. 2.2.4. zna osnovne osobine govornog i pisanog jezika
- HJ. 2.2.5. poznaje i primjenjuje pravopisna pravila u većini slučajeva

III. GRAMATIKA, LEKSIK, RAZVOJ KNJIŽEVNOGA JEZIKA

U potpodručju GRAMATIKA učenik/učenica:

- HJ. 2.3.1. određuje mjesto naglaska u riječi, zna osnovna pravila naglašavanja
- HJ. 2.3.2. prepoznaće glasovne promjene
- HJ. 2.3.3. poznaje vrste riječi
- HJ. 2.3.4. poznaje osnovne načine tvorbe riječi
- HJ. 2.3.5. razlikuje rečenice prema sastavu
- HJ. 2.3.6. prepoznaće i imenuje rečenične dijelove
- HJ. 2.3.7. zna odrediti značenje padeža u rečenici
- HJ. 2.3.8. prepoznaće glagolska vremena i načine

U potpodručju LEKSIK učenik/učenica:

- HJ. 2.3.9. poznaje metonimiju kao leksički mehanizam
- HJ. 2.3.10. razumije značenje riječi i frazeologizama koji se javljaju u školskim tekstovima (u udžbenicima, lektiri i sl.), kao i literarnim i medijskim tekstovima namijenjenim mladima, i pravilno ih rabi
- HJ. 2.3.11. određuje značenje nepoznatih riječi i izraza na temelju njihovog sastava i/ili konteksta u kojem su uporabljeni (složeniji primjeri)

IV. KNJIŽEVNOST

U području KNJIŽEVNOST učenik/učenica:

- HJ. 2.4.1. povezuje djelo iz obvezne lektire s vremenom u kojem je nastalo i s vremenom koje se uzima kao okvir pripovijedanja
- HJ. 2.4.2. povezuje naslov lektirnog djela s rodom, vrstom i likovima iz djela; prepoznaje rod i vrstu književnoumjetničkog djela na temelju ulomka, likova, karakterističnih situacija
- HJ. 2.4.3. razlikuje lirske - epske vrste (baladu, poemu)
- HJ. 2.4.4. razlikuje književno - znanstvene vrste: biografiju, autobiografiju, dnevnik i putopis te znanstveno - popularne tekstove
- HJ. 2.4.5. prepoznaje i razlikuje određena (zadana) stilска sredstva u književnoumjetničkom tekstu (personifikacija, hiperbola, gradacija, metafora, kontrast)
- HJ. 2.4.6. određuje motive, ideje, kompoziciju, formu, karakteristike lika (psihološke, sociološke, etičke) i njihovu međusobnu povezanost
- HJ. 2.4.7. razlikuje oblike kazivanja u književnoumjetničkom tekstu: pripovijedanje, opisivanje, monolog/unutarnji monolog, dijalog
- HJ. 2.4.8. uočava razliku između prepričavanja i analize djela

Sljedeći iskazi opisuju što učenik/učenica zna i umije na naprednoj razini:

I. VJEŠTINA ČITANJA I RAZUMIJEVANJE PROČITANOGLA

U području VJEŠTINA ČITANJA I RAZUMIJEVANJE PROČITANOGLA učenik/učenica:

- HJ. 3.1.1. pronalazi, izdvaja i uspoređuje informacije iz dvaju tekstova složenije strukture ili iz više njih (prema zadanim kriterijima)
- HJ. 3.1.2. izdvaja ključne riječi i sažima tekst
- HJ. 3.1.3. izdvaja iz teksta stavove (argumente) koji idu u prilog nekoj tvrdnji ili protiv nje, izvodi zaključke zasnovane na složenjem tekstu
- HJ. 3.1.4. čita i tumači složenije nelinearne elemente teksta: višestruke legende, tablice, dijagrame i grafikone

II. PISMENO IZRAŽAVANJE

U području PISMENO IZRAŽAVANJE učenik/učenica:

- HJ. 3.2.5. zna pravopisna pravila i uvijek ih primjenjuje

III. GRAMATIKA, LEKSIK, RAZVOJ KNJIŽEVNOGLA JEZIKA

U potpodručju GRAMATIKA učenik/učenica:

- HJ. 3.3.1. dijeli riječi na slogove u složenijim primjerima
- HJ. 3.3.2. poznaje glasovne promjene (može ih prepoznati, objasniti i imenovati)
- HJ. 3.3.3. prepozna i primjenjuje pravila naglašavanja
- HJ. 3.3.4. poznaje i razlikuje sve vrste riječi
- HJ. 3.3.5. prepozna i razlikuje sve vrste jednostavnih i složenih rečenica
- HJ. 3.3.6. zna odrediti značenje padeža u rečenici
- HJ. 3.3.7. prepozna sva glagolska vremena i načine

U potpodručju LEKSIK učenik/učenica:

- HJ. 3.3.8. zna odrediti značenje nepoznatih riječi i izraza na osnovi njihovoga sastava, konteksta u kojem su uporabljeni ili na temelju njihova podrijetla
- HJ. 3.3.9. razumije značenje riječi i frazeologizama u znanstveno-popularnim tekstovima koji su namijenjeni mladima i pravilno ih rabi

IV. KNJIŽEVNOST

U području KNJIŽEVNOST učenik/učenica:

- HJ. 3.4.1. navodi naslov djela, autora, rod i vrstu na temelju ulomka, likova i karakterističnih tema i motiva
- HJ. 3.4.2. izdvaja osnovne odlike književnih rodova i vrsta u konkretnom tekstu
- HJ. 3.4.3. razlikuje autora djela od lirskog subjekta i pripovjedača u djelu
- HJ. 3.4.4. pronalazi i imenuje stilska sredstva, određuje ulogu stilskih sredstava u tekstu
- HJ. 3.4.5. određuje i imenuje vrstu stiha i strofe
- HJ. 3.4.6. tumači različite elemente književnoumjetničkog djela pozivajući se na samo djelo
- HJ. 3.4.7. izražava svoj stav o konkretnom djelu i argumentirano ga obrazlaže
- HJ. 3.4.8. povezuje književnoumjetničke tekstove s drugim tekstovima koji se obrađuju na nastavi

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja
Fabrisova 10, 11000 Beograd

Telefon: 011/ 206 70 00

Faks: 011/ 206 70 09

E-mail: office@ceo.gov.rs

www.ceo.edu.rs

Dizajn

Miroslav Jovanović

Prijelom

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja